

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา
และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของนิติบุคคล
ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯและผู้ประกอบการ กรณีศึกษา โครงการเหมืองแร่

THE STUDY ON OPINIONS ABOUT PROBLEMS CONCERNING
THE PREPARATION OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT (EIA)
REPORTS FACED BY QUALIFIED CONSULTING FIRMS
AND PROJECTS PROPONENTS; CASE STUDY, MINING PROJECTS

กาญจลักษณ์ ทริสมบัติ

อภินันทนาการ

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย

ม. มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2532

Copyright by Mahidol University

18564

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาค้นคว้าคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และ
มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนิคมอุตสาหกรรม
รายงานฯ และผู้ประกอบการ กว๊านศึกษา โครงการเหมืองแร่

[Handwritten signature]

กาญจลักษ์ณ์ หริสสมบัติ

ผู้วิจัย

[Handwritten signature]

ธนาคาร อ้วนอ่อน D.Engr.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

พัลลิว ศุภรัชพงษ์ วท.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

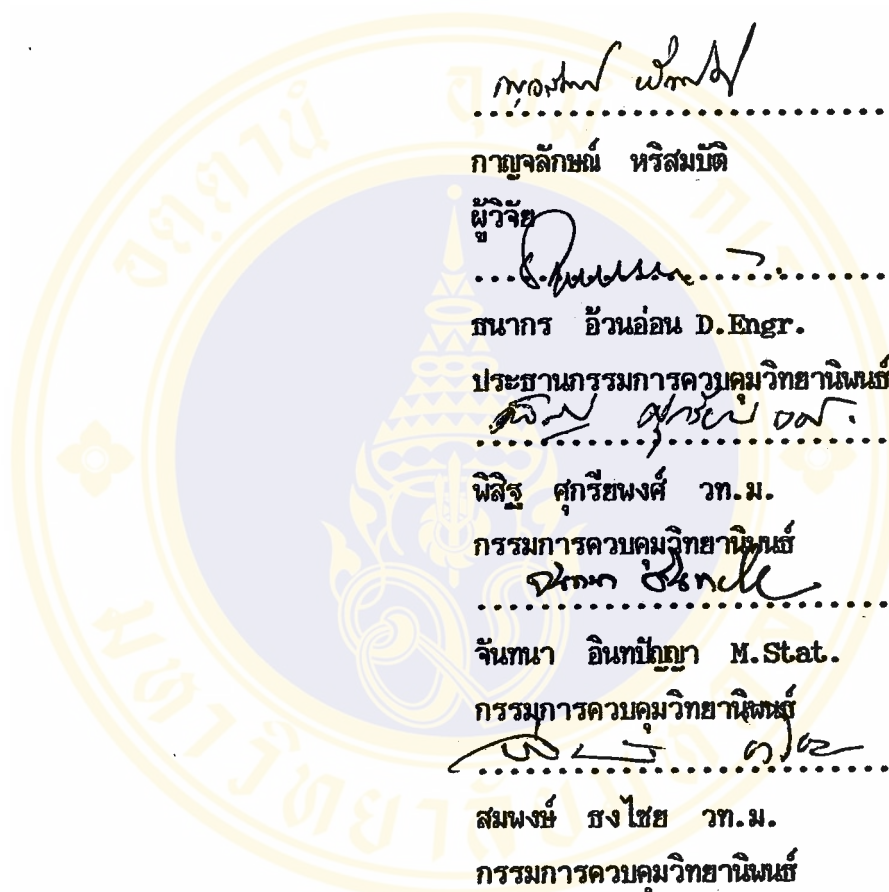
จันทร์ณา อินทปัญญา M.Stat.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

สมพงษ์ ธงไชย วท.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

มนตรี จุลสมัย พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

[Handwritten signature]

ธนาคาร อ้วนอ่อน D.Engr.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และ
มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบระยะเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำ
รายงานฯ และผู้ประกอบการ ภูมิศึกษา โครงการเมืองแร่

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้พิมพ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขา เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

วันที่ 26 ตุลาคม 2532

Mr. Anon Wong

กฤษฎีกาจารย์ หริสมันต์

ผู้วิจัย
สมาน

ธนาคาร อ้วนอ่อน D.Engr.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมาน อ้วนอ่อน

นิสิฐ ศุภรียงศ์ วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมาน อ้วนอ่อน

จินตนา อินทปัญญา M.Stat.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมาน อ้วนอ่อน

สมพงษ์ ชงไชย วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมาน อ้วนอ่อน

มนต์ชัย เทียรรมโรจนกุล วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมาน อ้วนอ่อน

ธนาคาร อ้วนอ่อน D.Engr.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

Dr. J. J. J.

ภัณฑรี จุลสมัย พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	กาญจลักษณ์ หริสมบัติ
วันเดือนปีเกิด	8 กุมภาพันธ์ 2499
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
การศึกษา	2523 วารสารศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กิติกรรมประกาศ

ความเพียรพยายามในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะไม่สามารถสำเร็จลงได้เลย ถ้าหากไม่ได้รับความเมตตากรุณาจากท่านทั้งหลายดังต่อไปนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่าน แม่และทุกคนในครอบครัว น้ำใจจากมิตรแท้ รวมทั้งผู้ที่มีใจกรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ อีกจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ประกอบการเหมืองแร่และผู้อำนวยการด้านสิ่งแวดล้อมทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามเป็นวิทยาทานให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งทุกท่านที่ผู้วิจัยกล่าวถึงมาทั้งหมดนี้ล้วนมีบุญคุณอย่างยิ่ง ผู้วิจัยใคร่ขอระลึกถึงบุญคุณและความเอื้ออารีย์ของท่านทั้งหลายตลอดไป

หากแม้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอยู่บ้าง ผู้วิจัยขออุทิศความดีทั้งหมดนี้แด่ คุณกุศล หรือสมบัติ นี้ผู้ล่วงลับ สำหรับความผิดพลาดทั้งหมดผู้วิจัยขอรับไว้แต่ผู้เดียว

กาญจลักษณ์ หรือสมบัติ

ชื่อวิทยานิพนธ์

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำ
รายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกัน
และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯและผู้ประกอบการ
กรศึกษา โครงการเหมืองแร่

ผู้วิจัย

กาญจลักษณ์ หริสมบัติ

ปริญญา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

(เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ธนากร อ้วนอ่อน D.Engr.

พิสิฐ ศุภริยพงศ์, วท.ม

สมพงษ์ ธงไชย, วท.ม

จันทนา อินทปัญญา, M.Stat.

วันที่สำเร็จการศึกษา

26 ตุลาคม พ.ศ. 2532

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยนี้เพื่อต้องการทราบปัญหา และความคิดเห็นที่เกิดขึ้น
จากการจัดทำรายงานฯ ในทัศนะของผู้ประกอบการเหมืองแร่และผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม
ที่ประจำอยู่ในนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯทั้งนี้ได้มีการรวบรวมข้อมูลจากประชากร 2 กลุ่ม
ได้แก่ กลุ่มผู้ชำนาญการจำนวน 22 ราย และประชากรในกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 50
ราย ในการศึกษาประกอบด้วยรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเบื้องต้น และสภาพทั่วไปของ
กลุ่มประชากรที่ศึกษา ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯและผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน
โครงการ ความคิดเห็นต่อนโยบายและบทบาทของหน่วยงานรัฐ ในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่ ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ
ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการ
จัดทำรายงานฯ

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นในด้านการจัดทำรายงานฯและผลที่เกี่ยวข้อง
กับการดำเนินโครงการส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการ มีความคิดเห็นที่
สอดคล้องกันว่า ควรจะได้มีการดำเนินการจัดทำรายงานฯไปพร้อม ๆ กับการวางแผนธุรกิจ
ของโครงการเหมืองแร่ โดยผู้ประกอบการจะสามารถแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุ
ประทานบัตรที่ได้รับ รวมทั้งเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการจัดทำรายงานฯ

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่ มีความคิดเห็นว่า ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดนโยบายพื้นฐานการพิจารณาความสำคัญของการพัฒนาเหมืองแร่กับการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเท่าเทียมกัน และเห็นว่ามีความจำเป็นที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จะทำการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ แต่เฉพาะในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเขตโบราณสถาน โบราณวัตถุ เท่านั้น

นอกจากนี้ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ในด้านคุณภาพรายงานฯ ระยะเวลาในการจัดทำรายงานฯ และภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการเห็นว่า การจัดทำรายงานฯ ในปัจจุบันยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร และผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ต้องการใช้เวลาในการจัดทำรายงานฯ มากกว่า 3 เดือน ในขณะที่ผู้ประกอบการต้องการความรวดเร็ว ในการจัดทำรายงานฯ ให้เสร็จสิ้นโดยเร็วภายใน 1 เดือน และต้องการลดค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ให้ถูกลงกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ แล้วผู้ประกอบการส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัญหาในระยะสั้นต่อกิจการเหมืองแร่ที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง ส่วนขนาดใหญ่คาดว่าจะไม่มีปัญหา

สำหรับผลการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ ที่สำคัญมีดังนี้ ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียกเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ ซึ่งพบว่า ทั้งกลุ่มผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เกิดจากสาเหตุที่เอกสารหรือข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม นั้น เป็นประเด็นปลีกย่อยที่มีได้กำหนดไว้ว่า จะต้องนำเสนอในรายงานฯ โดยทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า การเรียกเอกสารและข้อมูลเช่นนี้ จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับความเสียหายในเชิงธุรกิจพอสมควร ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการพิจารณารายงานฯ ของผู้พิจารณารายงานฯ โครงการเหมืองแร่ ทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ผู้พิจารณาได้ใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ไม่แน่นอนในการพิจารณารายงานฯ นอกจากนี้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มยังเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณาด้วย

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า ได้รับความสะดวกมากขึ้นในการติดต่อด้านเอกสารข้อมูล การให้คำแนะนำด้านการกำหนดขอบเขตการศึกษา รวมทั้งการได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องวิธีการศึกษา และจัดทำรายงานฯ

9

THESIS TITLE : The study on opinions about problems concerning the preparation of Environmental Impact Assessment (EIA) reports faced by Qualified Consulting Firms and Project Proponents ; Case study, mining projects

NAME : Kanjaluck Harisombat

DEGREE : Master of Science
(Technology of Environmental Management)

THESIS SUPERVISORY COMMITTEE : Thanakorn Uan-On, D. Engr.
Pisit Sukreeyapongse, M.Sc.
Sompong Thongchai, M.Sc.
Chandhana Indhapanya, M.Stat.

DATE OF GRADUATION : 26 October B.E. 2532 (1989)

ABSTRACT

The objective of this study was to find out problems and opinions arising from the preparation of EIA reports in the points of view of mining project proponents and environmental specialists attached to qualified consulting firms. In this study, data were collected from a population consisting of two groups : a group of 22 environmental specialists and a group of 50 mining project proponents. The study dealt with details about basic data and the general condition of the subject population, opinions about the preparation of EIA reports and effects related with project implementation, opinions about the policies and roles of government agencies regarding natural resource conservation and mining activity, opinions about qualified consulting firms, and opinions about the role of the Office of the National Environment Board (ONEB) concerning with the preparation of EIA reports.

As the result of the study, it was found that with respect to opinions about the preparation of EIA reports and effects related with project implementation, the majority of the groups of project proponents and specialists shared the view that the preparation of EIA reports should be carried out simultaneously with the laying of business plans of mining projects so that project proponents will be able to solve environmental problems during the prescriptions of the mining concessions received. They also agreed to the requirement that EIA reports be prepared.

As regarded opinions about the policies and roles of government agencies regarding natural resource conservation and mining activity, the project proponents and specialists agreed that currently the government had laid down a policy attaching equal importance to mining development and the mitigation to the problem of environmental impacts. They were of the view that ONEB should designate areas in which mining activity should not be allowed and that the preparation of EIA reports should apply to only areas which are tourist attractions and areas of ancient remains and ruins.

In addition, with respect to opinions about qualified consulting firms, the majority of the specialists shared the view that currently the preparation of EIA report did not duly to meet the standard and they needed to have more than three months time for EIA report preparation, while the project proponents wanted the preparation of EIA reports to be completed within one month and wanted to reduce the expense for EIA report preparation below the present level. Besides, some of the operators were of the view that investing for mitigation measures would be a short-term problem for small and medium size mining projects, while they expected that it would not be a problem for large-size ones.

As regarded the opinions about the role of the ONEB concerning the reviewing process, in the aspects of calling for additional information, it was found that the majority of both groups shared the view that the additional requirements did not comply with the term of reference of the study. Both groups felt that calling for such additional documents and data would cause project proponents suffer business damage to some extent. As regards opinions about criteria and standards of EIA reports reviewing, both groups felt that the reviewers were using unfixed criteria and standards and there existed the need to establish the qualifications of reviewers too.

As for opinions about coordination with the ONEB, the majority of both groups felt that they were receiving convenience in respect of contacting for documents and information and giving advice on the designation of terms of reference and that they were receiving advice and assistance regarding studying and report-preparing procedures.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก-ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค-ง
สารบัญ	จ-ช
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	5
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 สถานภาพการทำเหมืองแร่ในอดีต-ปัจจุบัน	11
2.2 นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลในการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่	14
2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่กับผลกระทบที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	18
2.4 แนวทางการจัดการและควบคุมปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเนื่องจากการทำเหมืองแร่โดยกฎหมายสิ่งแวดล้อม	24
2.5 สำระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518	27
2.6 การใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับโครงการ	30
2.7 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน และกฎกระทรวงฉบับที่ 2 และ 3	33
2.8 แนวความคิดพื้นฐานของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	36
2.9 หลักการและเหตุผลของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	38
2.10 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	39

	หน้า	
2.11	ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	40
2.12	ความหมายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	41
2.13	การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่	44
2.14	สภาพปัญหาและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่	56
บทที่ 3	การดำเนินการวิจัย	60
3.1	ประชากรที่ทำการศึกษา	60
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 4	ผลการวิจัย	63
4.1	ข้อมูลเบื้องต้นและสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา	64
4.2	ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ	70
4.3	ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่	76
4.4	ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ	90
4.5	ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ	104
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	120
5.1	สรุปผลการวิจัย	120
5.2	การอภิปรายผล	125
5.3	ข้อเสนอแนะ	132

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก: 1) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน

2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 และ 3

ข: รายชื่อนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตทำรายงานเกี่ยวกับ
การศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ
กระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์ ตามประเภทของโครงการ	21
2. ประเภทโครงการหรือกิจการที่ต้องเสนอรายงานฯ	33
3. จำนวนรายงานฯจำแนกตามประเภทโครงการ และสถานภาพ การพิจารณารายงานฯ ตั้งแต่ประกาศกระทรวงฯมีผลบังคับใช้ จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2529	49
4. ผู้ประกอบการเหมืองแร่	65
5. ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม	68
6. ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ	73
7. ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การประกอบกิจการเหมืองแร่	81
8. ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการจัดทำรายงานฯ และทำเหมืองแร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	87
9. ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ	94
10. ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานฯที่จัดทำขึ้น โดยนิติบุคคล ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ	96
11. ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ	97
12. ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของข้อ เสนอเกี่ยวกับมาตรการป้องกัน และแก้ไข ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ	98
13. ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ	100
14. ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ และการลงทุนเพื่อปฏิบัติตาม มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม	103
15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดเก็บข้อมูลเพื่อ เสนอในรายงานฯ	106
16. ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลา ในการพิจารณารายงานฯ	108
17. ความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ	113
18. ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	118

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
1.	ความสัมพันธ์พื้นฐานของการทำเหมืองแร่ ของเสียที่ปล่อยมา ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์	19
2.	ขั้นตอนการขอประทานบัตร	47
3.	ขั้นตอนการประสานงานการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผล กระทบสิ่งแวดล้อมโครงการเหมืองแร่	48
4.	ขั้นตอนในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการ ป้องกันแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม	53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า การพัฒนาใด ๆ ก็ตาม มักจะก่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ไม่เพียงแต่ให้ผลิตภัณฑ์ (Products) ออกมาเท่านั้น แต่สิ่งที่เกิดความคู่กันไปคือ ของเสีย (Waste) จากกระบวนการผลิตหรือผลพลอยได้ที่ไม่พึงประสงค์ (Unwanted by-products) หรือ joint products (ธรรมนูญ โสภารัตน์ 2528:91-92) ดังนั้น จึงสมควรมีการควบคุมการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่น โดยเฉพาะการพัฒนาในระดับโครงการ และเพื่อประเมินความคุ้มค่าของผลได้ผลเสียอันเนื่องมาจากกิจกรรมนั้น จึงจำเป็นจะต้องใช้มาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับโครงการ โดยการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบ กระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment หรือ EIA)

ข้อดีของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อโครงการพัฒนาต่างๆ มีมากมาย ประการแรกเป็นมาตรการหนึ่งที่ส่งเสริมให้การวางแผนในระดับโครงการ ต้องคำนึงถึงสถานะแวดล้อมควบคู่ไปกับการศึกษาความเป็นไปได้ ทางเศรษฐกิจและวิศวกรรม ประการที่ 2 เป็นมาตรการสำคัญที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้การควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยการใช้อกฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติยิ่งขึ้น ประการที่ 3 การเสนอรายงาน และมาตรการลดและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเสมือนหลักประกัน ความรับผิดชอบของเจ้าของโครงการที่จะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมตามแผนการที่เสนอไว้ ตลอดช่วงอายุของโครงการ ซึ่งจากข้อติดดังกล่าว และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการจัดการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รัฐจึงได้มอบอำนาจหน้าที่แก่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรง คือสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการควบคุม ให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17(1) และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 ได้มี

ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเรียกสั้น ๆ ว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับโครงการ 10 ประเภท และโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2518 ที่กำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจขอให้ส่วนราชการ หรือสถาบันการศึกษาของทางราชการที่เห็นสมควรทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ได้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งเป็นผู้ชำนาญในการศึกษาผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีสิทธิทำรายงานการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ จึงได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2527) และฉบับที่ 3 (2529) เกี่ยวกับผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในทางปฏิบัติ ผู้ที่มีบทบาทในเรื่องนี้ได้แก่ เจ้าของโครงการหรือผู้ประกอบการที่มีหน้าที่เสนอรายงานฯตามขั้นตอนการอนุญาตหรือต่ออายุ และนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ มีหน้าที่ในการศึกษาและจัดทำรายงานฯให้กับผู้ประกอบการ และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณารายงานฯ ในการปฏิบัติโดยทั่วไปในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพบว่า การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนี้ ก่อให้เกิดผลดีในการกระตุ้นเตือนผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความตื่นตัวและระแวดระวังในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดจากกิจกรรมระดับโครงการต่างๆมากขึ้น แต่ก็ยังพบว่า ได้มีปัญหาสำคัญเกิดขึ้นบางประการ (จันทนา อินทปัญญา 2529 ก:42) อย่างไรก็ดี โดยในระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มีการจัดประชุมสัมมนาระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เพื่อหาทางปรับปรุงการดำเนินงานต่าง ๆ อาทิ นโยบายที่จะต้องยึดถือในการปฏิบัติเพื่อพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหากำลังคนและพัฒนาขีดความสามารถ การสรุปปัญหาแนวทางทั่วไปในการพิจารณา ทบทวนรายงานฯ ความไม่คล่องตัวอันเนื่องมาจากข้อกำหนดของกฎหมาย ตลอดจนปัญหาความร่วมมือจากเจ้าของกิจการและผู้จัดทำรายงานฯ (เฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ 2528:36-42)

ในขณะที่เดียวกันสำหรับผู้ที่ได้รับผิดชอบการจัดทำรายงานฯ กล่าวคือผู้ประกอบการ และนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ พบว่าการดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ก็ประสบปัญหาที่สำคัญบางประการ หากแต่ยังไม่มีการสำรวจปัญหาและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงอย่างจริงจัง อาทิเช่น เจ้าของกิจการบางส่วนยังให้ความร่วมมือไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากขาดความเข้าใจในหลักการและผลดีของการจัดทำรายงานฯ หรือบางส่วนที่มีความกระตือรือร้นต่อการจัดทำรายงานฯ แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเท่าที่ควร หรือบางส่วนของผู้อำนวยการด้านสิ่งแวดล้อมก็พบว่า ข้อควรปฏิบัติในการศึกษาและจัดทำรายงานฯ มีความเข้มงวดเกินไปยากที่จะปฏิบัติได้ บางครั้งทั้งผู้อำนวยการด้านสิ่งแวดล้อม และเจ้าของกิจการก็เห็นร่วมกันว่า ในขั้นตอนการพิจารณา รายงานฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ น่าจะมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ ในการพิจารณา รายงานบางประการ ให้ดีกว่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน (สภากาแฟเมืองแร่ 2531:2) ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ ยังไม่มีผู้ให้ความสนใจหรือข้อมูลในเรื่องนี้มากเพียงพอที่จะนำไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้เกิดผลดีในทางปฏิบัติต่อทุกฝ่ายได้

จากการพิจารณาประเภทของโครงการหรือกิจการ ที่ต้องจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับโครงการ 10 ประเภท พบว่าโครงการเหมืองแร่เป็นโครงการเดียวที่กำหนดให้เจ้าของกิจการทุกขนาด จะต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2529 : 98) ซึ่งการกำหนดให้กิจการทุกขนาดทั้งใหญ่และเล็กต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเช่นนี้ คาดว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ประกอบการเหมืองแร่และนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับใดระดับหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาและสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดทำรายงานในโครงการนี้จึงเกิดขึ้น โดยคาดว่าจะให้คำตอบ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเหมืองแร่, นิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงาน, และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะได้รับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการดำเนินงานที่หน่วยงานดังกล่าวนี้ดำเนินการอยู่ ผลการสำรวจความคิดเห็นในครั้งนี้ จะนำไปสู่การหยิบยกปัญหาของทั้ง 2 ฝ่ายไปสู่การพิจารณาปรับปรุงการจัดทำรายงานฯ และการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนิติบุคคลผู้มี สิทธิจัดทำรายงานฯ และผู้ประกอบการเหมืองแร่

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการ ศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นการ ศึกษาเฉพาะผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำรายงานฯ ได้แก่ ผู้ประกอบการเหมืองแร่และ ผู้ชำนาญการในนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

1.3.2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการ ศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วยการศึกษาใน 5 ประเด็นหลักคือ

- 1.3.2.1 ข้อมูลเบื้องต้นและสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
- 1.3.2.2 ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯและผลที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินโครงการ
- 1.3.2.3 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ใน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการ เหมืองแร่
- 1.3.2.4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ
- 1.3.2.5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นด้านนโยบายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ และความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

1.4.1 ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

1.4.1.1 ผู้ประกอบการเหมืองแร่ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ลักษณะประกอบการ จำนวนคนงาน ที่ตั้งของเหมือง ภูมิภาค

1.4.1.2 ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่

1.4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

เป็นตัวแปรที่ใช้ศึกษาร่วมกันทั้งกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ และนิติบุคคลผู้มีสิทธิในการจัดทำรายงานฯ ได้แก่

1.4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำรายงานฯพร้อมกับการวางแผนดำเนินโครงการเหมืองแร่

1.4.2.2 ประโยชน์ของการจัดทำรายงานฯที่มีต่อการดำเนินกิจการเหมืองแร่

1.4.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนในการจัดทำรายงานฯที่มีต่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในโครงการเหมืองแร่

1.4.2.4 ความคิดเห็นในทางปฏิบัติต่อการรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุประทานบัตร

- 1.4.2.5 การยอมรับการออกกฎหมาย บังคับให้มีการจัดทำรายงานฯ
  - 1.4.2.6 ความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ
ในระยะเริ่มต้น
  - 1.4.2.7 ความคิดเห็นต่อการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมที่มีต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิม
ภายหลังการดำเนินโครงการ
  - 1.4.2.8 ความคิดเห็นด้านผลกระทบจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำเนินโครงการ
- 1.4.3 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและประกอบกิจการเหมืองแร่
เป็นตัวแปรที่ใช้ศึกษาร่วมกันทั้งกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ และนิติบุคคลผู้มีสิทธิ
ในการจัดทำรายงานฯ ได้แก่
- 1.4.3.1 ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาให้ความสำคัญ
เกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองแร่และการแก้ไขปัญหามลกระทบ
สิ่งแวดล้อม
  - 1.4.3.2 ความคิดเห็นต่อความซ้ำซ้อนในการกำหนดนโยบายเพื่ออนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่
  - 1.4.3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายที่ซ้ำซ้อนและผลกระทบที่มีต่อการ
ดำเนินการทำเหมืองแร่
  - 1.4.3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานรัฐในการดำเนินการ
ควบคุม และป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่
  - 1.4.3.5 ความคิดเห็นที่มีต่อข้อกำหนดในพรบ.แร่ (ว่าด้วยการป้องกัน
ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม) ในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม
จากการทำเหมืองแร่
  - 1.4.3.6 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่
และจัดทำรายงานฯ ได้แก่

- (1) ความคิดเห็นต่อการกำหนดพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ
- (2) ความคิดเห็นต่อการกำหนดพื้นที่ในแหล่งที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ
- (3) ความคิดเห็นต่อการกำหนดพื้นที่ในแหล่งที่เป็นเส้นทางเดินเรือ ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ
- (4) ความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายพื้นที่การผลิตของกิจการเหมืองแร่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว, โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเขตที่เป็นเส้นทางเดินเรือ
- (5) ความคิดเห็นที่มีต่อผลดีในแง่ของการอนุรักษ์จากการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ

1.4.4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

เป็นตัวแปรที่ใช้ศึกษาร่วมกันทั้งกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ และนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ได้แก่

1.4.4.1 ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

- (1) ความรู้เกี่ยวกับจำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ
- (2) จำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯกับความเพียงพอในการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่
- (3) ความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานฯ
- (4) ปัญหาในการจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

1.4.4.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ

1.4.4.3 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานฯที่จัดทำขึ้น โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

1.4.4.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการยอมรับข้อเสนอเกี่ยวกับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จัดทำขึ้น โดยผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

- 1.4.4.5 ความคิดเห็นที่มีต่อภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯและปัญหาในการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- (1) ค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ
  - (2) ความคิดเห็นด้านปัญหาภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯและการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.4.5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

เป็นตัวแปรที่ใช้ศึกษาร่วมกันทั้งกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่และผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ได้แก่

- 1.4.5.1 ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเสนอในรายงานฯ
- (1) ความคิดเห็นต่อการจัดหาข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพงและความคิดเห็นต่อการจัดหาข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เก็บตามฤดูกาล
  - (2) ความคิดเห็นต่อการนำเสนอข้อมูลแล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- 1.4.5.2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณารายงานฯ
- (1) ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณารายงานฯและข้อเสนอแนะ
  - (2) ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาในการทบทวนรายงานฯและข้อเสนอแนะ
- 1.4.5.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ
- (1) ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียกเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงาน

- (2) ความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุของการเรียกเอกสารเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ
  - (3) ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานในการพิจารณารายงานฯของผู้พิจารณารายงานฯ
  - (4) ความคิดเห็นที่มีต่อคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณารายงานฯ ในปัจจุบัน
  - (5) ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ ในปัจจุบัน
  - (6) ความคิดเห็นที่มีต่อข้อบกพร่องสำคัญที่ทำให้รายงานฯไม่ผ่านการพิจารณาหรือให้มีการแก้ไขใหม่
  - (7) ผลการพิจารณารายงานฯ ที่ผ่านมา
- 1.4.5.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- (1) ความคิดเห็นที่มีต่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน
  - (2) ความคิดเห็นที่มีต่อการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการศึกษา
  - (3) ความคิดเห็นที่มีต่อการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับวิธีการศึกษา

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาคาดว่าจะทำให้ทราบถึงปัญหาในการจัดทำรายงานฯเกี่ยวกับ การศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในส่วนของ ผู้ประกอบการเหมืองแร่และนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ รวมทั้งความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของอุตสาหกรรมเหมืองแร่กับมาตรการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดทำรายงานฯ เกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถรวบรวมโดยมีเนื้อหาทั้งหมดดังนี้

- 2.1 สถานภาพการทำเหมืองแร่ในอดีต-ปัจจุบัน
- 2.2 นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่
- 2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่กับผลกระทบที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.4 แนวทางการจัดการและความคุ้มครองปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องจากการทำเหมืองแร่โดยกฎหมายสิ่งแวดล้อม
- 2.5 สารสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พศ.2518
- 2.6 การใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับโครงการ
- 2.7 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานและกฎกระทรวงฉบับที่ 2 และ 3
- 2.8 แนวความคิดพื้นฐานของการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2.9 หลักการและเหตุผลของการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2.10 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2.11 ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2.12 ความหมายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2.13 การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่
- 2.14 สภาพปัญหาและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่

2.1 สถานการณ์การทำเหมืองแร่ในอดีต-ปัจจุบัน

2.1.1 สถานการณ์ทั่วไปของการผลิตแร่

ในอดีต ในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา (2514-2527) อุตสาหกรรมเหมืองแร่และย่อยหินได้เจริญเติบโตเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 18 ต่อปี คิดเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ประชาชาติเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2 ในขณะที่มีสัดส่วนในมูลค่าการส่งออกโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9 และได้ก่อให้เกิดรายได้แก่รัฐบาลในรูปของค่าภาคหลวง ค่าธรรมเนียมและภาษีต่าง ๆ ประมาณร้อยละ 3 (พรายพล คุ่มทรัพย์ 2529:81-85) และเป็นที่น่าสนใจว่า ปีพ.ศ. 2522-2523 นั้น สัดส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ มีมูลค่าสูงขึ้นพอสมควร เนื่องจากเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของโลกค่อนข้างดี แต่ก็ได้มีค่าลดลงอีกในช่วง 4-5 ปีหลัง ตามภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาลง ในแง่ของการสร้างงานโดยเฉลี่ยจากปีพ.ศ. 2518-2525 ประมาณ 7 หมื่นกว่าคน และแม้ว่าระยะนี้จะมีสัดส่วนในภาคเศรษฐกิจน้อยอยู่ก็ตาม แต่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ก็นับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของระบบอุตสาหกรรมของประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานของอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรกล อุตสาหกรรมเคมี

ในปัจจุบัน สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก กล่าวคือการขยายตัวของอุตสาหกรรมภายในประเทศได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเร่งรัดสู่ความเป็น Nics ทำให้ความต้องการแร่มีมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมใหม่ ๆ หลายชนิด นับจากปีพ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการผลิตแร่เพิ่มจากจำนวน 36 ชนิดในปี พ.ศ. 2530 เป็น 41 ชนิดในปี พ.ศ. 2531 โดยมีผลผลิตแร่ทุกชนิดดังกล่าวรวมมูลค่าทั้งสิ้น 10,671 ล้านบาท เทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2530 ซึ่งมีผลผลิตแร่มูลค่า 8,391 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 27 (ขวัญชัย ลิเฝ้าพันธุ์ 2532:16) ผลผลิตแร่ลิทไนต์มีอันดับสูงสุดคือ 3,035 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 28 ของมูลค่าผลผลิตแร่ทั้งหมด อันดับรองลงไปได้แก่แร่สังกะสี มูลค่าการผลิต 2,259 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 22 ของมูลค่าผลผลิตทั้งหมด ดิบกวมมูลค่าการผลิต 2,106 ล้านบาท ร้อยละ 20 ของมูลค่าผลผลิตทั้งหมด

แร่ที่มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นมากในรอบปีที่ผ่านมาคือ แร่เฟลด์สปาร์และดินขาว (แร่ได้ตีปีมั่งกรทอง 2532:13) ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอุตสาหกรรมเซรามิก แร่เฟลด์สปาร์มูลค่าการผลิต 180 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนถึง 76% และดินขาวเพิ่มขึ้น 30% มีมูลค่าการผลิต 143 ล้านบาท ทั้งนี้เหตุผลที่แร่ทั้งสองชนิดขยายตัวมากเพราะเกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมเซรามิกในประเทศสูงขึ้น ประกอบกับแร่เฟลด์สปาร์เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ

2.1.2 พื้นที่ที่มีการดำเนินการทำเหมืองแร่และจำนวนผู้ประกอบการ

ปัจจุบันพื้นที่ที่ได้รับประทานบัตรการทำเหมืองแร่แบบทั่วประเทศ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 359,622.62 ไร่ จำนวน 2,527 แปลง จากเนื้อที่ประเทศไทยทั้งหมด 320,700,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.112 ซึ่งมีเนื้อที่ได้รับประทานบัตรในเขตภาคใต้ประมาณ 1,517 แปลง คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 203,454.33 ไร่ นับว่าภาคใต้เป็นภาคที่มีเนื้อที่ทำเหมืองแร่มากที่สุดในประเทศ (ดามพ์ ทิวทอง 2532:4)

เฉพาะในปีพ.ศ.2530 กรมทรัพยากรธรณีอนุมัติประทานบัตรทำเหมืองแร่แก่เอกชนและรัฐวิสาหกิจ 96 แปลง คิดเป็นเนื้อที่บนบก 8,508 ไร่ ในทะเล 8,862 ไร่ (ข่าวกรมทรัพยากรธรณี 2530:1)

จากการที่อุตสาหกรรมภายในประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การทำเหมืองแร่มีแนวโน้มจะขยายการผลิตไปด้วย จากการสำรวจพบว่า เพียงไตรมาสแรกของปีพ.ศ.2531 ได้มีการขออาชญาบัตรแล้ว 293 ราย สูงกว่าในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 300 คาดว่าสิ้นปีนี้ จะมีผู้ยื่นขออาชญาบัตรพิเศษเพื่อทำเหมืองแร่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนกว่า 700 ราย (คนแห่ขอทำเหมืองแร่เพิ่มถึง 300% 2531:5)

จำนวนเหมืองเปิดทำการในปีพ.ศ.2530 มีจำนวน 774 เหมืองเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา มีจำนวนเหมืองเปิดทำการ 872 เหมือง ลดลง 98 เหมืองหรือคิดเป็นร้อยละ 11.2 ประเภทหรือชนิดของเหมืองที่ลดลงมาได้แก่ เหมืองแร่ดีบุกและแร่ทังสแตน เนื่องจากราคาของแร่ทั้ง 2 ชนิดยังอยู่ในระดับต่ำไม่จูงใจให้มีการเปิดทำเหมืองเพิ่มขึ้น

2-1-3 การใช้แร่ภายในประเทศและการส่งออก

เนื่องจากผลผลิตของแร่สำคัญบางชนิดเช่น ดินขาว ยิปซัม เฟลด์สปาร์ ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคมถึงกันยายน พ.ศ.2531 สูงกว่าผลผลิตทั้งปีของพ.ศ.2530 อย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ปริมาณการใช้แร่ในประเทศเพิ่มมากขึ้น การส่งออกในรูปวัตถุดิบลดลง ทำให้มองเห็นว่าอุตสาหกรรมที่ใช้แร่เป็นวัตถุดิบภายในประเทศมีการเติบโต และเป็นการเพิ่มมูลค่าของแร่จากวัตถุดิบให้อยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภค และการส่งออกเพิ่มรายได้ประชาชาติในรูปอื่น ๆ รวมทั้งการจ้างงาน ซึ่งแตกต่างกับการผลิตแร่ดิบเพื่อการส่งออกอันเป็นผลเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ ทำให้สถานะการผลิตแร่ดิบในประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยคาดว่าผลผลิตในปีพ.ศ. 2531 จะลดต่ำกว่าปีพ.ศ. 2530 ทั้งนี้เนื่องจากราคาแร่เป็นปัจจัยสำคัญ ถ้าราคาแร่ดิบสูงขึ้นก็จะต้องมีการผลิตเพิ่มขึ้นปัจจุบันเหมืองมีกำลังผลิตร้อยละ 50 ของกำลังผลิตเต็มที่ จึงทำให้ผู้ประกอบการหันมาผลิตแร่อย่างอื่นมากขึ้น

ปริมาณการใช้แร่ภายในประเทศมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่ที่ใช้โดยตรงในอุตสาหกรรม เช่น เฟลด์สปาร์ ดินขาว ทรายแก้ว และแร่พลังงานเช่นลิกไนต์ แร่โลหะบางชนิดที่มีการผลิตภายในประเทศ ได้แก่สังกะสีก็มีปริมาณการใช้ต่อหัวของประชากรมากขึ้นเกือบเท่าตัว หลังจากที่เริ่มมีการผลิตในปีพ.ศ.2529 และมีแนวโน้มว่าอัตราการบริโภคแร่เหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มปริมาณการใช้แร่เช่นนี้ ประกอบกับทิศทางการเข้าไปสู่อุตสาหกรรมของประเทศ ทำให้มองเห็นว่ามีความจำเป็นต้องวางแผนการรองรับการผลิตแร่ และส่งออกให้เหมาะสมรัดกุม สอดคล้องกับปริมาณแร่สำรองที่มีอยู่อย่างจำกัดในประเทศ และพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ควบคู่กันไป เช่น สถานภาพทางด้านเงินทุน เทคโนโลยี และกำลังคน รวมทั้งข้อจำกัดทางด้านสิ่งแวดล้อม ในจำนวนนี้มีแร่สำคัญบางชนิดที่อาจจะถือได้ว่าเป็นแร่ที่มีอันดับความสำคัญในระดับต้น ๆ มีปริมาณสำรองในประเทศที่ไม่มาก ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ ลิกไนต์ ดินขาว เฟลด์สปาร์ และยิปซัม

อัตราการส่งออกแร่โดยรวมได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ปีพ.ศ.2526 และเห็นได้ชัดเด่นยิ่งขึ้นภายหลังปีพ.ศ.2528 โดยปกติแล้วแร่ที่เหลือจากการใช้ภายในประเทศจะเป็นส่วนที่ต้องการการส่งออกในรูปที่มีการเพิ่มมูลค่าให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการควบคุม

อัตราการสิ้นเปลืองของการใช้แหล่งแร่ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่ที่เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมในประเทศ ที่จำเป็นต้องมีปริมาณสำรองสำหรับอนาคตการส่งออกแร่ที่สำคัญ 2-3 ชนิดในระยะเวลาที่ผ่านมาที่น่าจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะมีอัตราการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นในจำนวนนี้ได้แก่ เฟลด์สปาร์ และยิปซัม ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมเซรามิก และปูนซีเมนต์แบบโรต และฟลูออไรต์ มีปริมาณการส่งออกที่ลดลงมาก เนื่องจากสภาพการณ์ด้านตลาดและไม่มีอุตสาหกรรมรองรับภายในประเทศ ปริมาณการผลิตจึงลดลงตามไปด้วย เช่นเดียวกับติบุก การส่งออกแร่ติบุกในรอบปีพ.ศ. 2530 คิดเป็นมูลค่า 2,306 ล้านบาท ลดลงจากปีพ.ศ. 2529 ซึ่งส่งออกแร่ติบุก 18,567 เมตริกตัน มูลค่า 3,058 ล้านบาท

ปริมาณการส่งออกแร่ยิปซัมในระยะหลังนี้มีมากกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด (พ.ศ.2530) และในปี พ.ศ.2531 (ม.ค.-ก.ย.) มีมากกว่าร้อยละ 85 เป็นปริมาณ 2,900,000 ตัน ส่วนแร่เฟลด์สปาร์ส่งออกประมาณมากกว่าร้อยละ 56 ของผลผลิตทั้งหมดที่ได้ในช่วงแรกของปี พ.ศ.2531 (ขวัญชัย ลีเผ่าพันธุ์ 2532:16)

2.2 นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลในการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่

นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลในปัจจุบันตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและธุรกิจเหมืองแร่มีดังนี้

2.2.1 จะสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบ ซึ่งมาจากทรัพยากรภายในประเทศเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการสร้างงานอย่างกว้างขวาง โดยจะเน้นในด้านการนำ เทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อแปรสภาพวัตถุดิบเหล่านั้นให้ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีมูลค่าสูง ขึ้นในตลาดและเร่งรัดการบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รวมทั้งการสนับสนุน ในด้านสินเชื่อ เพื่อให้การลงทุนในอุตสาหกรรมสามารถกระจายออกไปได้ทั่วประเทศ อันจะเป็นแหล่งรองรับแรงงานและผลิตผลทางการเกษตร

2-2-2 จะแก้ไขปัญหของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ โดยลดภาระการด้านการเงิน แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปสินแร่ เพื่อให้มีราคาสูงขึ้นก่อนการส่งออก นอกจากนี้จะดำเนินการต่อไปในด้านการสำรวจและผลิตพลังงานภายในประเทศเพื่อลดการนำเข้า ในขณะที่เดียวกันจะส่งเสริมการสำรวจ และเร่งรัดการพัฒนาสินแร่ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูง แต่ยังไม่เคยนำมาใช้เพื่อให้เกิดกระจายอุตสาหกรรมออกไปสู่ชนบท ได้อีกทางหนึ่ง (จรรยา เปรมฤทัย, บรรณาธิการ 2530:58)

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้กำหนดแนวทางการพัฒนาทรัพยากรแร่ไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ.2530-2534 ดังนี้

(1) การพัฒนาทรัพยากรแร่ในช่วงของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 จะดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพ และมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ได้จากทรัพยากรแร่ ทั้งแร่ขนบและแร่ในทะเล และแร่อุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น

(2) นโยบายและมาตรการพัฒนาทรัพยากรแร่ ในช่วงของแผนพัฒนาทรัพยากรแร่ฉบับที่ 6 จะประกอบด้วย

(2.1) จะปรับปรุงขั้นตอนในการขออาชญาบัตร และประทานบัตรให้เหมาะสม และจะจัดตั้งศูนย์บริการออกใบอนุญาตอาชญาบัตร และประทานบัตร เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการลงทุนของภาคเอกชน

(2.2) จะกระจายประเภทของผลผลิตส่งออก โดยเร่งรัดการหาแหล่งแร่ชนิดต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยจัดทำเป็นโครงการลงทุนสำรวจที่มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และระยะเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจน

(2.3) จะกระจายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากทรัพยากรแร่ โดยเน้นให้มีการปรับปรุงชนิดและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากแร่ดิบ

(2.4) จะกระจายตลาดส่งออกทรัพยากรแร่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับประเทศในกลุ่มสังคมนิยมให้มากขึ้น เพราะเป็นตลาดใหญ่ที่ได้ละ เลຍกันมานาน

- (2.5) จะสนับสนุนและสร้างความมั่นใจในการลงทุนของภาคเอกชน เกี่ยวกับการผลิต และแปรสภาพทรัพยากรแร่ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดภายในประเทศ ตลาดส่งออกและ เพื่อเป็นพื้นฐานการใช้ทรัพยากรแร่ สำหรับพัฒนาอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมภายในประเทศ
- (2.6) จะสนับสนุนการศึกษา ความเป็นไปได้และเร่งรัดการพัฒนา ทรัพยากรแร่ที่ทราบศักยภาพทางธรณีวิทยาแล้ว
- (2.7) จะเร่งดำเนินการให้มีการลงทุนของเอกชนต่อเนื่องจาก โครงการพัฒนาทรัพยากรธรณี ซึ่งเป็นการสำรวจธรณีฟิสิกส์ ทางอากาศ และสำรวจรายละเอียดภาคพื้นดินทั่วประเทศที่ รัฐได้ลงทุนไปตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5
- (2.8) จะจำแนกที่ดินที่ศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรแร่ให้ชัดเจน โดยอาศัยข้อมูลทางธรณีวิทยาจากการสำรวจที่รัฐได้ ลงทุนไปแล้ว
- (2.9) จะปรับปรุงระบบการจัดการ และการบริหารทรัพยากรธรณี ให้เอื้ออำนวย ในการประสานงานกับการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติประเภทอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาในส่วนภูมิภาค
- (2.10) จะเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต และพัฒนาบุคลากร เพื่อรองรับการพัฒนาที่จะมีขึ้น โดยจัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้น สูงด้านธรณีวิทยาและเหมืองแร่ขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ 2529: 120)

เนื่องจากการทำเหมืองแร่ภายใต้ นโยบายของการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ในการผลิตแร่ที่เป็นอยู่นี้ นับวันแต่จะมีความต้องการในการผลิตแร่สูงขึ้นมากเพียงใด ก็ยิ่ง ทำให้การพัฒนาแหล่งแร่ต้อง ไปกระทบกระเทือนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรประเภทอื่นๆ ใน บริเวณใกล้เคียงอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ตลอด ระยะเวลาที่ผ่านมาจึงเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น ซึ่งขณะนี้ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ประกอบ

การเมืองแร่และอยู่ในระหว่างรอการแก้ไขทั้งหมด 8 เรื่อง และหลายๆ เรื่องเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์อื่น ๆ และเกี่ยวข้องกับการป้องกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ทวีความแหลมคมยิ่งขึ้นในสถานการณ์ที่ความต้องการแร่มีสูง เช่น ในปัจจุบันปัญหาที่รอการแก้ไขมีดังนี้

- (1) ปัญหาการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
- (2) ปัญหาการทำเหมืองในเขตป่าพื้นที่ลุ่มน้ำปิง-วัง
- (3) การลดขั้นตอนการขอประทานบัตร
- (4) การกำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรณี
- (5) ปัญหาการทำเหมืองพลอยในเขตจังหวัดจันทบุรีและตราด
- (6) การแก้ไขปรับปรุงระบบโครงสร้างค่าภาคหลวงแร่
- (7) ปัญหาการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งมีผลกระทบต่อการลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และ
- (8) การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติแร่พ.ศ.2510 ซึ่งปัญหาทั้งหมดต้องเร่งแก้ไขเพื่อไม่ให้ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและอยู่ในระหว่างการพิจารณา (กำหนดติเตียนประชุมคณะกรรมการทรัพยากรชุดใหม่ 2532 : 1-13)

เมื่อพิจารณาจากอุปสรรคของการประกอบการทำเหมืองแร่ที่ผ่านมาข้างต้น จะเห็นว่าข้อ 1,2,4,5 เป็นปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีแผนการจัดการที่ดีพอซึ่งถ้าการพัฒนายังขาดการวางแผนรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมโดยไม่สอดคล้องกับสิ่งที่จะติดตามมาเป็นปัญหาสำคัญในอนาคต ก็คือ ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ก็จะทำให้เกิดอัตราการสิ้นเปลืองของแร่อย่างรวดเร็ว (กรม. 2529: 6-7)

2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ กับผลกระทบที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.3.1 การทำเหมืองแร่กับปัญหากรรมวิธีการผลิตในปัจจุบัน

แม้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมจะไม่ได้เกิดจากการทำเหมืองแร่แต่เพียงอย่างเดียวในสถานการณ์ปัจจุบัน และพื้นที่ที่มีการทำเหมืองแร่จะเป็นแค่เพียงร้อยละ 0.126 ของพื้นที่ของประเทศก็ตาม แต่ควรยอมรับว่า การทำเหมืองแร่ภายใต้นโยบายการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพไม่สูงนัก เมื่อรวมกับปัญหากรรมวิธีการผลิต การใช้เทคโนโลยีที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้มาก โดยเฉพาะในด้านความล้าหลังของกรรมวิธีการผลิตในปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดปัญหาสภาวะแวดล้อมที่สำคัญ คือตะกอนและน้ำขุ่นข้นจากการทำเหมือง ทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเสียหายไป และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำ ดิน ซึ่งมีผลกระทบต่อเนื่อง ไปถึงการใช้อย่างอื่น ๆ เช่นการเกษตร การประมง การท่องเที่ยว และการเดินเรือ โดยเฉพาะการทำเหมืองด้วยวิธีเหมืองแล่น ในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง (Slope) และการเปิดหน้าเหมือง โดยการฉัดน้ำและปล่อยน้ำทิ้ง โดยไม่มีการสร้างที่เก็บกักตะกอนและน้ำขุ่นข้นลงสู่พื้นที่ตอนล่าง วิธีดังกล่าวนี้ นอกจากตะกอนและน้ำขุ่นข้นที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ผลผลิตแร่ที่ได้ก็ยิ่งสูญเสียไปในขบวนการทำเหมืองอีกด้วย นอกจากนี้การเลือกพื้นที่เพื่อทำเหมืองแร่ส่วนใหญ่ ยังไม่มีการสำรวจทางธรณีวิทยาแหล่งแร่ที่เป็นวิชาการอย่างจริงจัง ทำให้ไม่ทราบปริมาณและมูลค่าแร่ที่แท้จริง ผลผลิตที่ได้รับอาจไม่คุ้มค่ากับการลงทุน หรือไม่คุ้มค่ากับการที่จะต้องสูญเสียสภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อม 2529: 6-7)

จากแผนภูมิที่ 1 ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์พื้นฐานของการทำเหมืองแร่ของเสียที่ปล่อยออกมา ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ดังนี้

การทำเหมืองแร่ในทะเลต้องผ่านขั้นตอนที่สำคัญคือ การขุดแร่ การลำเลียงแร่ การแยกและแต่งแร่ การทิ้งน้ำท้ายรางเรือขุด ซึ่งทำให้เกิดตะกอน การแพร่กระจายและการตกตะกอน ในส่วนที่ก่อให้เกิดการตกทับถมของตะกอนพื้นทะเลก็จะมีผลกระทบต่อสัตว์ทะเลและการประมงในที่สุด ส่วนความขุ่นและตะกอนแขวนลอยก็จะมีผลต่อปะการัง การท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ แม้กระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงของลักษณะชายฝั่ง

ส่วนการทำเหมืองแร่บนบก ผลกระทบที่สำคัญเกิดจากปริมาณตะกอนเช่นกันอันเป็นผลจากกรรมวิธีการทำเหมืองข้างต้น

โดยสรุปแล้วความสัมพันธ์ระหว่างการทำเหมืองแร่และปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเริ่มตั้งแต่ การทำเหมืองแร่และขั้นตอนการขุดแร่ การเกิดตะกอนและปัจจัยที่มีอิทธิพล รูปแบบของตะกอนล้วนส่งผลกระทบต่อทางกายภาพ ผลกระทบทางชีวภาพและประการสุดท้ายส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในกิจกรรมอื่น ๆ

ตาราง 1 ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณภาพต่าง ๆ ที่มีความสำคัญตามประเภทของโครงการ

ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และคุณภาพที่ชุมชน	ประเภทโครงการ (ตัวอย่าง)												
	โรงงานอุตสาหกรรม	โรงแรม	สถานตากอากาศ	เขื่อน/อ่างเก็บน้ำ	ระบบน้ำใช้	ศูนย์การค้า	ท่าเรือ	โรงไฟฟ้าจากถ่านหิน	อุตสาหกรรมการเกษตร	ทางหลวง	โรงงานกั้นน้ำตลต	เหมืองแร่	การตัดไม้
สุนทรียภาพ	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
เกษตรกรรม	X			X				X	X	X			X
ทรัพยากรอากาศ	X		X	X		X		X		X	X		X
ชีววิทยาในน้ำ	X		X	X	X		X	X		X	X	X	X
โบราณคดี				X						X		X	
วัฒนธรรม				X						X			
การประมง	X		X	X			X	X		X	X	X	X
การควบคุมน้ำท่วม/การระบายน้ำ				X			X			X			X
ป่าไม้				X	X			X	X			X	X
ธรณีวิทยา/แผ่นดินไหว				X	X					X		X	
น้ำใต้ดิน	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
การพัฒนาอุตสาหกรรม	X			X	X		X	X	X	X	X	X	X
การใช้ที่ดิน	X	X	X	X		X	X	X		X		X	
ทรัพยากรแร่	X							X				X	
การเดินทาง	X			X			X					X	
พลังงาน	X		X	X	X	X	X			X	X	X	
สาธารณสุข			X	X	X							X	
ความปลอดภัยของสาธารณะ	X		X	X						X		X	
สันติภาพ		X	X	X	X	X				X			
การจัดถิ่นฐาน				X						X			
การสกัดกั้น/กั้นการขงดิน				X			X			X		X	X
สังคมเศรษฐกิจ	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ดิน			X	X			X	X	X			X	X
น้ำใต้ดิน	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X
การขนส่งทางบก	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X
คุณภาพน้ำ	X		X	X	X		X	X		X	X	X	X
น้ำใช้	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
สัตว์ป่า				X			X		X	X		X	X

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อทรัพยากรและคุณค่าต่าง ๆ อันเนื่องมาจากประเภทของโครงการทำให้เกิดแนวทางการแบ่งลักษณะ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- (1) ทรัพยากรกายภาพ ได้แก่ผลกระทบทางด้านทรัพยากรน้ำ ได้แก่ น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน ทรัพยากรอากาศ ได้แก่ คุณภาพอากาศ หมอกควัน ทรัพยากรที่ดิน ได้แก่ การตกตะกอน/กษัยการของดิน ทรัพยากรแร่ ธรณีวิทยา/แผ่นดินไหว
- (2) ทรัพยากรด้านชีวภาพ ได้แก่ ผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในน้ำ เช่น การประมง ชีววิทยาในน้ำ การควบคุมน้ำท่วม/การระบายน้ำ การเดินเรือ และผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรสิ่งมีชีวิตบนบก เช่น การขนส่งทางบก สัตว์ป่า
- (3) คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ได้แก่ ผลกระทบที่อาจมีต่อ การตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน การเกษตรกรรม การพัฒนาอุตสาหกรรม
- (4) คุณภาพชีวิตและสังคมเศรษฐกิจ ผลกระทบที่ว่ามีได้แก่ ผลกระทบทางด้าน โบราณคดี วัฒนธรรม สังคมเศรษฐกิจ สาธารณสุข สุขทริยภาพ ความปลอดภัยของสาธารณและสันหนนาการ

ซึ่งในกรณีของการทำเหมืองแร่ ก็เข้าข่ายเป็นโครงการประเภทหนึ่งที่เกิดผลกระทบทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าว

2.3.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

นอกเหนือจากกรรมวิธีการจัดทำเหมืองแร่ จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ยังมีปัจจัยบางด้านที่มีส่วนต่อการเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ

(1) ปัจจัยทางด้านโครงสร้างผู้ประกอบการเหมืองแร่

ผู้ประกอบการเหมืองแร่ในปัจจุบัน ประกอบด้วยหน่วยงานของรัฐและเอกชนซึ่งในส่วนของรัฐ ผู้ประกอบการคือองค์การเหมืองแร่ในทะเลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดในแต่ละจังหวัดที่มีการขุดแร่ สำหรับในส่วนเอกชนนั้น หลายเหมืองส่วนใหญ่โดยเฉพาะเหมืองขนาดเล็กจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการถือประทานบัตรการทำเหมืองแร่ กล่าวคือผู้ถือประทานบัตรกับเจ้าของเหมืองสำหรับเหมืองขนาดเล็ก มักจะเป็นคนละคนกัน เพราะ

ส่วนใหญ่เจ้าของเหมืองหรือนายเหมืองจะต้องเช่าหรือแบ่งกันทำกับผู้ถือประทานบัตร ส่วนผู้ถือประทานบัตรที่เป็นเจ้าของเหมืองจริง ๆ แล้วมักจะประกอบกิจการที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งการที่ต้องเช่าการถือประทานบัตรนี้เอง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการทำเหมืองแร่ซึ่งเป็นต้นทุนเอกชน (Private costs) สูงขึ้น และต้องการลดต้นทุนในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นต้นทุนสังคม (Social costs) ลงไป (สมลักษณ์รัตน์ วัฒนวิฑูกร 2528:3)

อนึ่ง ในกรณีของการเช่าถือประทานบัตรดังกล่าว ทำให้ผู้เช่าส่วนใหญ่พยายามทำเหมืองในเฉพาะบริเวณที่มีแหล่งแร่สมบูรณ์เท่านั้น ทำให้ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือประทานบัตรเองจำต้องทำการผลิตในบริเวณที่มีความสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำกว่า ซึ่งการเลือกทำเฉพาะแหล่งที่สมบูรณ์ดังกล่าวนี้ เป็นเหตุให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรไม่ได้ประโยชน์สูงสุด (หอการค้าไทย 2526:4)

นอกจากนี้ การประกอบกิจการเหมืองแร่ส่วนใหญ่ ยังเป็นกิจการภายในระบบครอบครัว และเป็นกิจการขนาดเล็ก การขาดเงินทุนในการประกอบการเพื่อทำการสำรวจหรือลงทุนในเครื่องมือที่ทันสมัยที่ใช้ในกิจการจึงไม่มี (หอการค้าไทย 2526:4) การสำรวจและการทำเหมืองจึงเป็นไปอย่างง่าย ๆ โดยไม่ถูกหลักวิชาการ และไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ได้ผลผลิตไม่เต็มที่ และยังก่อให้เกิดการสูญเสียเปล่าสำหรับทรัพยากรของประเทศอีกด้วย

ในส่วนของการจัดการบริหารส่วนจังหวัดที่มีการขุดแร่ ก็ยังไม่สามารถควบคุมให้เอกชนที่เช่าช่วงดำเนินการควบคุมป้องกันสิ่งแวดล้อมได้ ดังเช่นการพยายาม หลบเลี่ยงที่จะส่งรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในบางพื้นที่ (เสนอแก้ปัญหาเหมือง รัตนชาติ ที่จังหวัดจันทบุรีและตราด 2532:3)

(2) ปัจจัยทางด้านแนวความคิดของผู้ประกอบการ

เนื่องจากผู้ประกอบการเหมืองแร่ไทย เป็นกลุ่มหนึ่งซึ่งมีลักษณะของการประกอบการอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) และส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก ซึ่งผู้ผลิตทุกรายล้วนยึดหลักการลดต้นทุนให้ต่ำสุด และแสวงหากำไรให้มากที่สุด เมื่อมีข้อบังคับตามกฎหมายให้ต้องรับภาระทางด้านค่าใช้จ่ายในการ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็ย่อมมีผลกระทบต่อ การเพิ่มต้นทุนในการผลิตเป็นธรรมดา สิ่ง que ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงก็คือ ความได้เปรียบเสียเปรียบฐานะในการแข่งขันกับคู่ต่อสู้ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กย่อมได้รับผลกระทบมากกว่าผู้ประกอบการขนาดใหญ่ เว้นเสียแต่ว่าในกรณีที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ก็จะทำให้มีต้นทุนการผลิตที่ถูกลงกว่าซึ่งเป็นการคุ้มค่าที่จะลงทุนในระบบเศรษฐกิจ (พิชัย ปวมณีโกบุตร 2526:49-51)

อย่างไรก็ดีในสถานการณ์ที่สิ่งแวดล้อมไม่พึงประสงค์เช่นในปัจจุบัน ซึ่งหลายกรณีได้สะท้อนความขัดแย้งระหว่างการดำรงอยู่ของธุรกิจ กับความรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งธุรกิจก็ไม่สามารถจะยอมรับเงื่อนไขได้และได้นำไปสู่ความแตกหัก อย่างรุนแรงก็เคยเกิดขึ้นมาแล้ว อาทิเช่น กรณีของบริษัทไทยแลนด์แทนทาลัม เป็นต้น ได้กลายเป็นอนุภาพสำหรับผู้ที่ลงทุนประกอบกิจการเหมืองแร่ ที่จะรักษาธุรกิจของตนให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงปลอดภัย โดยเฉพาะภัยที่อาจจะเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีการเมืองแทรก

2.4 แนวทางการจัดการและความคุ้มครองผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องจากการทำเหมืองแร่ โดยกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ในกรณีของการควบคุมผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ชีววิทยาธรรมชาติ การท่องเที่ยว วัตถุโบราณ ประมง เกษตรกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะได้รับผลกระทบร่วมกันนั้น ทำให้การพิจารณาให้สัมปทานเหมืองแร่ มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหลายแห่ง นอกจากกรมทรัพยากรแร่แล้ว ยังมีหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนสำคัญในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมจากเหมืองแร่ ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน ในระยะหลังการออกสัมปทานเหมืองแร่ในบางพื้นที่มีปัญหาความมั่นคง ก็จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายทหารอีกด้วย

ดังนั้น ลักษณะของการควบคุมความรับผิดชอบเกี่ยวกับผู้ใช้ทรัพยากร และ ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม จากการทำเหมืองแร่ในปัจจุบัน จึงต้องอยู่ภายใต้ การควบคุมของกฎหมายมากกว่า 5 ฉบับ (ดามพ์ ทิวทอง 2530:1) ที่สำคัญมีดังนี้

(2.4.1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2518 และ มาตรการทางกฎหมายที่ใช้สนับสนุนซึ่งได้แก่การจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อที่ว่าด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2518

(2.4.2) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรบ.แร่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2516 และ พรบ.แร่ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2522 พรบ.แร่ พ.ศ.2510 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น

มาตรา 62 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองใกล้ทางหลวง หรือทางน้ำ สาธารณะภายในระยะห้าสิบลเมตร เว้นแต่ประทานบัตรกำหนดไว้ให้ทำได้ หรือได้รับ อนุญาตจากทรัพยากรธรณีประจำท้องถิ่น และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

มาตรา 67 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรปล่อยน้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทราย อันเกิดจาก การทำเหมืองออกนอกเขตเหมืองแร่ เว้นแต่น้ำนั้นจะมีความขุ่นข้นหรือมูลดินทราย ไม่เกิน อัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 68 น้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทรายที่ผู้ถือประทานบัตรปล่อยออกนอกเขตเหมืองแร่ แม้ได้ปฏิบัติตามมาตรา 67 แล้วก็ตาม ผู้ถือประทานบัตรจะต้องจัดการป้องกันมิให้น้ำขุ่นข้นหรือ มูลดินทรายนั้น ไปทำให้ทางน้ำสาธารณะตื้นเขินหรือเสื่อมประโยชน์แก่การใช้ทางน้ำนั้น

มาตรา 71 ในกรณีที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องถิ่นเห็นว่า การทำเหมืองหรือแต่งแร่ จะเป็นอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ถือประทานบัตร ให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขวิธีการทำเหมือง หรือแต่งแร่ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อป้องกันอันตราย นั้นได้ และมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการทำเหมืองหรือแต่งแร่เสียทั้งสิ้น หรือส่วนหนึ่ง ส่วนใดได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา 72 บรรดาขุม หลุม หรือปล่อง ที่ไม่ได้ใช้ในการทำเหมืองแล้วให้ผู้ถือ ประทานบัตรจัดการถมหรือทำที่ดินให้เป็นตามเดิมเสียทุกแห่ง ไม่ว่าประทานบัตรนั้นจะสิ้นอายุ แล้วหรือไม่ เว้นแต่ประทานบัตรได้กำหนดเป็นอย่างอื่น หรือทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จะได้ สิ่งเป็นหนังสือกำหนดเป็นอย่างอื่นด้วยความเห็นชอบของอธิบดี

(2.4.3) พรบ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 ได้มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการขออนุญาตทำเหมือง แร่เพื่อป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้ ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้า ทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2530 ดังนี้

- (1) การอนุญาตเพื่อการขอประทานบัตรเหมืองแร่ ให้พิจารณาอนุญาตใน จำนวนพื้นที่แต่ละคำขอไม่เกิน 300 ไร่ และมีกำหนดระยะเวลา คราวละไม่เกินสิบปี
- (2) การอนุญาตเพื่อการสร้างทางขนแร่จากพื้นที่ประทานบัตร ให้มีความ กว้างได้ไม่เกินหกเมตร และต้องสร้างทางกับบำรุงรักษาทางตาม มาตรการที่กรมป่าไม้กำหนดทุกประการ โดยมีกำหนดระยะเวลา คราวละไม่เกินสิบปี
- (3) การขออนุญาตเพื่อกิจการเหมืองแร่ อันได้แก่ ที่เทกซ์มูลทราย ที่พัก คนงาน ที่กองเก็บแร่หรือที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำเหมือง แร่ และอื่นๆ ให้พิจารณาอนุญาตให้พื้นที่ที่ได้รับการรับรองเป็นหนังสือ จากกรมทรัพยากรธรณี พร้อมกับการยื่นคำขอตามข้อ 7 และจะ อนุญาตให้ตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่กิจการที่ขออนุญาต และ มีกำหนดระยะเวลาคราวละไม่เกินสิบปี

ก่อนที่จะให้การอนุญาตจะต้องมีการตรวจพื้นที่ที่จะอนุญาตแล้วปรากฏดังนี้

- (1) ไม่เป็นพื้นที่ป่า ซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการป่าไม้
- (2) ไม่อยู่ในพื้นที่ป่าที่มีสภาพเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ชั้นที่ 1A ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ได้กำหนดขึ้นคุณภาพลุ่มน้ำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528 เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2529 และตามที่คณะ รัฐมนตรีจะได้มีมติต่อไปด้วย

- (3) ไม่เป็นบริเวณที่มีวิศวกรในสายงานอันควรรักษาไว้
- (4) ไม่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์

(ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ 2530:3)

นอกจากกฎหมายสิ่งแวดล้อม, กฎหมายแร่และกฎหมายป่าไม้ทั้ง 3 ฉบับข้างต้นแล้ว การทำเหมืองแร่อาจจะต้องผ่านความเห็นชอบจากกฎหมายอื่นๆ เช่น ประมวลกฎหมายที่ดิน, พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ในกรณีที่ทำเหมืองแร่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

2.5 พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518

กฎหมายฉบับนี้อาจจะถือได้ว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยตรง โดยมีสาระสำคัญในลักษณะของการกำหนดนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนที่แต่งตั้งขึ้นจาก ส่วนราชการและภาคเอกชน และเพื่อที่จะให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คณะกรรมการชุดนี้จึงจัดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว โดยมีหน้าที่หลักคือ เป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่เสนอแนะความเห็น และประสานงานเกี่ยวกับเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเท่านั้น มีโครงการที่จะไปลงมือทำการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางปฏิบัติด้วยตนเอง การบังคับหรือดำเนินให้เป็นไปตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งคงเป็นอำนาจของหน่วยงานต่างๆ ตามกฎหมายลักษณะเฉพาะ เรื่องที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานเหล่านั้นเอาไว้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพียงแต่ให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเท่านั้น (พนัส ทัศนียานนท์ 2529:)

จากขีดจำกัดของอำนาจสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่มีอยู่ข้างต้น ทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายต้องติดขัด ต่อมาจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมเสียใหม่ถึง 2 ครั้ง คือ ครั้งแรก พ.ศ.2521 ต่อมาครั้งที่ 2 พ.ศ.2522 สาระสำคัญของการแก้ไขปรับปรุงมีดังนี้

2.5.1 รัฐบาลสามารถออกข้อกำหนดเพื่อให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือภาคเอกชน ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการหรือกิจการบางประเภทเช่น โครงการก่อสร้างเขื่อนชลประทาน ต้องจัดทำรายงานการศึกษามาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจการตั้งแต่ในระยะเตรียมโครงการ ซึ่งในการนี้มาตรการในการแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะมีข้อต่อเนื่องจากการปฏิบัติงานดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ก่อนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาต สิ่งอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต จะอนุมัติให้ดำเนินโครงการ (มาตรา 17(1) และมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2521)

2.5.2 รัฐบาลสามารถออกมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป ที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด เช่น มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำฯลฯ และให้อำนาจแก่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่จะเสนอแนะการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม เฉพาะเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะเฉพาะเรื่องของหน่วยราชการใด (มาตรา 17(2) และมาตรา 5(6) ฉบับที่ 2 พ.ศ.2521)

2.5.3 กรณีที่สิ่งแวดล้อมเป็นพิษซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตราย แก่ร่างกายและร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้ใช้อำนาจบริหารสูงสุดสามารถสั่งการให้บุคคล ซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหาย หรือบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายหรือความเสียหายดังกล่าว ไม่ให้กระทำการใดหรือระงับอันจะมีผลเป็นการเพิ่มความเสียหาย (มาตรา 2 ฉบับที่ 2 พ.ศ.2521)

จากการแก้ไขพระราชบัญญัติรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดังกล่าวข้างต้นได้ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจมากขึ้น อันเอื้อต่อการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสามารถพิจารณาได้เป็น 3 ลักษณะอย่างชัดเจน

(1) อำนาจในการป้องกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการให้โครงการที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำรายงานการศึกษาในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมฯ มีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อรายงานนั้นก่อนที่โครงการจะได้รับอนุมัติดำเนินการ แต่อำนาจนี้ยังมีให้อำนาจเด็ดขาด เพราะบางกรณีที่โครงการมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมาก การที่ถูกลำบากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมฯ ระบุว่าโครงการไว้ไม่ให้ความเห็นชอบ เพื่อให้จัดเตรียมการแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ได้มาตรฐานมากขึ้น โครงการฯ เหล่านี้อาจถูกชี้ขาดโดยมติคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการได้ ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะไม่เห็นชอบด้วยก็ตาม ก็อาจกลายเป็นเพียงข้อเสนอนั้นเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามบทบาทที่นับว่าเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากการเตรียมการแก้ไขปัญหานั้นที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง (พนัส ทศนิยานนท์)

(2) อำนาจในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมที่สุด โดยการมีอำนาจออกและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งการให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะเป็นองค์กรกลางของรัฐที่ย่อมมองการณ์ไกล และไม่ยึดติดกับกิจกรรมของหน่วยงานเฉพาะเรื่องมากจนลืมนึกถึงมาตรฐานของส่วนกลาง

(3) อำนาจในการระงับภัยสิ่งแวดล้อม ในกรณีฉุกเฉินหลังจากมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วเพื่อการแก้ไขและเยียวยาได้อย่างทันที่ จัดว่าเป็นมาตรการที่มาอุดช่องโหว่ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นแล้วไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ ที่มีอยู่เดิมจะสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหานั้นได้

2.6 การให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับ โครงการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีข้อบัญญัติซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ในหลายมาตราด้วยกัน ดังนี้

มาตรา 5(๑) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไว้ประการหนึ่งว่า ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่อาจมีผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต่อคณะรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่นส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานพิจารณา ในการนี้อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วย หากเห็นว่าโครงการและแผนงานใดอาจจะทำให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

มาตรา 14 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจเชิญบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบายความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้ เมื่อเห็นสมควรและอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา 17(1) ให้นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงานและต้องเสนอรายงานนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

มาตรา 18 ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 17(1) ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาสิ่งอนุญาต ออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตให้บุคคลดำเนินการตามโครงการหรือกิจการใด ๆ เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงานของบุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณารายงานดังกล่าวให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น แต่ถ้าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสิ่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตได้

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณา ไม่ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวระงับการสิ่งอนุญาตการออกใบอนุญาตหรือการต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตไว้ก่อน จนกว่าบุคคลดังกล่าวจะเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบ

เมื่อบุคคลดังกล่าวได้เสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวรรคสี่แล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณามาตรการดังกล่าวให้เสร็จสิ้นภายในเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับการเสนอมาตรการนั้น แต่ถ้าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมิได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบตามวรรคสี่

และให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสั่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาตขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตได้

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา 18 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจขอให้ส่วนราชการ หรือสถาบันการศึกษาของทางราชการที่เห็นสมควรทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไข ผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ได้

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งเป็นผู้อำนวยการในการศึกษา ผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีสิทธิทำรายงานการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้

การขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต การสั่งพัก และเพิกถอนการอนุญาต การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้เสียค่าธรรมเนียมการขอใบอนุญาตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากข้อบัญญัติที่ปรากฏในพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2518 ที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าได้มีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้อย่างกระชับ และชัดเจน หากได้มีการปฏิบัติตามโดยสมบูรณ์แล้ว จะช่วยให้การป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างได้ผลดีอย่างมาก

2.7 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานและกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 และ 3

2.7-1 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงานเรื่องกำหนด ประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการ ป้องกันแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2524 ได้กำหนดให้ประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการต่อไปนี้ ต้องมีรายงาน เกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงาน และต้องเสนอรายงานนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการ (หนังสือ ทัศนียานนท์ 2529 ก : 134-138)

ตาราง 2 ประเภทของโครงการที่ต้องเสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือน

ลำดับที่	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด
1.	เขื่อนเก็บกักน้ำหรืออ่างเก็บน้ำ	ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ 100,000,000 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไปหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป
2.	การชลประทาน	ที่มีพื้นที่การชลประทานตั้งแต่ 80,000 ไร่ขึ้นไป
3.	สนามบินพาณิชย์	ทุกชนิด
4.	โรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบหรือชายหาด หรือที่อยู่ใกล้ หรือในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ขึ้นไป

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด
5.	ระบบทางพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการทางพิเศษ	ทุกขนาด
6.	การทำเหมืองตามกฎหมายว่าด้วยแร่	ทุกขนาด
7.	นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยนิคมอุตสาหกรรม	ทุกขนาด
8.	ท่าเรือพาณิชย์	ที่สามารถรับเรือขนาดตั้งแต่ 500 ตัน กรอสขึ้นไป
9.	โรงไฟฟ้าพลังความร้อน	ที่มีกำลังผลิตกระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 10 เมกกะวัตต์ขึ้นไป
10.	การอุตสาหกรรม	
	(1) อุตสาหกรรมเคมีคัล	ที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมและ/หรือการแยกก๊าซธรรมชาติในกระบวนการผลิตตั้งแต่ 100 ตันต่อวันขึ้นไป
	(2) อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	ทุกขนาด
	(3) อุตสาหกรรมแยกหรือแปรสภาพก๊าซธรรมชาติ	ทุกขนาด
	(4) อุตสาหกรรมคลอ-แอลคาไลน์ (Chlor-alkaline industry) ที่ใช้โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) เป็นวัตถุดิบในการผลิตโซเดียม คาร์บอเนต (Na_2CO_3) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) กรดไฮโดรคลอริก (HCL) คลอรีน (Cl_2) โซเดียมไฮโปคลอไรด์ (NaOCl) และปูนคลอรีน (Bleaching powder)	

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด
(5)	อุตสาหกรรมเหล็ก และ/หรือเหล็กกล้า	ใช้แร่เหล็ก และ/หรือเศษเหล็กเป็นวัตถุดิบ โดยมีกำลังผลิตตั้งแต่ 100 ตันต่อวันขึ้นไป หรือที่มีเตาอบหรือเตาหลอมมีปริมาตรรวมกัน ทั้งสิ้นตั้งแต่ 5 ตันต่อครั้งขึ้นไป
(6)	อุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์	ทุกขนาด
(7)	อุตสาหกรรมถลุงแร่หรือหลอมโลหะซึ่งมิใช่ อุตสาหกรรมเหล็กหรือเหล็กกล้า	ที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ 50 ตันต่อวันขึ้นไป
(8)	อุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษ	ที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ 50 ตันต่อวันขึ้นไป

2.7-2 การออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3

เนื่องจากสาระสำคัญของในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับพ.ศ.2518 และพ.ศ.2521 ที่กำหนดเกี่ยวกับการขอและออกใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมคุณสมบัติของผู้ชำนาญการ ใบสั่งพักและเพิกถอนใบอนุญาต การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาต ยังมีข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในรายละเอียด ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการดำเนินการทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและฝ่ายที่จะต้องนำไปปฏิบัติ จึงต้องมีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 เพื่อขยายความในมาตรา 19 ของพระราชบัญญัตินี้

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้มีการดำเนินงานมาในระยะหนึ่ง พบว่ายังต้องมีการปรับปรุงสาระสำคัญของในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 อีกโดยมีการเพิ่มเติมรายละเอียดและสาระสำคัญของ อาทิ การกำหนดโทษในการกระทำความผิดต่อเงื่อนไขในใบอนุญาตโดยให้อำนาจแก่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับ

ใบอนุญาต และการลงลายมือชื่อผู้อำนวยการซึ่งประจำอยู่ในการจัดทำรายงานพร้อมเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 3 คนรวมทั้งกำหนดให้รัฐวิสาหกิจและสภากาการเหมืองแร่สามารถเป็นผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตการจัดทำรายงาน ซึ่งสาระสำคัญที่เพิ่มขึ้นนี้ คาดว่าจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับการให้อำนาจสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติลงโทษผู้ฝ่าฝืน ซึ่งจะช่วยให้ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ มีความพร้อมและระมัดระวังยิ่งขึ้นและไม่กล้าที่จะเสนอข้อมูลเท็จ การลงลายมือชื่อผู้อำนวยการและผู้ร่วมงานก็จะทำให้สามารถติดตามได้ว่าคุณภาพของรายงานนั้นเป็นอย่างไร คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่มีเพียงพอหรือไม่ ซึ่งสามารถทำการตรวจสอบได้ ตลอดจนป้องกันการเข้าประจำการในหน่วยงานของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพรายงานฯ ที่ออกมา ส่วนข้อกำหนดให้รัฐวิสาหกิจและสภากาการเหมืองแร่มีสิทธิขอรับใบอนุญาตนั้น เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานเหล่านี้มีความสามารถและความพร้อมเพียงพอ อย่างไรก็ตามในส่วนของสภากาการเหมืองแร่ ซึ่งน่าสังเกตว่ามีสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบการจำนวนมาก ก็ยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการเป็นผู้จัดทำรายงานให้แก่สมาชิกเอง ทั้งนี้ คาดว่าสภากาการเหมืองแร่จะต้องมีบทบาทในเรื่องนี้มาก

ขณะเดียวกันในการจัดทำรายงานที่ผ่านมา ก็ไม่พบว่าผู้ประกอบการโครงการใดๆ ได้รับความเสียหายหรือมีข้อขัดแย้งกับฝ่ายผู้จัดทำรายงานอื่น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนมีการร้องเรียนเกิดขึ้น ดังนั้นจึงนับได้ว่าการออกกฎกระทรวงที่ 2 ฉบับในส่วนนี้มีผลช่วยให้การดำเนินการจัดทำรายงานโดยเจ้าของโครงการนั้นทั้ง 10 โครงการเป็นไปอย่างราบรื่นยิ่งขึ้น

รายละเอียดของกฎกระทรวงที่ 2 ฉบับปรากฏในภาคผนวกที่ 1

2.8 แนวความคิดพื้นฐานของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีหลายแนวความคิดแต่ละแนวความคิดมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งเกิดจากแนวความคิดของนักสิ่งแวดล้อมหลายท่าน เช่น Munn (1975) Rayston (1978), Holling (1978) และ Golden et.al. (1978) ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

(1) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาก่อนการตัดสินใจในการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อการประเมินผลกระทบที่จะมีต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้อาศัยอยู่อย่างสุขสบายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(2) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาเฉพาะที่เฉพาะแห่งและเฉพาะกรณี เพื่อใช้ในการตัดสินใจ เพื่อการพัฒนาโครงการใดโครงการหนึ่ง ซึ่งจะเน้นถึงผลกระทบที่จะพินิจมากกว่าจะเป็นการศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

(3) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าปัจจุบัน และเป็นการศึกษาเพื่อหาทางป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นระยะยาว ณ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งการศึกษานี้จะต้องค้นคว้าหาว่าผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการพัฒนาโครงการในขั้นแรกนั้นจะแผ่กว้างไปมากน้อยเพียงใด

(4) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาหาปัญหาหลาย ๆ ปัญหา ร่วมกัน ในการที่จะแสวงหาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจดำเนินการ เศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสิ่งที่มีมนุษย์จะเป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อมนั้นขึ้น การศึกษาจึงต้องใช้วิธีระบบหรือ systems approach มาประยุกต์เสมอ

(5) การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องอาศัยหลักการเพื่อการป้องกันสิ่งแวดล้อมสามหลักการ คือ การวางแผนการใช้ที่ดิน (land use planning) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ (resources utilization and conservation) และการควบคุมมลภาวะ (pollution control) ซึ่งทั้งสามหลักการนี้เป็นสิ่งที่จะต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังอย่างไรก็ดี ทั้งสามหลักการนี้อาจกล่าวในรายละเอียดได้ว่า

(5.1) การวางแผนการใช้ที่ดินนั้นมุ่งที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมเหตุสมผลที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทรัพยากรที่ดิน น้ำ อากาศ พลังงาน และวัตถุอื่น ๆ ซึ่งการวางแผนการใช้ที่ดินนั้นสามารถจะทราบว่าคุณสมบัติของผลกระทบนั้นคืออะไร และเกิดที่ไหน พร้อมทั้งผลกระทบนั้นจะเกิดโดยวิธีใดด้วย

(5.2) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องยึดหลักการทางอนุรักษ์วิทยา กล่าวคือต้องให้เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่จะต้องมิใช่แบบยั่งยืนตลอดไป หรือ sustained yield

(5.3) การควบคุมมลภาวะนั้นมุ่งที่จะป้องกันธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์จากการทำลายหรือโรคภัยที่จะเกิดขึ้นโดยการทำลายโดยมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เทคโนโลยีที่รับมาแบบไม่มีเงื่อนไข ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อมนุษย์เอง

(6) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการแสวงหาวิธีทางร่วมกันสามทาง คือ ผลยั่งยืน (sustained yield) ความต้องการในการพัฒนา และนิเวศน์พัฒนา กล่าวคือ ทำอย่างไรจึงจะให้มีการพัฒนาเกิดขึ้นได้และต้องให้ระบบสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวย ผลได้ตลอดไปและยั่งยืนในลักษณะเช่นนั้น แนวความคิดนิเวศน์พัฒนาจะต้องถูกนำมาใช้ได้ มิใช่เก็บรักษาทรัพยากรอย่างเดียว หรือใช้ทรัพยากรโดยโครงการพัฒนาอย่างเดียว แต่ให้ทั้งสองอย่างคือการเก็บรักษาและการพัฒนาไปด้วยกันได้ และให้ผลในการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืนตลอดไป

(7) มีข้อสังเกตจากนักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมหลายท่านว่า โครงการพัฒนาหนึ่งๆ นั้นจะสำเร็จได้ด้วยเหตุผลสี่ประการ ๓ แรก ได้แก่ความเป็นไปได้ทางวิชาการของโครงการพัฒนานั้น ๓ เช่น การก่อสร้างทำได้หรือไม่ เทคโนโลยีรองรับเป็นไปได้หรือไม่ เป็นต้น ประการที่สองได้แก่ผลกำไรทางเศรษฐศาสตร์มากหรือไม่ ประการที่สามผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดปัญหาหรือไม่ และประการสุดท้ายได้แก่ ปัญหาการเมืองจะมีตามมาอย่างน้อยเพียงใด เหล่านี้ล้วนมีส่วนก่อให้เกิดความสำเร็จของการนำโครงการพัฒนาทั้งสิ้น (สัจจา สายโรจน์พันธ์ 2529:6-9)

2.9 หลักการและเหตุผลของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(1) เพื่อให้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของแผนการในการตัดสินใจสำหรับผู้วางแผนงาน และผู้มีหน้าที่ตัดสินใจ

(2) เพื่อให้แก่นักพัฒนาและผู้ประกอบกิจการ ใช้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนคิดของแผนงานในการเลือกทำเลที่ตั้งทาง โดยจะชี้ให้นักพัฒนาและผู้ประกอบกิจการได้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างหลายด้าน

(3) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ คือ จะทำให้วิศวกรที่ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการในระยะแรกได้สร้างแผนงานอย่างได้มาตรฐาน

(4) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นทางเลือก เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ทำได้หลายอย่าง การศึกษาและการจัดทำรายงานฯ มิใช่ข้อเสนอแนะที่ตายตัวบิดพลิ้วไม่ได้

(5) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นใจได้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาพิจารณาอย่างกว้างขวาง และได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งกระบวนการ (Environmental Impact Assessment Basic procedures for developing countries 1988:5-6)

2.10 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

รายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และการแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่หน่วยงานเจ้าของโครงการจะต้องดำเนินการให้มีขึ้น เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อพยากรณ์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปได้ รวมทั้งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้จากแผนการที่นำเสนอ โดยการเสนอแผนงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่สุด ทั้งนี้เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตระหว่างการลงทุนพัฒนา กับสิ่งแวดล้อม โดยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือการบริหาร (Management tools) เพิ่มขึ้นอีกชิ้นหนึ่ง
- (2) เพื่อจำแนกและอธิบายในเชิงปริมาณเท่าที่สามารถจะกระทำได้เกี่ยวกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ของมนุษย์ที่จะถูกกระทบกระเทือนไป อันเนื่องจากโครงการพัฒนานั้น ๆ โดยพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างสภาวะที่มีกับไม่มีโครงการดังกล่าว
- (3) เพื่ออธิบายในเชิงปริมาณเท่าที่สามารถจะกระทำได้ เกี่ยวกับขนาดของผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกในแง่การส่งเสริมทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ของมนุษย์ กับทางลบในแง่การทำลายสิ่งแวดล้อมเท่านั้น โดยพิจารณารวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและในระยะยาว ทั้งนี้เพื่อที่จะได้มีการพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ในการออกแบบหรือวางแผนโครงการ เพื่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุดโดยได้ผลดีมากที่สุดด้วย
- (4) เพื่ออธิบายทางเลือกต่าง ๆ ของโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน แต่สามารถบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาได้เหมือน ๆ กัน การนี้ให้กล่าวถึงรายละเอียด

ละเอียดเกี่ยวกับผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันเนื่องจากทางเลือกโครงการแต่ละทางด้วย

2-11 ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากหลักการ และวัตถุประสงค์ข้างต้น ทำให้มองเห็นว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ประโยชน์มากมายดังนี้

(1) จะมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการวางแผนพัฒนา อันจะช่วยให้อำนาจรัฐได้กว้างขวางยิ่งขึ้นรวมทั้งมีการพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นไปจากการมองผลประโยชน์ทางสังคมเศรษฐกิจในระยะสั้น อย่างที่เคยปฏิบัติมา

(2) เนื่องจากการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการศึกษาที่อาศัยผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านแตกต่างกัน เช่น นักธรณีวิทยา นักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ นักวางแผนกายภาพ เป็นต้น จึงมั่นใจได้ว่าจะมีการมองปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์

(3) แม้ว่าจะมีการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจเพียงใดก็ตาม แต่หากขาดการบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่ดีเพียงพอแล้ว ก็จะไม่อาจมีทรัพยากรเพื่อการพัฒนาในระยะยาวได้ ดังนั้นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงนับได้ว่าเป็นหลักประกันในการพัฒนาระยะยาวให้มีทรัพยากรเพื่อการนี้ได้อย่างยาวนานที่สุด (long-term sustain-able development)

(4) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนชนบทผู้มีรายได้น้อย ซึ่งได้รับผลกระทบกระเทือนจากโครงการพัฒนานั้นโดยตรง ก็จะได้รับพิจารณาชดเชย และ/หรือ ลดผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้

(5) นอกจากนี้แล้ว การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถบรรลุปัญหาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ในบริเวณชายแดนรอยต่อระหว่างประเทศได้ เช่น แม่น้ำโขง หรือ น่านน้ำทะเลอ่าวไทยตอนล่างลงไป เป็นต้น

(6) อนึ่ง การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังมีแนวทางสำหรับการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้มีการก่อสร้างและใช้งานตามแผนการของโครงการ

2.12 ความหมาย เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2.12.1 นิยามเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(1) สิ่งแวดล้อม (environment)

บริเวณซึ่งอยู่โดยรอบ ในที่นี้หมายความว่าถึงบริเวณที่ได้รับผลกระทบ กระเทือนจากโครงการซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติทางด้านกายภาพ และชีวภาพ กับทรัพยากรมนุษย์อันได้แก่ มนุษย์, การพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพของชีวิต

(2) ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหรือคุณค่าต่างๆ (environmental

resources or values)

ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหรือคุณค่าต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ให้เป็น ประโยชน์ต่อมนุษย์ได้

(3) นิเวศวิทยา (ecology)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

(4) ระบบนิเวศ (ecosystem)

ชุมชนสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม (ที่ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต)

(5) การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม (environmental effect)

การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมซึ่งสามารถวัดโดยตัวแปรต่าง ๆ ทางด้าน กายภาพ เคมี และชีววิทยาอันเป็นผลจากการกระทำของมนุษย์ หรือแม้แต่โดยปรากฏการณ์ ตามธรรมชาติ

(6) ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (environmental impact)

ผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหรือคุณค่าต่าง ๆ ของมนุษย์ อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนา

(7) การวางแผนทางด้านสิ่งแวดล้อม (environmental planning)

การวางแผนซึ่งมีวัตถุประสงค์ มุ่งที่จะรักษาหรือส่งเสริมทรัพยากร สิ่งแวดล้อมหรือคุณค่าต่าง ๆ ของมนุษย์

(8) การประเมินสภาพแวดล้อม (environmental evaluation)

กิจกรรมที่กระทำในระหว่างการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการเปรียบเทียบคุณภาพของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่างๆ ของมนุษย์ระหว่างสภาพที่มีและไม่มีโครงการพัฒนานั้น

"การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม" (environmental impact evaluation) จึงเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมของผลกระทบหนึ่ง ๆ

(9) รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (environmental impact statement) หรือ EIS

เอกสารซึ่งประกอบด้วยข้อมูลรายละเอียดของโครงการ ที่จะพัฒนา รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากแต่ละทางเลือกนั้น

(10) การสำรวจสภาพแวดล้อมเบื้องต้น (initial environmental examination) หรือ IEE

การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในขั้นต้นเพื่อที่จะสำรวจดูคร่าว ๆ ว่า มีผลกระทบใดบ้างที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงความจำเป็นว่า โครงการดังกล่าวสมควรที่จะมีรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่

(11) ความหมายของการประเมินผลกระทบ

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือวิธีการที่ผู้อนุมัติโครงการจะสามารถวิเคราะห์คาดการณ์ได้ว่า กิจกรรมหรือแผนงานตามโครงการพัฒนาประเทศจะมีผลเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ นิเวศวิทยา และทางด้านการใช้ประโยชน์คุณภาพชีวิตของมนุษย์จากเดิมก่อนที่มีโครงการอะไร อย่างไรบ้าง เพื่อที่จะประเมินดูว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่บวก (ผลดี) และในแง่ลบ (ผลเสีย) มากน้อยเพียงใด หากมีผลเสียหายร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็จะได้หามาตรการป้องกัน และแก้ไขต่อไป แต่ถ้ามีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดผลดีอย่างมากต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็จะได้หามาตรการเพิ่มพูนผลดีดังกล่าวนี้ให้ดียิ่งขึ้นไปอีก (เกษม สนิทวงศ์ 2523: 16-17)

เมื่อมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องมีการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า รายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (EIA)

จากการทบทวนเอกสารพบว่า มีนิยามและความหมายเกี่ยวกับการประเมินผล กระทบสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกดังนี้

จันทนา อินทปัญญา (2527 กะ:69) ได้สรุปถึงหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การประเมินผลกระทบทที่ใช้ในประเทศไทย หมายถึง การชี้หรือแสดงให้เห็นรวมทั้งการทำนายหรือ คาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งในทางบวก และทางลบของ โครงการพัฒนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ ด้านกายภาพ ชีวภาพ หรือนิเวศวิทยา การใช้ประโยชน์ของมนุษย์และต่อคุณภาพชีวิตรวมทั้งการพิจารณา ถึงและเสนอแนะมาตรการที่จะใช้ในการลดและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแผน การติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของ โครงการ เพื่อป้องกันผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น ด้วย

มงคล ประสาทเสรี (2529:4) ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบทคือวิธีการที่ผู้อนุมัติโครงการจะสามารถวิเคราะห์คาดการณ์ดูว่า กิจกรรมหรือแผนงาน ตามโครงการพัฒนาประเทศ จะมีผลเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในขนาดเท่าใด มีความ สำคัญแค่ไหน กินขอบเขตกว้างขวางเพียงใด เกิดขึ้นเมื่อใด กินระยะเวลาเท่าใด มี โอกาสเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด หากมีผลเสียหายร้ายแรงต่อ สภาพแวดล้อม ก็จักได้หามาตรการป้องกันและแก้ไขต่อไป แต่ถ้ามีแนวโน้มที่จะทำให้เกิด ผลดีต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็จะได้หามาตรการเพิ่มพูนผลดีดังกล่าวนี้ให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมคือ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๆ 3 ประการ ได้แก่ (ก) การวิเคราะห์ทรัพยากรและคุณค่า สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน (ข) การทำนายและประเมินค่าผลกระทบของโครงการพัฒนาที่มีต่อ ทรัพยากรและคุณค่าดังกล่าว และ (ค) การพิจารณาทางเลือกและมาตรการที่ทำให้เกิดผล กระทบทน้อยที่สุด

2.13 การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ กระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ ได้แก่

2.13.1 ผู้ประกอบการเหมืองแร่ทุกขนาด ทุกพื้นที่

2.13.2 บริษัทที่จดทะเบียนถูกต้องที่ได้รับอนุญาตเป็นนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำ
รายงานฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2.12.3 สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กองวิเคราะห์ผล
กระทบสิ่งแวดล้อม)

(1) บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการเหมืองแร่

ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2521 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมคือ หน่วยงานเจ้าของโครงการ ซึ่งจะต้องเสนอรายงานฯ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตให้ดำเนินการตามโครงการหรือกิจการที่ได้เสนอรายงานฯ และให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นผู้เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน จึงจะสั่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตให้แก่เจ้าของโครงการดังกล่าวได้ (จันทนา อินทบัญญัติ 2529 ช :36-38)

ขั้นตอนการจัดทำรายงาน

เมื่อเจ้าของโครงการทราบว่าโครงการหรือกิจการของตนเข้าข่ายที่จะต้องจัดเตรียมรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว จะประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อศึกษาขั้นตอนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งในอันดับแรกก็ควรจะศึกษาหลักการและวัตถุประสงค์ของการทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาได้จาก แนวทางทั่วไป General Guidelines และรูปแบบของการจัดทำรายงานฯ

เมื่อเจ้าของโครงการทราบถึงหลักการทั่วไปของการทำรายงานการประเมินผลกระทบแล้ว ก็จะต้องพิจารณาถึงโครงการที่กำลังจะทำ ว่าเป็นโครงการลักษณะหรือประเภทใดและอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแง่ใดบ้าง ซึ่งทั้งนี้ขึ้นกับชนิดของโครงการนั้น โดยสามารถศึกษาได้จากแนวทางเฉพาะประเภทของโครงการ Supplemental guidelines จากนั้นก็ต้องทำขอบเขตการศึกษาของโครงการ Terms of Referent เพื่อเตรียมจัดทำรายงานฯ และควรส่งขอบเขตการศึกษาของโครงการให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ซึ่งในการจัดทำขอบเขตการศึกษาของโครงการจะต้องพิจารณาถึงที่ตั้ง และชนิดของโครงการเป็นสิ่งสำคัญ โดยสามารถศึกษาได้จากเอกสารแนวทางการศึกษาตามขอบเขตการศึกษาและแนวทางการจัดทำรายงานฯ เฉพาะโครงการเหมืองแร่ ซึ่งสำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้จัดทำ

ในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการเหมืองแร่จะติดต่อผู้จัดทำรายงานฯ รายใดก็ได้พร้อมกันนี้ผู้จัดทำรายงานฯ จะเสนอขอบเขตการศึกษา เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปเสนอสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบแล้ว ผู้ประกอบการจึงทำการคัดเลือกผู้จัดทำรายงานฯ อีกครั้งหนึ่ง โดยส่วนใหญ่การคัดเลือกนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ มักจะพิจารณาจาก ค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ความรวดเร็วและคุณภาพรายงานฯ ตามลำดับการคัดเลือกบริษัท อาจทำกันในลักษณะของการประมูลเพื่อเสนอค่าใช้จ่ายหรือการตกลงค่าใช้จ่ายเองระหว่างผู้ประกอบการและผู้จัดทำรายงานฯ

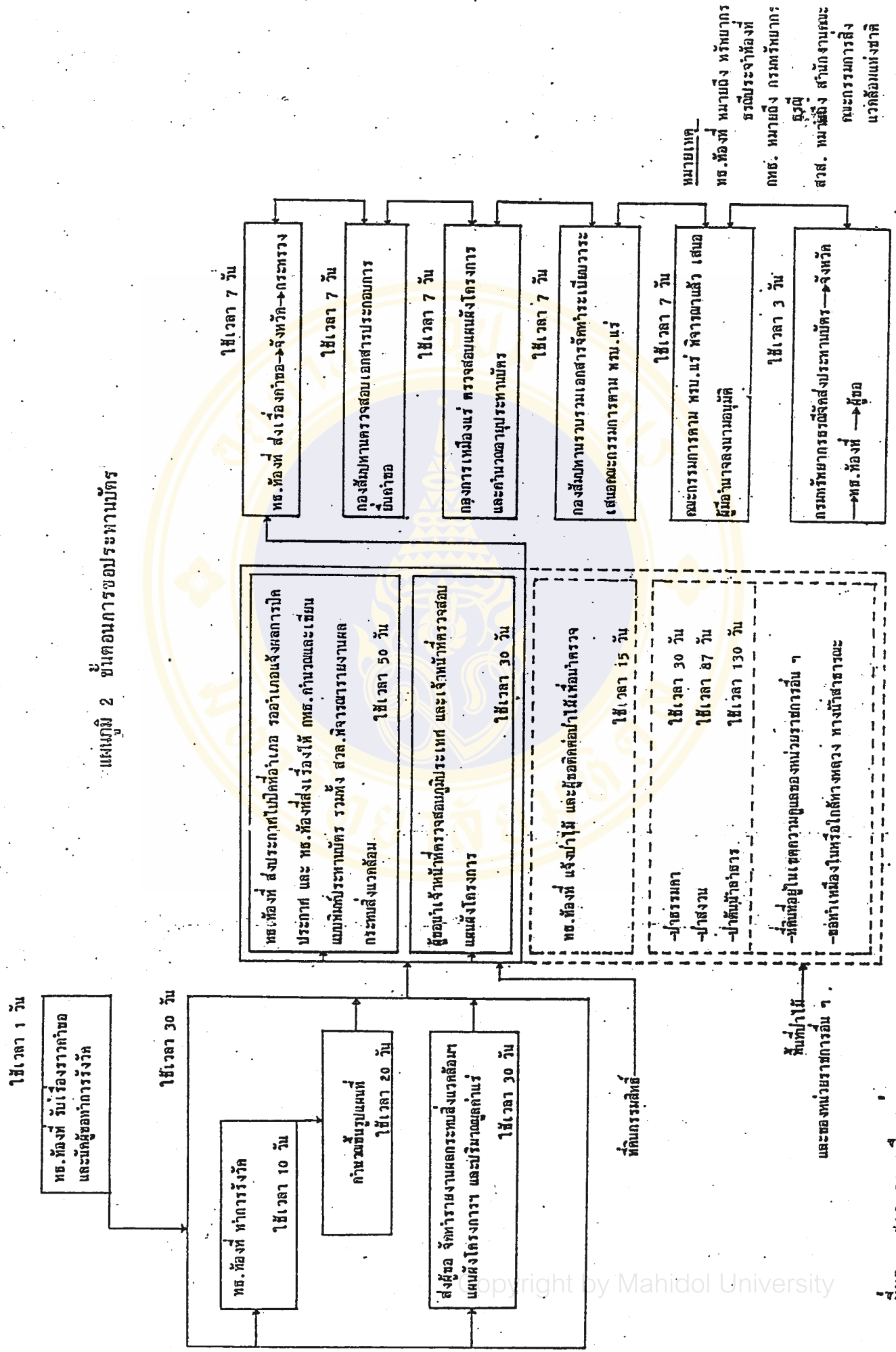
ขั้นตอนการเสนอรายงาน

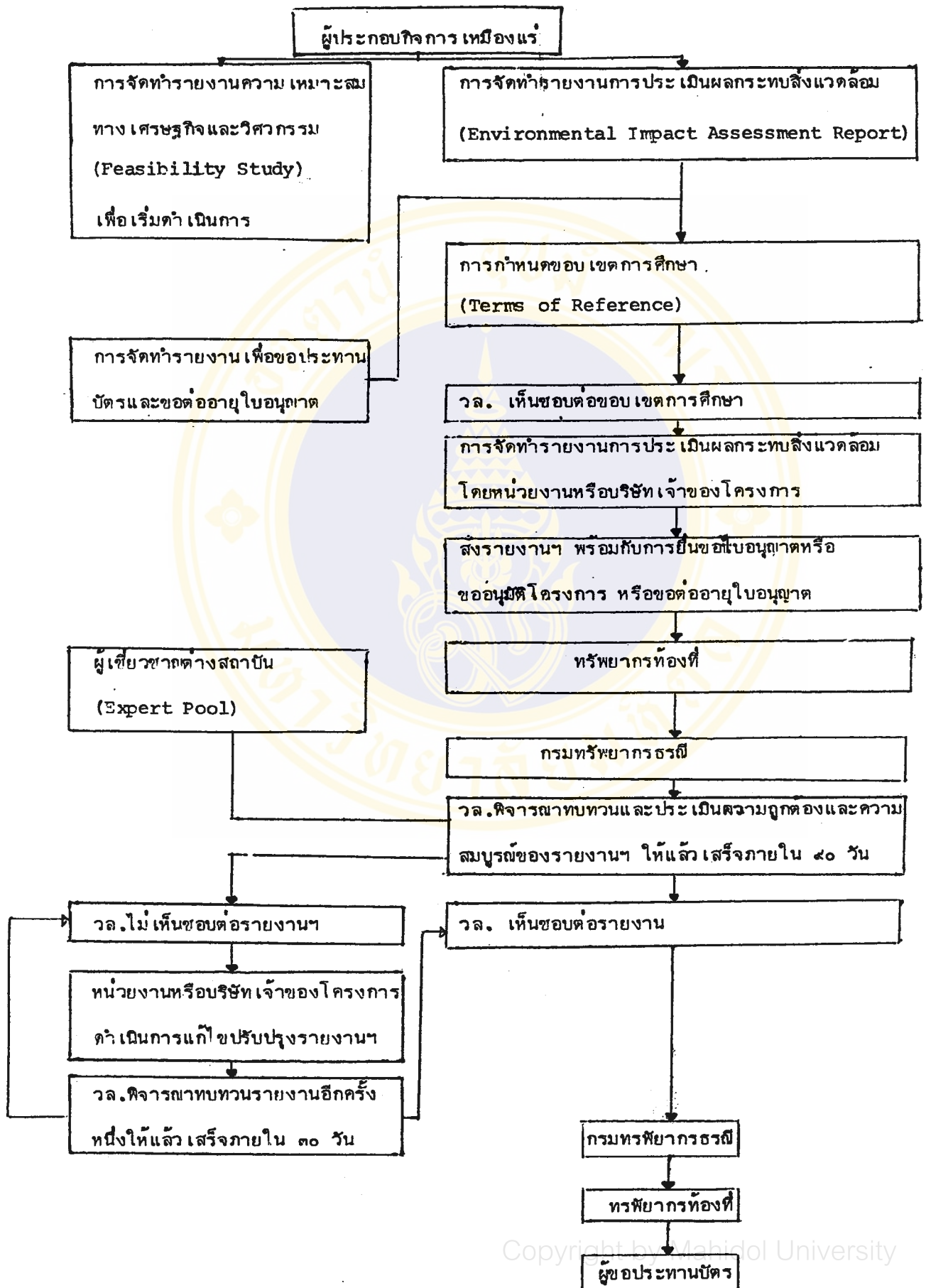
การเสนอรายงานฯ ตามกฎหมายของผู้ประกอบการเหมืองแร่อยู่ในขั้นตอนการขอประทานบัตร เริ่มเมื่อทรันยกรท้องที่รับเรื่องราวคำขอของผู้ประกอบการ ในระหว่างที่ทรันยกรท้องที่ส่งประกาศไปปิดที่อำเภอ รออำเภอแจ้งผลการปิดประกาศ และทรันยกรท้องที่ส่งเรื่องให้กรมทรันยกรและทางสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะทำการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เสร็จภายใน 90 วัน และจะแจ้งผล

ให้ทราบ ถ้าพบว่าต้องมีการแก้ไขจะต้องใช้เวลาทบทวนการพิจารณารายงานฯอีก 30 วัน หลังจากนั้นถ้าไม่พบว่ามีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ผู้ประกอบการก็จะดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนอื่น ๆ ในแผนภูมิที่ 2 จนกระทั่งคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่พิจารณาแล้วเสนออนุมัติ และจัดส่งประทานบัตรให้แก่จังหวัดและทรพยากรท้องถิ่นและให้แก่ผู้ประกอบการที่ยื่นขอ รวมเวลาที่ใช้ในขั้นตอนการขอประทานบัตรประมาณ 8-12 เดือน ดังที่แสดงไว้ในแผนภูมิ 2 และ 3

นับจากที่ได้มีประกาศกระทรวงดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน โครงการเหมืองแร่เป็นโครงการที่มีผู้ประกอบการเสนอรายงานฯ เข้ามาพิจารณามากที่สุด โดยมีผู้ประกอบการเหมืองแร่จัดทำรายงานฯ และส่งเข้ามาพิจารณาทั้งหมดดังนี้

แผนภูมิ 2 ขั้นตอนการขอประทานบัตร

ตาราง 3 จำนวนรายงานจำแนกตามประเภทโครงการและสถานภาพการพิจารณารายงาน ตั้งแต่ประกาศกระทรวงมีผลบังคับใช้ จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2529

ประเภทโครงการ	สถานภาพการพิจารณารายงาน					
	รวมทั้งสิ้น	พิจารณาแล้วเสร็จ			อยู่ระหว่าง	
		รวม	เห็นชอบ	ไม่เห็นชอบ	อื่น ๆ ¹	ดำเนินการ ²
เหมืองแร่	1,125	1,040	940	33	67	85
ท่าเรือ	188	183	158	3	22	5
สนามบินพาณิชย์	2	2	1	1	-	-
โรงแรม	54	41	39	-	2	13
อุตสาหกรรม	60	54	51	2	1	6
เขื่อนและอ่างเก็บน้ำ	4	4	4	-	-	-
รวม	1,433	1,324	1,193	39	92	109

ที่มา กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2530

หมายเหตุ 1 หมายถึง เจ้าของโครงการยกเลิกโครงการ หรือไม่พิจารณารายงานเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ หรือพื้นที่ป่าปิดหรือให้ทำรายงานฉบับสมบูรณ์มาใหม่

2 หมายถึง กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือกำลังอยู่ในระหว่างการแก้ไขรายงานจากเจ้าของโครงการ

จำนวนรายงานของโครงการเหมืองแร่ที่ส่งเข้ามาพิจารณาก่อนพ.ศ.2527 เป็นรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและสำรวจสภาพแวดล้อมเบื้องต้นทั้งหมด (Environmental Examination) หรือ IEE ภายหลังจากที่มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 แล้ว(พ.ศ.2527)

กฎหมายได้กำหนดให้ ผู้ประกอบการจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิทำรายงานฯ ตามคุณสมบัติที่กำหนด ทำการศึกษารายละเอียดของโครงการและผลกระทบที่เกิดขึ้นตามขอบเขตการศึกษา (Term of Reference) หรือ TOR ที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบเรียกรายงานฯฉบับหลังนี้ว่า รายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment Report) หรือ EIA Report

(2) บทบาทและความรับผิดชอบของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯและผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อเจ้าของโครงการหรือผู้ประกอบการเหมืองแร่ ได้ทราบขั้นตอนต่าง ๆ แล้วก็จะดำเนินการติดต่อกับนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ เพื่อจะได้จัดทำรายงานฯ หรือจัดทำขอบเขตการศึกษา ตามแต่ข้อตกลงจนเป็นที่พอใจของผู้ประกอบการเหมืองแร่ในด้านค่าใช้จ่ายความรวดเร็ว และคุณภาพงาน หลังจากนั้นผู้จัดทำรายงานฯ ก็จะรับผิดชอบเร่งดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนและขอบเขตการศึกษาที่ได้เสนอไว้ตั้งแต่ระยะแรก

การจัดทำรายงานฯ จะต้องดำเนินการโดยผู้ชำนาญการทางด้านสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย ผู้ชำนาญการและเจ้าหน้าที่จะประจำอยู่ตามหน่วยงานที่ขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ปัจจุบันมีนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯจำนวน 28 หน่วยงาน มีผู้ชำนาญการประจำหน่วยงานละ 1-5 คน และมีจำนวนผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงานฯทั้งสิ้น 47 คน (ฝ่ายพัฒนาเทคนิคและประสานการวิเคราะห์ : 2531) ในขณะที่ความต้องการของเจ้าของโครงการเหมืองแร่ที่ต้องเสนอรายงานฯ ตามขั้นตอน มีอยู่ถึงปีละประมาณ 100-150 ราย (ฝ่ายสิ่งแวดล้อมกองการเหมืองแร่ : 2529-2531)

ในดำเนินงานจัดทำรายงานฯจะมีการแบ่งบทบาทของบุคลากรที่ร่วมรับผิดชอบ โดยจะมีผู้จัดการโครงการรับผิดชอบพร้อมนักวิชาการประจำสาขาวิชา ผู้ชำนาญการจะอยู่ในฐานะที่ปรึกษาและบรรณาธิการสนับสนุนผู้จัดการและรับผิดชอบในรายงานฯฉบับนั้น ในนามของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นจากผู้ชำนาญการจึงถือเป็นตัวแทนของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

ขั้นตอนการศึกษาและจัดทำรายงานฯ

ในการดำเนินงานของผู้จัดทำรายงานฯ ในขั้นตอนการศึกษา บางแห่งไม่ได้มีการติดต่อหรือประสานงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยผู้ทำการศึกษาจะยึดเอาแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นแนวทางศึกษาและจัดทำรายงานฯ กล่าวคือ

(ก) แนวทางทั่วไป (General Guideline for Preparation of Environmental Impact Statements) แนวทางทั่วไปนี้ได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา โดยแยกแหล่งทรัพยากรที่จะถูกกระทบออกเป็น 4 ระดับ คือ

- (1.1) ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical Resources) เช่น อากาศ พื้นดิน น้ำ ป่าไม้ เป็นต้น
- (1.2) ทรัพยากรทางชีวภาพ (Biological Resources) เช่น ปลา หรือสัตว์น้ำ พืช สัตว์เลี้ยง หรือฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
- (1.3) ทรัพยากรการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ (Human Use Values)
- (1.4) คุณภาพของชีวิตมนุษย์ (Quality of life Values) เช่น สันติภาพหรือสุขภาพของมนุษย์ สภาพทางเศรษฐกิจ ความสวยงามของธรรมชาติ เป็นต้น

(ข) แนวทางเฉพาะโครงการ (Supplemental Guidelines for Preparation of Environmental Impact Statements) แนวทางประเภทนี้ได้ระบุรายละเอียดและหัวข้อ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และจัดทำมาตรการควบคุมป้องกัน โดยเน้นลักษณะของผลกระทบ ที่อาจเกิดจากโครงการแต่ละประเภท เช่น โครงการเฉพาะอุตสาหกรรม แนวทางเฉพาะโครงการเขื่อนและฝายเก็บน้ำ แนวทางเฉพาะโครงการเหมืองแร่ เป็นต้น

(ค) แนวทางการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Guideline for initial Environmental Examination) แนวทางนี้ได้อธิบายรายละเอียดของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม

(ง) แนวทางการกำหนดขอบเขตการศึกษา (Guidelines for Terms of Reference) ได้ระบุส่วนที่ต้องพิจารณาในการศึกษาผลกระทบ ของโครงการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมผลกระทบ ที่สำคัญที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานฯ ด้วย

สำหรับเอกสารเกี่ยวกับข้อแนะนำในการจัดทำรายงาน ฯ ของโครงการเหมืองแร่ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมได้จัดทำขึ้น เรียกว่า "ร่าง คำแนะนำ ประกอบการศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่" ได้จัดพิมพ์เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2531 ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ การพิจารณาโครงการในเบื้องต้น, องค์ประกอบอย่างน้อยที่สุดของรายงาน, การกำหนดขอบเขตการศึกษา, วิธีวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, การกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและประการสุดท้าย เป็นการเสนอแบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในการศึกษา ขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การกำหนดขอบเขตการศึกษาและประเด็นการศึกษาที่ครบถ้วน และการคาดการณ์ขนาดและความรุนแรงของผลกระทบ การสังเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนการพิจารณาทางเลือกของโครงการและการเสนอมาตรการลดผลกระทบ ดังแสดงไว้ในแผนภูมิ 4

(๑) บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ บทบาทสำคัญได้แก่การพิจารณารายงาน โดยมีขั้นตอนในการประสานงานดังนี้

(๑.1) สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ติดต่อบริษัท งานกับเจ้าหน้าที่ผู้ส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตให้ประชาสัมพันธ์แก่ เอกชน ที่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือโครงการนั้น ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษา และเสนอมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการนั้น ๆ ที่มีขนาดเข้าข่ายต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(๑.2) เมื่อเอกชนหรือเจ้าของโครงการมาติดต่อกับสำนักงานฯ ก็จะได้รับแจกเอกสารแนวทางทั่วไป ในการเตรียมรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และแนวทางเฉพาะประเภทของโครงการฯ ตลอดจนแนวทางการกำหนดขอบเขตการศึกษาของโครงการ

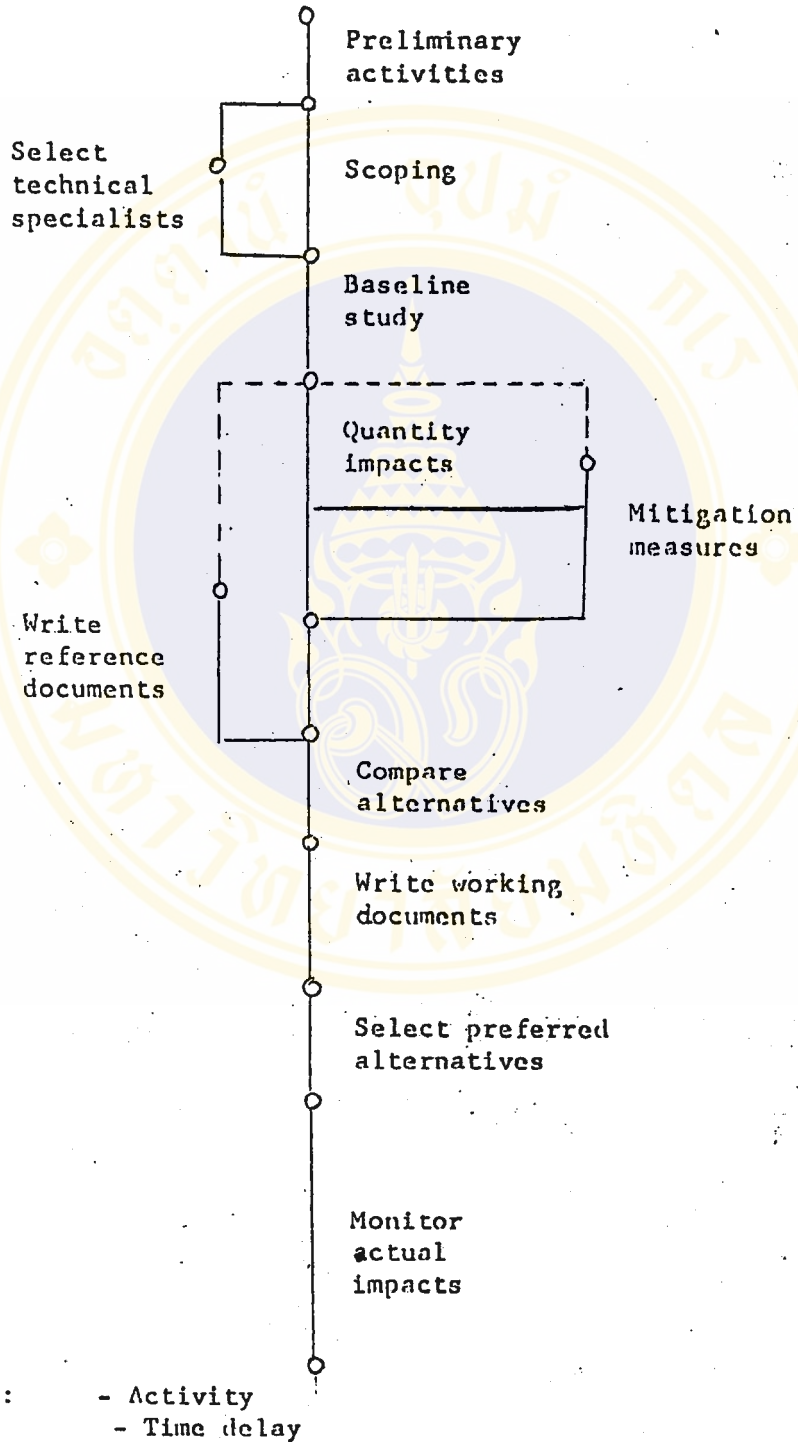
(๑.3) ให้เจ้าของโครงการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำขอบเขตการศึกษา เพื่อจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ทั้งนี้ เพื่อเลี่ยงปัญหาความไม่สมบูรณ์ในหัวข้อการศึกษาของรายงานฯ

(๑.4) ให้เจ้าของโครงการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

(๑.5) ให้เจ้าของโครงการยื่นรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต ให้บุคคลดำเนินการตามโครงการหรือกิจการประเภทและขนาดที่เข้าข่าย จะต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(๑.6) เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้รับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากเจ้าของโครงการแล้วให้นำเสนอมายังสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นการด่วนหลังจากที่ได้รับรายงานนั้น

แผนภูมิ 4 ขั้นตอนในการศึกษาและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(Guidelines to Environment Impact Assessment in Developing Countries 1987 : 19)

(3.7) เมื่อสำนักงานฯ ได้รับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นแล้ว ก็พิจารณาทบทวนรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานฯ จากเจ้าหน้าที่ผู้ส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต ถ้าสำนักงานฯ มิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ผู้ส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตได้

(3.8) ก. ในกรณีที่สำนักงานฯ ให้ความเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานฯ จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

ข. ในกรณีที่สำนักงานฯ ไม่ได้ให้ความเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้เจ้าหน้าที่รอกการส่งอนุญาตออกใบอนุญาต หรือต่อใบอนุญาตไว้ก่อนจนกว่าบุคคลดังกล่าว จะเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานฯ เห็นชอบ

อนึ่ง ให้สำนักงานฯ พิจารณามาตรการดังกล่าวในข้อ ข. ให้เสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการเสนอมาตรการนั้น แต่ถ้าสำนักงานฯ มิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าสำนักงานฯ เห็นชอบด้วยกับมาตรการนั้น หรือต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลผู้ซึ่งขออนุญาตขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตต่อไป (จันทนา อินทบัญญัติ 2527 ก:38-39)

หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการประสานงานและพิจารณารายงานฯ ก็คือ กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีหน้าที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ การติดตามตรวจสอบมาตรการที่เสนอไว้ในรายงานฯ และการพัฒนาเทคนิคและประสานการวิเคราะห์

2.14 สภาพปัญหาและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ โครงการเมืองนวัตกรรมทวชนเอกสารที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

จันทนา อินทปัญญา (2529 ข:36) นับตั้งแต่ประกาศกระทรวงฯ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2524 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2528 และสำนักงานได้พิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ ประเภท และขนาดต่างๆ มากกว่า 1,000 โครงการแล้วนั้น นับว่าได้ก่อให้เกิดผลดีในทางจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและมีความระมัดระวังถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดจากโครงการมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเรื่องการจัดทำรายงานดังกล่าว ยังนับว่าเป็นวิธีการใหม่สำหรับประเทศไทย ตลอดจนความตระหนักความรู้สึกนึกคิดในเรื่องสิ่งแวดล้อมก็ยังไม่เป็นที่เข้าใจและแพร่หลายในหมู่สาธารณชนทั่วไปในการปฏิบัติงานตามประกาศกระทรวงฯ ของสำนักงาน จึงเกิดปัญหาที่สำคัญบางประการ

จันทนา อินทปัญญา (2527 ก:36-38) สรุปปัญหาความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการหรือเจ้าของโครงการ ซึ่งมักจะคิดว่าเป็นปัญหามากกว่าผลดี เนื่องจากมีความยุ่งยากมากขึ้น การเสียเวลาเพื่อจัดทำรายงานและผ่านกระบวนการขั้นตอนในการพิจารณารายงานฯ ของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นอกจากนั้นยังเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายจากทุนดำเนินการเดิมอีกด้วย สาเหตุที่ผู้ประกอบการเข้าใจเช่นนี้เป็นเพราะยังไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการจัดทำรายงาน ถ้าได้มีความเข้าใจแล้ว เชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะสามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ และกลับจะเป็นผลดีต่อการดำเนินโครงการในภายหลังหรือระยะยาว

เฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ (2528:40-41) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม แก่นักวิชาการสิ่งแวดล้อมภายในกองว่าจะต้องยึดหลักในการปฏิบัติดังนี้ การพิจารณาให้ยึดถือเรื่องเวลาในการพิจารณาให้ทันกำหนด ควรมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานจากการพิจารณารายงาน ควรเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์และค้นคว้าอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ที่วิเคราะห์ควรมีความเห็นต่อรายงานฯ และข้อเสนอแนะในด้านวิชาการด้วยความเมตตา อย่าเป็นลักษณะการสั่งการให้เขาทำ

การพิจารณารายงานฯ ให้ระบุฯ เห็นชอบหรือไม่ให้แน่ชัด ให้ระบุเงื่อนไขโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความพร้อม เศรษฐกิจ และกำลังคนของโครงการ และการดำเนินการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องด้วย

ในเอกสารคำแนะนำ ประกอบการศึกษาและจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ (กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (2531 : 1-7) กล่าวถึง คุณภาพของรายงานฯ ว่ายังสามารถที่จะปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานให้ดีขึ้นได้อีก ในแง่ของการประเมินผลกระทบ เพราะรายงานฯ ส่วนใหญ่ที่แล้วมาเป็นเพียงการรวบรวมรายละเอียดของโครงการและสภาพแวดล้อมปัจจุบันเท่านั้น โดยขาดการประเมินในแง่ของผลกระทบโครงการในหลาย ๆ กรณี ฝ่ายเกษตรกรรมและเหมืองแร่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงได้จัดทำคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ อาทิเช่น การกลั่นกรองโครงการในเบื้องต้นซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมได้แก่ การทำเหมืองแร่ในพื้นที่ที่มีความสำคัญสูงทางสิ่งแวดล้อม พื้นที่เหล่านี้ไม่ควรจะมีการจัดทำรายงานฯใด ๆ ทั้งสิ้นนอกจากนี้ก็มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของรายงานฯ การกำหนดขอบเขตการศึกษาการให้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการและการประเมินผลกระทบฯ ตลอดจนการเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

อำนาจ พรหมสูตร, จรินทร์ ทองเกษม (2528:9) ศึกษาถึงลักษณะ 2 ด้านของการประเมินผลกระทบเพื่อเป็นข้อคิดแก่ทั้งฝ่ายที่กำหนดวิธีการประเมิน และฝ่ายที่ทำการประเมิน เพราะว่าปัจจุบันการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาต่าง ๆ นับแต่จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ดังนั้นทัศนะในการมองผลกระทบจะต้องมีทั้งในแง่บวกและในแง่ลบ ผู้ที่จะทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงควรทำด้วยใจเป็นกลาง การมองแต่เพียงผลกระทบด้านเดียว ไม่เป็นการถูกต้องไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อทำการสนับสนุนหรือคัดค้านโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ควรจะพิจารณาทั้งผลทางลบและทางบวกควบคู่กันอยู่เสมอ

สมชาย หาคูหิรัญ, พัชรา แสงสุขเย็นและชไมพร ศรีอำพันธ์ (2528:2) ได้กล่าวถึง การจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่าปัจจุบันระบบการทำงานราชการมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการ กล่าวคือพบว่ามีการทำงานซ้ำซ้อนของหน่วยงานและปัญหาความล่าช้าของราชการที่เข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องการพิจารณาคำขออนุญาตหรือประทานบัตร และนอกจากนั้น มาตรการต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานที่ประกาศออกมาใช้บังคับในการดำเนินการ หรือจัดตั้งกิจการเหมืองแร่ขึ้นมาั้น มีความซับซ้อนยุ่งยากไม่แน่นอน และยังเป็นการทำลายความมั่นใจของนักลงทุนทางด้านเหมืองแร่ ซึ่งจะยังผลประโยชน์อันพึงจะได้ของรัฐในกิจการนี้เสียไปเป็นจำนวนมาก

Yusuf I. Almad และ George K Sammy (1985:9-11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาผู้ประกอบการและบริษัทที่ปรึกษาจัดทำรายงาน โดย ในส่วนของผู้ประกอบการมักจะมีปัญหา ด้านการยอมรับระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่าจะให้ผลดีต่อการพัฒนาโครงการในระยะยาว จริงหรือไม่ โดยเฉพาะผู้ประกอบการในประเทศกำลังพัฒนามักมองว่าระบบนี้เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนา เพราะเห็นได้ชัดจากการเพิ่มต้นทุนสูงขึ้นในค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบ ซึ่งบางส่วนรู้สึกว่าจะแพงเกินไป และจากการศึกษาเพื่อหาค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่าย สำหรับส่วนนี้พบว่า โดยทั่วไปอยู่ในระหว่าง 0.05% ถึง 1.0% ของราคาโครงการหรือค่าก่อสร้าง โดยสามารถแปรตามสภาวะเศรษฐกิจ ส่วนปัญหาของบริษัทที่ทำการประเมินมักจะมีปัญหาในเรื่องของขอบเขตการศึกษาที่กว้างเกินไป การขาดเทคนิคการประเมินขนาดของผลกระทบที่ใหญ่มาก การขาดบุคลากรภาคสนาม ขาดผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีปัญหาขาดแคลนข้อมูลรวมทั้งปัญหามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ไม่ชัดเจน

สุรินทร์ เศรษฐมานิต (2527:21) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการเหมืองแร่กับการเข้าร่วมในการจัดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่า จะต้องมีการประสานงานและทุกฝ่ายต้องยอมรับและถือเป็นแนวทางที่จะพัฒนาและวางแผนงานต่างๆ ซึ่งเชื่อว่าถ้าหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมกันทำและร่วมกันวางแผนก็จะสามารถดำเนินการได้ โดย ประหยัดทั้งเรื่องเงินและเวลา

จารุอุดม เรื่องสุวรรณ (2527:26-27) กล่าวถึงมาตรการที่จะใช้แก้ไขผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมว่าควรจะเป็นเรื่องที่ยอมรับกันได้ทั้ง 2 ฝ่าย มิฉะนั้นจะทำให้เกิดปัญหาว่ามาตรการสิ่งแวดล้อมนี้ทำให้การทำเหมืองประสบปัญหา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ เพราะมีตัวอย่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วว่า การกำหนดมาตรการสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมาก จะทำให้เหมืองปิดได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างคนงานเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการนำมาตรการใด ๆ ทางสิ่งแวดล้อมมาใช้ก็ตาม โดยเฉพาะการประเมินผลกระทบนี้ ควรจะพิจารณาผสมผสานให้เกิดความเหมาะสมต่อประเทศของเราจริง ๆ ไม่ใช่การนำมาใช้โดยการลอกเลียนจากประเทศอื่น ซึ่งอาจเกิดผลกระทบได้ในทางลบ

สภาการเหมืองแร่ (2531:12) ได้มีการสรุปประเด็นปัญหาที่เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จากผลการประชุมหารือระหว่างกรมทรัพยากรธรณี ผู้แทนสภาการเหมืองแร่ และผู้จัดทำรายงานฯ เกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ พร้อมกับเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา อาทิเช่นควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานของรายงานฯ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำรายงานฯ ควรมีการชี้แจงเพิ่มเติมในกรณีที่รายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณา ควรกำหนดข้อเรียกร้องที่สามารถปฏิบัติได้ เช่นการวัดค่าข้อมูลตามฤดูกาล การใช้ข้อมูลร่วมในกรณีที่มีการทำเหมืองแร่ในพื้นที่เดียวกัน

จากเอกสารสัมมนาปัญหาเรื่องการจัดทำรายงานฯ ในการสัมมนาป่าไม้เหมืองแร่ (กรอ-ภูมิภาค 2527 :23,27) มีความเห็นว่า การประกอบกิจการเหมืองแร่ส่วนใหญ่เป็นการประกอบการขนาดเล็ก การจัดทำรายงานฯที่มีมาตรฐานสูง ทำให้ต้นทุนการประกอบการสูงขึ้น และในข้อเท็จจริงเป็นการยากที่จะติดตามตรวจสอบว่าเหมืองเหล่านั้นปฏิบัติตามรายงานที่ขออนุญาตหรือไม่ โดยเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา อาทิเช่น การเสนอให้มีการทบทวนข้อกำหนดและเงื่อนไขของรายงานฯ และควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของรายงานฯ รวมทั้งพิจารณาและจัดฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการเหมืองแร่

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ และผู้ประกอบการเหมืองแร่

3.1 ประชากรที่ทำการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากรเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ และนิติบุคคลผู้มีสิทธิในการจัดทำรายงานฯ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประชากรเพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัยดังนี้

3.1.1 กลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่

เป็นผู้ประกอบการเหมืองแร่ที่เคยเสนอรายงานฯ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และได้รับประทานบัตรจากกรมทรัพยากรธรณี ในช่วงปีพ.ศ.2530-2531 จำนวน 200 ราย

3.1.2 กลุ่มนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

ได้แก่ ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมในนิติบุคคล ที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 47 คน จากจำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ทั้งหมด 28 ราย

3-2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

- (1) ศึกษาทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- (2) ทำการสำรวจและหาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- (3) ขอคำปรึกษา แนะนำ พัฒนาและปรับปรุงแบบสอบถาม จากผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิจัยที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะทำการศึกษา
- (4) นำแบบสอบถามไปทดสอบถามกับประชากร 2 กลุ่มศึกษา
- (5) โครงสร้างของแบบสอบถามมีส่วนประกอบทั้งหมด 5 ส่วนคือ
  - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล
  - ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และผลที่มีต่อการดำเนินโครงการเหมืองแร่
  - ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่
  - ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ
  - ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

3-3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้รวบรวมรายชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบการเหมืองแร่ ที่เคยเสนอรายงานฯ และได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และได้รับประทานบัตรจากกรมทรัพยากรธรณี ในปีพ.ศ.2530-2531 จากฝ่ายสถิติ กรมทรัพยากรธรณี จำนวน

200 รายและรวบรวมรายชื่อผู้ชำนาญการ 47 คน ในนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้มีสิทธิจัดทำรายงาน 28 ราย จากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปตามที่อยู่ทางไปรษณีย์โดย

- (1) ส่งแบบสอบถามไปถึงผู้ประกอบการเหมืองแร่ และผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมทางไปรษณีย์ ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนตุลาคม 2531
- (2) ส่งแบบสอบถาม เพื่อติดตามไปยังผู้ที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ภายในระยะเวลาที่กำหนดเป็นครั้งที่ 2 เมื่อเดือนมกราคม 2532
- (3) ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในรายที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนเลย โดยเลือกสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการบางส่วนที่มีสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร ในเดือนมีนาคม และเมษายน 2532

จากการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่ศึกษา 2 ครั้ง และสัมภาษณ์ด้วยตนเองได้แบบสอบถามที่กรอกข้อมูลแล้วเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยจากกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่จำนวน 50 ชุดและกลุ่มนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ 22 ชุด

3-4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษาได้ใช้การเปรียบเทียบค่าร้อยละ กรณีที่บางคำถามที่ไม่ได้รับคำตอบกลับในบางราย จำนวนร้อยละจะคิดเทียบจากจำนวนจริงที่ตอบมา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะนำเสนอผลเพื่อให้เห็นภาพรวมใน 5 ประเด็นหลักดังนี้

- ส่วนที่ 4.1 ข้อมูลเบื้องต้นและสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
- ส่วนที่ 4.2 ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ
- ส่วนที่ 4.3 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่
- ส่วนที่ 4.4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ
- ส่วนที่ 4.5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

ส่วนที่ 4.1 ข้อมูลเบื้องต้นและสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ผู้ประกอบการเหมืองแร่

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นชายร้อยละ 85.8 และเป็นหญิงร้อยละ 14.2 ผู้ตอบส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 29 ปีขึ้นไป โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 37.1 มีอายุอยู่ในระหว่าง 40-49 ปี ในด้านการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงปริญญาโท โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 34.9 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและรองลงมาร้อยละ 32.6 จบการศึกษาในระดับมัธยม

ในด้านการประกอบการ พบว่าผู้ตอบเป็นเจ้าของกิจการถึงร้อยละ 96.0 มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่มีลักษณะเป็นการลงทุนร่วมกันกับชาวต่างประเทศ ส่วนมากได้รับประทานบัตรในการทำเหมืองแร่ยาวนานถึง 25 ปี และแต่ละกิจการมีการจ้างคนงานตั้งแต่ 9 คนจนถึง 120 คน อย่างไรก็ตามร้อยละ 56.1 มีการจ้างคนงานอยู่ในระหว่าง 10 ถึง 29 คน จึงกล่าวได้ว่าในกลุ่มประชากรที่สำรวจนี้การทำเหมืองแร่ส่วนใหญ่จะเป็นกิจการที่มีขนาดเล็ก

จากผลการศึกษาพบว่า ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปที่มีการทำเหมืองแร่ เป็นภูมิประเทศแบบป่าไม้-เนินเขาถึงร้อยละ 63.0 และเป็นลักษณะชายฝั่งเพียงร้อยละ 8.7 ดังนั้นการทำเหมืองแร่ที่พบในกลุ่มที่ทำการสำรวจ จึงเป็นการทำเหมืองแร่แบบก ในสภาพภูมิประเทศแบบป่าไม้-เนินเขาเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยมีที่ตั้งในทุกภูมิภาคครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 31 อำเภอ 22 จังหวัด โดยแบ่งเป็นภาคเหนือ 8 จังหวัด, ภาคกลาง 6 จังหวัด, ภาคตะวันตก 3 จังหวัด, ภาคตะวันออก 1 จังหวัดและภาคใต้ 4 จังหวัด ตามลำดับ

กรรมวิธีการทำเหมืองแร่ที่สำรวจพบ เป็นการทำเหมืองหาบจำนวน 15 ราย เหมืองแล่น 9 ราย เหมืองฉีด 7 ราย เหมืองสูบ 6 ราย เหมืองเจาะเงิน 5 ราย เหมืองอุโมงค์ 2 รายและเหมืองอื่น ๆ 6 ราย สำหรับชนิดแร่ที่มีการผลิตมีทั้งหมด 16 ชนิด คือ ดีบุก วุลแฟรม ฟลูออไรต์ สังกะสี หินอ่อน เฟลสปาร์ พลวง ดินขาว หินปูน หัวแร่ตะกั่ว ซัลไฟด์ แบร์ไรต์ โซเดียมเฟลสปาร์ ลิกไนต์ บอลเคลย์ ทรายแก้ว แกรนิต

ตาราง 4 ผู้ประกอบการเหมืองแร่

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	24	85.8
หญิง	4	14.2
รวม	28	100
อายุ		
ไม่เกิน 29 ปี	2	7.4
30-39	7	25.9
40-49	10	37.1
50-59	8	29.6
รวม	27	100
การศึกษา		
ปริญญาเอก	0	0.0
ปริญญาโท	5	11.7
ปริญญาตรี	15	34.9
อนุปริญญา	7	16.3
มัธยม	14	32.6
ประถม	2	4.5
รวม	43	100
ลักษณะการดำเนินงานกิจการ		
เป็นเจ้าของกิจการเอง	48	96.0
ร่วมทุน	2	4.0
รวม	50	100

ตาราง 4 ผู้ประกอบการเหมืองแร่ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่	
	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนคนงาน		
ไม่เกิน 9 คน	2	4.8
10-29	23	56.1
30-59	10	24.4
60-89	4	9.8
90-119	2	4.9
รวม	41	100
ภูมิภาค		
เมือง	1	2.2
ชายฝั่ง	4	8.7
ชนบท	12	26.1
ลุ่มน้ำ	0	0.0
ป่าไม้-เนินเขา	29	63.0
รวม	46	100
กรรมวิธีการทำเหมือง		
เหมืองหอบ	15	30.0
เหมืองฉัด	7	14.0
เหมืองสูบ	6	12.0
เหมืองเจาะงัน	5	10.0
เหมืองแล่น	9	18.0
เหมืองอุโมงค์	2	4.0
เหมืองอื่น ๆ	6	12.0
รวม	50	100

ตาราง 4 ผู้ประกอบการเหมืองแร่ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่	
	จำนวน	ร้อยละ
อายุประธานบัตร		
11 ปี	1	7.7
12 ปี	1	7.7
18 ปี	1	7.7
25 ปี	10	76.9
รวม	13	100
ที่ตั้ง		
ภาคเหนือ (เชียงราย, เชียงใหม่, ตาก, ลำพูน แพร่, แม่ฮ่องสอน, อุตรดิตถ์, ลำปาง)	8	36.4
ภาคกลาง (นครสวรรค์, กำแพงเพชร, สระบุรี, ลพบุรี, อุทัยธานี, ชัยนาท)	6	27.3
ภาคใต้ (ภูเก็ต, นครศรีธรรมราช, ระนอง, กระบี่)	4	18.2
ภาคตะวันออก (จันทบุรี)	1	4.5
ภาคตะวันตก (กาญจนบุรี, เพชรบุรี, ราชบุรี)	3	13.6
(22 จังหวัด 31 อำเภอ)	รวม 22	100

ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม

ผลจากการสำรวจพบว่า ผู้ตอบจำนวน 22 ราย เป็นชายร้อยละ 68.2 และเป็นหญิงร้อยละ 31.8 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 73.7) รองลงมา มีอายุ 40-49 (ร้อยละ 26.3) ในด้านการศึกษาพบว่า ผู้ชำนาญการมีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 54.5 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท

และร้อยละ 18.2 จบการศึกษาชั้นปริญญาเอก สาขาการศึกษาที่จบมาได้แก่ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ (สาขาบริหารและอุตสาหกรรม) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น สัตววิทยา วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ความรู้ และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการพบว่าร้อยละ 50.0 (จำนวน 10 ราย) มีประสบการณ์ในการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ 6 ถึง 9 ปี และรองลงมาคือร้อยละ 35.0 (จำนวน 7 ราย) มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี, ในด้านความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านการจัดทำรายงานฯโครงการเหมืองแร่ พบว่าร้อยละ 50.0 (จำนวน 10 ราย) มีประสบการณ์ตั้งแต่ 3 ถึง 5 ปี รองลงมาร้อยละ 40.0 (จำนวน 8 ราย) มีประสบการณ์เพียง 1-2 ปี ผู้ชำนาญการที่มีประสบการณ์และความรู้ทางด้านนี้ค่อนข้างยาวนานตั้งแต่ 6 ถึง 8 ปี มีจำนวนเพียง 2 ราย หรือร้อยละ 10.0 เท่านั้น

ตาราง 5 ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม

รายละเอียด	ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	15	68.2
หญิง	7	31.8
รวม	22	100
อายุ		
ไม่เกิน 29 ปี	0	0.0
30-39	14	73.7
40-49	5	26.3
50-59	0	0.0
รวม	19	100

ตาราง 5 ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ปริญญาเอก	4	18.2
ปริญญาโท	12	54.5
ปริญญาตรี	6	27.3
รวม	22	100
ประสบการณ์ในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม		
ต่ำกว่า 5 ปี	7	35.0
6-9	10	50.0
10-14	2	10.0
มากกว่า 15 ปี	1	5.0
รวม	20	100
ประสบการณ์ในการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่		
ต่ำกว่า 2 ปี	8	40.0
3-5	10	50.0
6-8	2	10.0
รวม	20	100

ส่วนที่ 4.2 ความคิดเห็นในด้านการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

การศึกษาในส่วนที่ 4.2 ว่าด้วยเรื่องของความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ประกอบด้วยรายละเอียดการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการจัดทำรายงานฯ ที่มีต่อการดำเนินกิจการเหมืองแร่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนในการจัดทำรายงานฯ ที่มีต่อการตอบแทนทางเศรษฐกิจในโครงการเหมืองแร่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุประทานบัตร ความคิดเห็นด้านการยอมรับการออกกฎหมาย บังคับให้มีการจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น ความคิดเห็นต่อการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิมภายหลังจากการดำเนินโครงการ และความคิดเห็นที่มีต่อผลกระทบจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำเนินโครงการ

4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำรายงานฯ หรือกับการวางแผนดำเนินโครงการเหมืองแร่

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 66.0 เห็นด้วยในการที่จะทำการศึกษาและจัดทำรายงานฯ ตั้งแต่ในระยะแรกของการวางแผนดำเนินโครงการเหมืองแร่ รองลงมาคือผู้ประกอบการร้อยละ 22.0 ตอบว่าไม่เห็นด้วย ในขณะที่ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ชำนาญการในเรื่องนี้ ตอบว่าเห็นด้วยทั้งหมดถึงร้อยละ 100

4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำรายงานฯ ที่มีต่อการดำเนินกิจการเหมืองแร่

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 70.0 เห็นด้วยว่าการจัดทำรายงานฯ มีประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการเหมืองแร่ รองลงมาคือร้อยละ 22.0 มีความไม่แน่ใจว่าในกรณีของเหมืองขนาดเล็กจะได้รับประโยชน์ดังกล่าวจริงหรือไม่ และคุ้มค่าหรือไม่ ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วย มีเพียงร้อยละ 8.0 เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันความคิดเห็นของผู้ชำนาญการมิได้มีความแตกต่างกับผู้ประกอบการโดยทั่วไปในเรื่องนี้ โดย

ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า การจัดทำรายงานฯ มีประโยชน์ต่อการประกอบกิจการเหมืองแร่โดยปรากฏถึงร้อยละ 72.7 และผู้ที่ตอบว่าไม่แน่ใจมีร้อยละ 18.2 ตลอดจนมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 9.1

4.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนในการจัดทำรายงานฯ ที่มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในโครงการเหมืองแร่

เกี่ยวกับเรื่องการลงทุนจัดทำรายงานฯ ที่มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจนี้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการตอบว่า เห็นด้วยเป็นจำนวนร้อยละ 42.0 และ 90.9 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นที่ไม่แน่ใจว่าจะมีผลตอบแทนคุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ในกลุ่มผู้ประกอบการปรากฏร้อยละ 30.0 และผู้ประกอบการที่เห็นว่าไม่คุ้มค่าปรากฏร้อยละ 28.0

สำหรับผู้ประกอบการบางส่วนที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยนั้น เนื่องจากสาเหตุที่ว่า การลงทุนในการจัดทำรายงานฯ จะสามารถให้ผลตอบแทนกลับอย่างคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจในระยะยาวแต่เฉพาะกับเหมืองที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น ในกรณีของเหมืองขนาดกลางนั้นไม่แน่ใจ ส่วนเหมืองขนาดเล็กนั้นมีโอกาสสูงที่จะไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

4.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุประทานบัตร

ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 66.0 และ 72.7 ตามลำดับเห็นด้วยว่าผู้ประกอบการเหมืองแร่จะสามารถรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ในช่วงอายุประทานบัตร โดยร้อยละ 4.0 ในกลุ่มผู้ประกอบการได้เห็นเฉพาะในกรณีเหมืองที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่แน่ใจในกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการมีร้อยละ 20.0 และร้อยละ 27.3 ตามลำดับ เนื่องจากคำนึงถึงความพร้อมของเหมืองที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนความคิดเห็นของผู้ประกอบการร้อยละ 14.0 ไม่เห็นด้วยว่าผู้ประกอบการเหมืองแร่จะมีความสามารถรับผิดชอบได้ตลอดช่วงอายุประทานบัตร

4.2.5 ความคิดเห็นด้านการยอมรับการออกกฎหมาย ให้มีการจัดทำรายงานฯ

ในกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 40.0 และ 63.6 ตามลำดับ เห็นด้วยและยอมรับการออกกฎหมายว่า ควรมีเพื่อบังคับใช้ให้มีการจัดทำรายงานฯ และร้อยละ 28.0 และ 9.1 ตามลำดับ ในกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการที่ไม่เห็นด้วยต่อวิธีการออกกฎหมาย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า มีความจำเป็นต้องออกกฎหมายให้มีการจัดทำรายงานฯ เพื่อให้ควบคู่กับมาตรการอื่น ๆ โดยควรที่จะกำหนดว่า กฎหมายควรที่จะบังคับใช้กับเหมืองขนาดใดบ้างที่จะต้องมีการทำรายงานฯ

4.2.6 ความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น

ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 46.0 และร้อยละ 68.2 ตามลำดับเห็นว่า การลงทุนจัดทำรายงานฯ จะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ในอันดับรองลงมาในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 30.0 เห็นว่า การลงทุนจัดทำรายงานฯ มิได้ก่อผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตในระยะเริ่มต้นเท่านั้น แต่ว่ามีผลต่อการดำเนินการในระยะยาวด้วย นอกจากนี้ร้อยละ 22.0 ในกลุ่มผู้ประกอบการ และร้อยละ 27.3 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ ยังมีความไม่แน่ใจว่า การลงทุนในการจัดทำรายงานฯ จะก่อผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้นหรือในระยะยาวด้วย

4.2.7 ความคิดเห็นต่อการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิมภายหลังการดำเนินโครงการ

ความคิดเห็นต่อการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการปฏิบัติจริงในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิม ภายหลังจากการดำเนินโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 45.5 ในกลุ่มของผู้ชำนาญการและร้อยละ 26.0 ในกลุ่มผู้ประกอบการ ไม่แน่ใจว่าการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น จะมีผลในทางปฏิบัติในอันที่จะนำไปสู่การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิม ภายหลังจากการดำเนินโครงการ

ความคิดเห็นที่เห็นว่ามาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้นจะมีผลต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้คืนสู่สภาพเดิมภายหลังจากการดำเนินโครงการ ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 36.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 27.3

สำหรับความคิดเห็นที่คิดว่า ไม่มีทางเป็นไปได้ในทางปฏิบัติว่า มาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะมีผลที่จะทำให้สภาพแวดล้อมคืนสู่สภาพเดิม ภายหลังการดำเนินโครงการปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 38.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 27.2

4-2-8 ความคิดเห็นต่อผลกระทบ จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำเนินโครงการ

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 50.0 เห็นด้วยกับผลเสียของการเสนอผลการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง ในขณะที่ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 72.7 ไม่เห็นด้วยว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงจะมีผลเสียใด ๆ ต่อการดำเนินโครงการ

ตาราง 6 ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำรายงานฯพร้อมกับการวางแผนดำเนินโครงการเหมืองแร่

เห็นด้วย	33	66.0	22	100.0
ไม่แน่ใจ	6	12.0	-	-
ไม่เห็นด้วย	11	22.0	-	-
รวม	50	100	22	100

ตาราง 6 ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำรายงานฯ				
ที่มีต่อการดำเนินกิจการเหมืองแร่				
เห็นด้วย	35	70.0	16	72.7
ไม่แน่ใจ	11	22.0	4	18.2
ไม่เห็นด้วย	4	8.0	2	9.1
รวม	50	100	22	100
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนในการจัดทำรายงานฯ				
ที่มีต่อผลตอบแทนคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในโครงการเหมืองแร่				
เห็นด้วย	21	42.0	20	90.9
ไม่แน่ใจ	15	30.0	2	9.1
ไม่เห็นด้วย	14	28.0	-	-
รวม	50	100	22	100
ความคิดเห็นในทางปฏิบัติต่อการรับผิดชอบใน				
การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุประทานบัตร				
เห็นด้วย	33	66.0	16	72.7
ไม่แน่ใจ	10	20.0	6	27.3
ไม่เห็นด้วย	7	14.0	-	-
รวม	50	100	22	100
การยอมรับการออกกฎหมาย บังคับให้มีการจัดทำรายงานฯ				
เห็นด้วย	20	40.0	14	63.6
ไม่แน่ใจ	16	32.0	6	27.3
ไม่เห็นด้วย	14	28.0	2	9.1
รวม	50	100	22	100

ตาราง 6 ความคิดเห็นด้านการจัดการรายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ขานาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นต่อผลกระทบด้านต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น				
เห็นด้วย	24	48.0	15	68.2
ไม่แน่ใจ	11	22.0	6	27.3
ไม่เห็นด้วย	15	30.0	1	4.5
รวม	50	100	22	100
ความคิดเห็นต่อการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิมภายหลังการดำเนินโครงการ				
เห็นด้วย	18	36.0	6	27.3
ไม่แน่ใจ	13	26.0	10	45.5
ไม่เห็นด้วย	19	38.0	6	27.2
รวม	50	100	22	100
ความคิดเห็นด้านการเสนอผลกระทบจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงจะมีผลเสียต่อการดำเนินโครงการ				
เห็นด้วย	25	50.0	4	18.2
ไม่แน่ใจ	16	32.0	2	9.1
ไม่เห็นด้วย	9	18.0	16	72.7
รวม	50	100	22	100

ส่วนที่ 4.3 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่

การศึกษาในเรื่องความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่ ประกอบด้วยรายละเอียดในส่วนการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของรัฐบาล ในการพิจารณาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองแร่และการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นที่มีต่อความซ้ำซ้อนในการกำหนดนโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายที่ซ้ำซ้อนและผลกระทบที่มีต่อการดำเนินการทำเหมืองแร่ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานรัฐ ในการดำเนินการควบคุมและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ ความคิดเห็นที่มีต่อข้อกำหนดในพรบ.แร่ (ว่าด้วยการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่)

นอกจากการศึกษาข้อมูลข้างต้นแล้ว ยังประกอบด้วยความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ซึ่งได้แก่ความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ ความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นในการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ในเขตท้องที่เกี่ยวไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดเขตโบราณสถาน โบราณวัตถุ ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ และความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดเขตเส้นทางเดินเรือไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และการจัดทำรายงานฯ ตลอดจนความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายพื้นที่การผลิตของกิจการเหมืองแร่เข้าไปในเขตท้องที่เกี่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเขตเส้นทางเดินเรือ และท้ายสุดเป็นการสรุปความคิดเห็นที่มีต่อผลดีในแง่ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และการจัดทำรายงานฯ

การศึกษาประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.3-1 ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของรัฐบาล ในการพิจารณาให้ความสำคัญในการพัฒนาเมืองร่วมกับกาแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 36.4 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับเห็นว่า นโยบายของรัฐบาลได้พิจารณาให้ความสำคัญในการพัฒนาเมืองร่วมและการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่าเทียมกัน โดยใช้หลักการประสมประสานเป็นหลักการสำคัญ สำหรับในทางปฏิบัติผู้ประกอบการได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ถึงแม้ว่านโยบายของรัฐบาลจะพิจารณาให้ความสำคัญในการพัฒนาเมืองร่วม และการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเท่าเทียมกันก็จริง แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความชำนาญและความเชี่ยวชาญในการกำหนดมาตรฐาน ทำให้การแก้ไขปัญหามิได้วางอยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริง ที่สามารถจะเอื้อให้กิจการเมืองร่วมดำเนินไปด้วยกันกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีได้ ในขณะที่ผู้ชำนาญการได้มีความเห็นเพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า รัฐบาลได้มอบอำนาจในการพิจารณาให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมากเกินไป ซึ่งทำให้มีการใช้อำนาจเกินขอบเขต

สำหรับความคิดเห็นอันดับรองลงมาได้แก่ ความคิดเห็นที่ว่า นโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาความสำคัญของการพัฒนาเมืองร่วมและการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่เคยมีความแน่นอน ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 27.2 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 31.8 โดยในส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เกิดจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อย ส่วนผู้ชำนาญการไม่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมใด ๆ ในเรื่องนี้

สำหรับความคิดเห็นที่ว่า รัฐบาลได้กำหนดนโยบายโดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากกว่าการพัฒนาเมืองร่วมนั้น ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 25.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 9.1 ส่วนความคิดเห็นที่ว่า รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้การพัฒนาเมืองร่วมสำคัญกว่าปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการเมืองร่วมร้อยละ 11.4 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 9.1 ตามลำดับ

4.3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อความซ้ำซ้อนในการกำหนดนโยบายเพื่ออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 58.3 และผู้ชำนาญการร้อยละ 65.0 ต่อการกำหนดนโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ เห็นว่ามีความซ้ำซ้อนกันเป็นบางเรื่องเท่านั้น สาเหตุที่เกิดความซ้ำซ้อนเป็นบางเรื่องนี้ ในส่วนของผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เนื่องจากการขอประทานบัตรการทำเหมืองแร่ที่ต้องผ่านขั้นตอนจากหน่วยงานต่าง ๆ มากเกินไปนั่นเอง ทำให้ต้องผ่านความซ้ำซ้อนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญควรจะให้มีการกำหนดให้ชัดเจนว่า พื้นที่ใดมีความสมบูรณ์ของแร่มากน้อยเพียงไร จะเหมาะแก่การพัฒนาแร่หรือเพื่อการอนุรักษ์ สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ชำนาญการเห็นว่า แต่ละกระทรวงฯควรมีจุดยืนที่แตกต่างกันชัดเจน จึงจะมีผลทำให้การทำงานของหน่วยงานย่อยลดความซ้ำซ้อนลงได้ และบางครั้งความซ้ำซ้อนของนโยบายดังกล่าวก็เกิดจากความไขว้เขวในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเอง

ความคิดเห็นรองลงมาได้แก่ ความคิดเห็นว่า การกำหนดนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่เป็นไปอย่างซ้ำซ้อนทุกเรื่อง ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 36.1 โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สามารถพบได้ในกรณีที่มีการทำเหมืองแร่ที่อยู่ในเขตป่าไม้-เนินเขา และการดำเนินการออกประทานบัตรต้องผ่านการตรวจสอบจากฝ่ายปกครองและฝ่ายป่าไม้ และข้อเสนอแนะต่อกรณีนี้ว่า ควรจัดให้มีหน่วยงานเดียวแต่มีความชำนาญหลายด้าน เช่น การพิจารณาด้านป่าไม้, สิ่งแวดล้อมได้พร้อม ๆ กันไป ส่วนผู้ชำนาญการไม่ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมแต่อย่างใดในเรื่องนี้

สำหรับผู้ประกอบการที่ตอบว่า การกำหนดนโยบายไม่ซ้ำซ้อนมีจำนวนร้อยละ 5.6 ส่วนผู้ชำนาญการปรากฏร้อยละ 25.0 และมีจำนวนผู้ชำนาญการที่ตอบว่าไม่ทราบร้อยละ 10.0

4.3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดนโยบายที่เข้าข้อและผลกระทบที่มีต่อการดำเนินการท่าเหมืองแร่

ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 35.7 ตอบว่า นโยบายที่เข้าข้อเป็นปัญหาต่อการท่าเหมืองแร่มาก ส่วนผู้ชำนาญการปรากฏร้อยละ 20.0 สาเหตุที่เป็นปัญหามากในความคิดเห็นของผู้ประกอบการมา จากความคิดเห็นเพิ่มเติมส่วนหนึ่งว่ามีผลให้การขอประทานบัตรทำได้ยากขึ้น เนื่องจากมีปัญหาสิ่งแวดล้อมและไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอน ที่ใดก็อาจกล่าวได้ว่ามีทิศทางที่สวยงามผิงสงวนไว้ ทำให้ผู้ประกอบการไม่มั่นใจในการลงทุนเพื่อขยายกิจการ เพราะอาจเกิดความล่าช้าและเกิดความสับสนทางกฎหมายติดตาม มามีความลังเลในที่จะทำการศึกษานี้ที่ใหม่ ๆ เพราะไม่แน่ใจว่าจะสามารถเปิดเหมืองได้ สำหรับผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 ที่มีความคิดเห็นเห็นว่า นโยบายที่เข้าข้อเป็นปัญหากับการทำเหมืองแร่บ้าง เนื่องจากว่าผู้ประกอบการยังไม่เข้าใจระเบียบขาดการประชาสัมพันธ์จึงทำให้เกิดปัญหา

ผู้ประกอบการร้อยละ 33.3 และผู้ชำนาญการร้อยละ 10 ตอบว่า นโยบายที่เข้าข้อไม่เป็นปัญหาต่อการดำเนินการท่าเหมืองแร่แต่อย่างใด ในขณะที่เดียวกันมีผู้ไม่แน่ใจว่าจะเป็นปัญหาหรือไม่ จากการกำหนดนโยบายเข้าข้อดังกล่าวในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 14.3 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 20.0

4.3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานรัฐ ในการดำเนินการควบคุมและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่าเหมืองแร่

จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 50.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 40.9 ตอบว่า ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการควบคุมและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่าเหมืองแร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พอสมควร โดยผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องนี้ว่า เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรงมีความใกล้ชิดกับคนท่าเหมืองประการหนึ่ง ประกอบกับการท่าเหมืองส่วนมากมักทำกันอยู่ที่เดิม เช่น เหมืองหินอ่อน เนื่องจากไม่ต้องการความสิ้นเปลืองในการเปิดหน้าเหมืองบ่อย ๆ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่ควรมีความรู้และติดตามการพัฒนาเทคโนโลยีในการท่าเหมืองแร่ให้มากขึ้น สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ชำนาญการในเรื่องนี้เห็นว่า

ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าว โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพของเจ้าหน้าที่

ความคิดเห็นในส่วนที่ว่า บทบาทของหน่วยงานของรัฐในการควบคุมและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่มีประสิทธิภาพต่ำ ได้ปรากฏร้อยละ 40.9 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ และร้อยละ 20 ในกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่

ในความคิดเห็นที่ว่า หน่วยงานของรัฐดำเนินการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก ปรากฏร้อยละ 12.0 ในกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ และไม่มีผู้ชำนาญการใดที่ยอมรับว่า บทบาทของหน่วยงานของรัฐในส่วนนี้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพสูง

4.3.5 ความคิดเห็นที่มีต่อข้อกำหนดในพรบ.แร่ (ว่าด้วยการป้องกันสิ่งแวดล้อม) ในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อข้อกำหนดในพรบ.แร่ ในส่วนที่ว่าด้วยการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ จากส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 44.0 และส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 54.5 ให้คำตอบว่า ข้อกำหนดดังกล่าวให้ควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เป็นบางส่วนเท่านั้น โดยผู้ประกอบการให้ความเห็นเพิ่มเติมถึงเหตุผลว่า ปัญหาการควบคุมการทำเหมืองแร่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่ได้อยู่ที่ข้อบังคับ หากแต่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและความสามารถของบุคลากรที่ดำเนินงาน ซึ่งมักจะไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ

ความคิดเห็นอันดับรองลงมาได้แก่ ความคิดเห็นว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับการป้องกันสิ่งแวดล้อมดังกล่าวสามารถควบคุมการทำเหมืองแร่ได้มาก ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 34.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 27.3 โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ชำนาญการที่ว่า การที่จะทำการควบคุมได้มากจะต้องมีกำลังคนเพียงพอที่จะไปตรวจสอบจับกุม และนอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้ประกอบการอีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้อยละ 16.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 9.1 มีความเห็นต่อเรื่องนี้ว่า ข้อกำหนดในพรบ.แร่ว่าด้วยการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม สามารถควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ได้น้อยมาก

ตาราง 7 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบกิจการเหมืองแร่

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองแร่และการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาเหมืองแร่สำคัญกว่า	5	11.4	2	9.1
สำคัญเท่ากันโดยใช้หลักการประสมประสาน	16	36.4	11	50.0
สิ่งแวดล้อมสำคัญกว่า	11	25.0	2	9.1
ไม่มีความแน่นอน	12	27.2	7	31.8
รวม	44	100	22	100

ความคิดเห็นต่อความซ้ำซ้อนในการกำหนดนโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่และผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการเหมืองแร่

ซ้ำซ้อนทุกเรื่อง	13	36.1	0	0.0
ซ้ำซ้อนบางเรื่อง	21	58.3	13	65.0
ไม่ซ้ำซ้อน	2	5.6	5	25.0
ไม่ทราบ	0	0.0	2	10.0
รวม	36	100	20	100

ตาราง 7 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกาารประกอบกิจการเหมืองแร่ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดนโยบายที่เข้าชื้อน และผลกระทบที่มีต่อการดำเนินการเหมืองแร่				
เป็นปัญหามาก	15	35.7	4	20.0
เป็นปัญหาบ้าง	7	16.7	10	50.0
ไม่เป็นปัญหา	14	33.3	2	10.0
ไม่แน่ใจ	6	14.3	4	20.0
รวม	42	100	20	100
ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานของรัฐ ในการดำเนินการควบคุมและป้องกันผลกระทบ สิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่				
มีประสิทธิภาพมาก	6	12.0	0	0.0
มีประสิทธิภาพพอสมควร	25	50.0	9	40.9
มีประสิทธิภาพต่ำ	10	20.0	9	40.9
ไม่ทราบ	9	18.0	4	18.2
รวม	50	100	22	100
ความคิดเห็นที่มีต่อข้อกำหนดในพรบ.แร่ (ว่าด้วยการ ป้องกันสิ่งแวดล้อม) ในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม จากการทำเหมืองแร่				
ควบคุมได้มาก	17	34.0	6	27.3
ควบคุมได้บางส่วน	22	44.0	12	54.5
ควบคุมได้น้อย	8	16.0	2	9.1
ไม่ทราบ	3	6.0	2	9.1
รวม	50	100	22	100

4.3.6 ความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นในการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ

ผลจากการสำรวจปรากฏว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 27.5 และส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 40.0 ตอบว่า มีความจำเป็นมากที่จะต้องกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ โดยมีเหตุผลเพิ่มเติมสำหรับความคิดเห็นนี้ว่า เพื่อให้มีการแบ่งแยกพื้นที่ที่เป็นสัดส่วนสำหรับการทำเหมืองแร่กับการอนุรักษ์ โดยเจ้าหน้าที่ที่กำหนดพื้นที่ต้องไม่มีความลำเอียงในการกำหนด และควรประกาศให้ชัดเจนหลังจากดำเนินการแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ทำเหมืองได้รับทราบและไม่เสียค่าใช้จ่ายโดยถูกทางการไม่อนุมัติภายหลังสำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ชำนาญการต่อกรณีนี้ คือ การให้หน่วยงานที่จะทำการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ควรดำเนินการหาหลักฐานพิสูจน์ให้ทราบได้แน่ชัดก่อนที่จะทำการประกาศ เพื่อแก้ปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบ

สำหรับความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยหรือ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 27.5 และผู้ชำนาญการร้อยละ 30.0

โดยส่วนหนึ่งผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การทำเหมืองบางประเภทบางวิธี เช่น เหมืองหอบ ไม่ได้ใช้พื้นที่มาก การทำโดยเหมือง open pit ก็ไม่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผู้ชำนาญการยังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า ที่ตอบว่าไม่จำเป็นต้องทำการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ เนื่องจากโดยหลักการแล้ว เจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีและกรมป่าไม้ ควรจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่ได้ โดยดูประกาศต่าง ๆ ช่วยผู้ประกอบการ และการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) จะช่วยชี้บ่งได้ว่า ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือไม่ในเขตพื้นที่นั้น ๆ

4-3-7 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องนี้พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 30.8 ตอบว่าเหมาะสมมากที่จะทำการกำหนดพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ในขณะที่ไม่มีผู้ชำนาญการรายใดเห็นด้วยในระดับเหมาะสมมากสำหรับเรื่องนี้ สำหรับความคิดเห็นในกลุ่มของผู้ประกอบการที่เห็นว่าเหมาะสม ปรากฏร้อยละ 18.0 และผู้ชำนาญการปรากฏร้อยละ 27.3 ที่เห็นว่าเหมาะสมเช่นกัน ส่วนหนึ่งของผู้ประกอบการได้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมคือ ในกรณีที่พื้นที่นั้นมีการทำเหมืองแร่มาก่อนที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว รัฐบาลจะตัดสินใจอย่างไร และในกรณีที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมเสียเอง เช่น นันทยา รัฐบาลจะมีนโยบายอย่างไรในการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ในกลุ่มที่ตอบว่าไม่เหมาะสม ได้แก่กลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 25.6 และผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 54.5 โดยผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจะพิจารณาความเป็นการเฉพาะรายไป โดยพิจารณาข้อดี ข้อเสียและสถานการณ์อื่น ๆ ประกอบหรือในกรณีการทำเหมืองบางชนิด บางวิธี ที่ไม่กระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อม ก็ควรมีการยึดหยุ่นบ้าง ส่วนในความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มผู้ชำนาญการที่ตอบว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากเห็นว่ารัฐควรพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งแร่ใด ๆ จะมียุทธศาสตร์มากกว่ากัน หรือควรจะขึ้นกับนโยบายการใช้ทรัพยากรที่แน่ชัดว่าจะใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งแร่ โดยพิจารณาจากมูลค่าของทั้ง 2 ส่วน และจะต้องกำหนดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวอะไร ฤดูท่องเที่ยวเมื่อใด ทำแร่ได้เมื่อใด แก้อะไรอย่างไร ถ้ารับเงื่อนไขของทั้ง 2 ฝ่ายได้ ก็น่าจะทำงานร่วมกันได้ หรือพิจารณาเป็นกรณีไป

สำหรับความคิดเห็นที่ตอบว่า ไม่แน่ใจว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่จากการกำหนดพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ปรากฏร้อยละ 25.6 ในกลุ่มผู้ประกอบการและร้อยละ 18.2 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ

4-3-8 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ในแหล่งที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นที่ว่าเหมาะสมมากในการกำหนดพื้นที่ในแหล่งที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุ ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ปรากฏในส่วนใหญ่ของผู้ประกอบ

การร้อยละ 34.0 แต่ไม่ปรากฏในกลุ่มผู้ชำนาญการ และความคิดเห็นที่ว่าเหมาะสมปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 26.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 18.2 เนื่องจากเหตุผลในกลุ่มผู้ประกอบการที่ว่า เป็นมรดกและเป็นปูชนียสถานของชาติจึงควรทำการเก็บรักษาไว้

ในขณะที่เดียวกันในกลุ่มของผู้ประกอบการร้อยละ 24.0 และส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 59.1 กลับมีความคิดเห็นที่ว่า เป็นการไม่เหมาะสมที่จะกำหนดว่าพื้นที่ในเขตที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ เนื่องจากเหตุผลส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการที่เพิ่มเติมมาว่า ควรจะพิจารณาเป็นบางกรณีแล้ว ยังต้องดูว่าหน่วยงานนั้นได้ดำเนินการศึกษาจมีข้อมูลระบุได้เช่นนั้นแล้วหรือไม่ และจะต้องกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ถูกกระทบรอบโบราณสถานดังกล่าวอีกว่าเป็นเขตกันชนเท่าใดจึงจะถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการร้อยละ 16.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 22.7 ที่ตอบว่าไม่แน่ใจเนื่องจากมีเหตุผลร่วมกันว่า ควรพิจารณาเป็นบางกรณี และถ้าวางมาตรการหรือโครงการดี ก็ไม่น่าจะมีปัญหา หรือควรเปรียบเทียบผลดี-ผลเสีย โดยศึกษาในรายละเอียด

4.3.9 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือ ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นในเรื่องนี้ ปรากฏว่าส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 41.8 และส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 57.1 มีความเห็นร่วมกันว่า เป็นการไม่เหมาะสมที่จะทำการกำหนดพื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ โดยผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า พื้นที่ที่ใช้เดินเรือในน้ำ ใช้พื้นที่แคบๆ เท่านั้น ถ้าไม่ทำให้เส้นทางเดินเรือเสีย และเป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของชาติก็ไม่ควรห้าม ควรพิจารณามูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เพราะถ้าทรัพยากรทำรายได้ให้กับประเทศมากกว่า เส้นทางเดินเรือก็ควรจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมในกลุ่มที่เป็นส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการเห็นว่า เส้นทางเดินเรือมีการขุดลอกประจำและสามารถป้องกันได้ หรือเปลี่ยนแปลงโยกย้ายได้บ้างตามความเหมาะสม ดังนั้นจึงไม่ควรกำหนดตายตัวให้พื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือห้ามทำเหมืองแร่หรือมิให้มีการจัดทำรายงานฯ ควรที่จะใช้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) หรือรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้อยละ 18.6 และผู้ชำนาญการร้อยละ 14.3 ยังมีความไม่แน่ใจในกรณีดังกล่าว ส่วนผู้ประกอบการร้อยละ 14.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 28.6 ค่อนข้างจะเห็นด้วย โดยตอบว่ามีความเหมาะสมที่จะทำการกำหนดพื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ สำหรับความเห็นที่ว่าเหมาะสมมาก ปรากฏเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 25.6 เห็นด้วยว่าเหมาะสมมากในขณะที่ผู้ชำนาญการไม่มีให้ความความคิดเห็นในคำตอบนี้

4.3.10 ความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายพื้นที่การผลิตของกิจการเหมืองแร่เข้าไปในเขตท้องที่เกี่ยวโบราณสถานและเขตที่เป็นเส้นทางเดินเรือ

ผลจากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 73.3 และผู้ชำนาญการร้อยละ 50.0 มีความคิดเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายพื้นที่การผลิตของกิจการเหมืองแร่เข้าไปในแหล่งท้องที่เกี่ยวโบราณสถาน และเขตที่เป็นเส้นทางเดินเรือ โดยผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นถึงสาเหตุเรื่องนี้ว่า ในขณะที่รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการสำรวจหาแหล่งทรัพยากรน้อยมาก โดยเฉพาะการสำรวจในแหล่งท้องที่เกี่ยวโบราณสถานและเส้นทางเดินเรือเหล่านี้ ยิ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูงมากตั้งนั้นในสถานที่ปัจจัยต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวย จึงคิดว่ายังไม่มีความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ในขณะที่เดียวกันผู้ชำนาญการก็ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ประกอบเช่น การกำหนดนโยบายและมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงหรือการใช้ IEE และ EIA ตัดสิน

ความคิดเห็นในแง่ของความจำเป็นในการที่จะต้องขยายพื้นที่การผลิตของกิจการเหมืองแร่ไปในพื้นที่แหล่งท้องที่เกี่ยว, โบราณสถาน และเส้นทางเดินเรือ ไม่พบว่ามีความคิดเห็นด้วยกับความจำเป็นดังกล่าว ส่วนความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจว่า มีความจำเป็นหรือไม่ ปรากฏร้อยละ 26.7 ในกลุ่มผู้ประกอบการและร้อยละ 50.0 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ

4.3-11 ความคิดเห็นที่มีต่อผลดีในแง่ของการอนุรักษ์ จากการกำหนดพื้นที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และการจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ในกลุ่มผู้ชำนาญการและร้อยละ 37.8 ในกลุ่มผู้ประกอบการเห็นว่าจะก่อผลดี รองลงมาร้อยละ 31.0 ในกลุ่มผู้ประกอบการและร้อยละ 30 ในกลุ่มผู้ชำนาญการยังไม่แน่ใจว่า จะก่อผลดีจริงหรือไม่

ส่วนความคิดเห็นที่ว่า การกำหนดพื้นที่ดังกล่าวจะก่อผลดีระดับสูง ปรากฏร้อยละ 10 ในกลุ่มผู้ชำนาญการและร้อยละ 15.6 ในกลุ่มผู้ประกอบการ ทั้งนี้ได้มีเหตุผลเพิ่มเติมจากผู้ชำนาญการบางส่วนว่า จะเป็นประโยชน์ในการบริหารการให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการ อย่างไรก็ตาม การกำหนดพื้นที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ ในลักษณะนี้ อาจเป็นการกำหนดที่ผิดทั้งกฎหมายเหมืองแร่และพรบ.สิ่งแวดล้อมได้

ตาราง 8 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ไม่ควรให้มีการจัดทำรายงานฯ และทำเหมืองแร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะกำหนดพื้นที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ				
จำเป็นมาก	11	27.5	8	40.0
จำเป็นพอสมควร	18	45.0	6	30.0
ไม่จำเป็น	11	27.5	6	30.0
รวม	40	100	20	100

ตาราง 8 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการจัดทำรายงานฯ และทำ
เหมืองแร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ ในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรให้ทำ เหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ				
เหมาะสมมาก	12	30.8	0	0.0
เหมาะสม	7	18.0	6	27.3
ไม่เหมาะสม	10	25.6	12	54.5
ไม่แน่ใจ	10	25.6	4	18.2
รวม	39	100	22	100
ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ในแหล่งที่มีโบราณสถานและ โบราณวัตถุ ไม่ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ				
เหมาะสมมาก	17	34.0	0	0.0
เหมาะสม	13	26.0	4	18.2
ไม่เหมาะสม	12	24.0	13	59.1
ไม่แน่ใจ	8	16.0	5	22.7
รวม	50	100	22	100
ความคิดเห็นต่อการกำหนดพื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือไม่ ควรให้ทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ				
เหมาะสมมาก	11	25.6	0	0.0
เหมาะสม	6	14.0	6	28.6
ไม่เหมาะสม	18	41.8	12	57.1
ไม่แน่ใจ	8	18.6	3	14.3
รวม	43	100	21	100

ตาราง 8 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการจัดทำรายงานฯ และทำเหมืองแร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<p>ความคิดเห็นที่มีต่อความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายพื้นที่การผลิตของกิจการเหมืองแร่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว, โบราณสถานและเขตที่เป็นเส้นทางเดินเรือ</p>				
จำเป็นมาก	0	0.0	0	0.0
จำเป็น	0	0.0	0	0.0
ไม่จำเป็น	22	73.3	10	50.0
ไม่แน่ใจ	8	26.7	10	50.0
รวม	30	100	20	100
<p>ความคิดเห็นที่มีต่อผลดีในแง่ของการอนุรักษ์จากการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ</p>				
เกิดผลดีมาก	7	15.6	2	10.0
เกิดผลดี	17	37.8	12	60.0
เกิดผลดีน้อย	7	15.6	0	0.0
ไม่แน่ใจ	14	31.0	6	30.0
รวม	45	100	20	100

ส่วนที่ 4.4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ และผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นศึกษาด้วยกันคือ ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานที่จัดทำขึ้น โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของข้อ เสนอ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ และท้ายสุดเป็นการสำรวจความคิดเห็นด้านภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ และค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.4.1 ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

การสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ แบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ กับความเพียงพอในการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่ ความคิดเห็นที่มีต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาในการจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

4.4.1.1 จำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ กับความเพียงพอในการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่

ความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับจำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ กับความเพียงพอในการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่ การศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 44.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 36.4 ไม่ทราบจำนวนของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ว่ามีเพียงพอในการรองรับการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่หรือไม่ เนื่องจากส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 68.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 81.8 ไม่ทราบว่า มีจำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ที่จัดทำรายงานฯ ให้กับโครงการเหมืองแร่มีจำนวนเท่าใด ในปัจจุบัน

สำหรับความคิดเห็นที่ว่า จำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ให้กับโครงการเหมืองแร่มีจำนวนมากเพียงพอปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 36.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 40.9 และความคิดเห็นที่ว่าไม่เพียงพอปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 22.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 13.6

4.4.1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานฯ

การศึกษาพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานฯ อยู่ในระดับที่สูงมาก ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 22.0 โดยไม่มีผู้ชำนาญการออกความคิดเห็นในส่วนนี้ สำหรับความคิดเห็นที่ว่า ความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานฯ อยู่ในระดับปานกลาง ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 44.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 68.2 ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนความคิดเห็นที่ว่า ความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานฯ มีน้อย มีอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 14.0 และไม่มีผู้ชำนาญการออกความคิดเห็นในระดับดังกล่าว นอกจากนี้ความคิดเห็นที่ว่า ยังไม่ทราบว่าผู้ชำนาญการจัดทำรายงานฯ มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำรายงานฯ มากน้อยเพียงใดปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 20.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 31.8

4.4.1.3 ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาในการจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ โดยทั่วไปมักประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำรายงานฯ มีราคาแพง ซึ่งปรากฏอยู่ในส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 35.5 ผู้ชำนาญการไม่ออกความเห็นในประเด็นนี้ รองลงมาได้แก่ความคิดเห็นที่ว่า การจัดทำรายงานฯ มักประสบปัญหาของความล่าช้าไม่ทันกำหนด ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 23.5 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 83.3 โดยเฉพาะผู้ชำนาญการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ไม่ทันการกับการดำเนินงานของโครงการพัฒนา โดยเฉพาะโครงการที่มี Political impact หรือโครงการขนาดใหญ่ที่เร่งด่วนของรัฐบาล อันดับสุดท้ายได้แก่ ความคิดเห็นที่ว่า การจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ มักประสบปัญหาคุณภาพรายงานฯ ในกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 16.7 และกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 20.6 โดยผู้ชำนาญการให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า ผู้ประกอบการมักจะ

ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลต่อผู้ชำนาญการน้อย และบางครั้งก็ปิดบัง สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาในการจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ยังให้บริการที่ไม่ดีมืออยู่ในความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 20.6

4.4.2 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ที่จัดทำขึ้น โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ ที่จัดทำขึ้นโดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ มีระดับคุณภาพสูงกว่ามาตรฐาน ปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 24.1 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 15.8 ส่วนความคิดเห็นที่ว่าคุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ ที่จัดทำขึ้นโดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ยังมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน ปรากฏอยู่ในส่วนใหญ่กลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 62.1 ซึ่งไม่มีผู้ชำนาญการออกความคิดเห็นในส่วนนี้ และความคิดเห็นที่ว่าคุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ที่จัดทำขึ้นโดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานปรากฏอยู่ในส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 84.2

เนื่องจากระยะเวลาในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ ที่ผ่านมา เป็นการกำหนดระยะเวลาโดยการตกลงกันระหว่างผู้ประกอบการและนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ว่าควรจะใช้ระยะเวลานานเท่าใด จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในส่วนของระยะเวลาการจัดทำรายงานฯ มีดังนี้

ความคิดเห็นผู้ประกอบการร้อยละ 56.4 และผู้ชำนาญการร้อยละ 44.4 เห็นว่าการกำหนดเวลาในการจัดทำรายงานฯ ที่ผ่านมาของผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ มีความเหมาะสมดีแล้ว โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ชำนาญการที่ว่า การกำหนดระยะเวลาในการจัดทำรายงานฯ ที่ผ่านมา เป็นไปโดยตรงต่อความต้องการของผู้ประกอบการและงบประมาณที่ได้รับ ในขณะที่เดียวกันความคิดเห็นที่ว่า การกำหนดระยะเวลาในการจัดทำรายงานฯ ที่ผ่านมายังไม่เหมาะสม ปรากฏอยู่ในส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 55.6 และผู้ประกอบการร้อยละ 30.8 เนื่องจากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ประกอบการที่ว่ายังมีความล่าช้าอยู่ ซึ่งเกิดจากไม่มีระยะเวลาในการจัดทำรายงานฯ ก่อนเปิดการทำเหมืองแร่

แต่ต้องมาเร่งทำในช่วงการขอประทานบัตร ในขณะที่ผู้ชำนาญการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ไม่เหมาะสมต่อคุณภาพที่ควรจะเป็น เพราะคุณภาพมีหลายระดับ ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรที่จะทำรายงานฯ ให้มีคุณภาพได้ อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับการเสนอระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ ของผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ปรากฏผลดังนี้ ส่วนใหญ่ ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการร้อยละ 39.6 เห็นว่าควรใช้เวลา 30 วัน ในขณะที่ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 42.9 เห็นว่าควรใช้เวลา ในการจัดทำรายงานฯ มากกว่า 90 วัน ความคิดเห็นที่ว่ารายงานฯ ควรใช้เวลาในการจัดทำระหว่าง 31-60 วัน ปรากฏ ร้อยละ 35.4 ในกลุ่มผู้ประกอบการและ ร้อยละ 33.3 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ จะเห็นได้ว่า ผู้จัดทำรายงานฯ ส่วนใหญ่ต้องการใช้เวลาในการทำรายงานฯ มากกว่า 3 เดือน ในขณะที่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ใช้รายงานเพื่อธุรกิจเหมืองแร่ ส่วนใหญ่ต้องการให้รายงานเสร็จสิ้น โดยเร็วภายใน 1 เดือน

สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ที่ต้องการเวลาที่จะทำรายงานฯ นานกว่า 90 วัน เนื่องจากขึ้นอยู่กับปริมาณงานของแต่ละบริษัทและเพื่อให้การจัดทำรายงานฯ สามารถครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงสภาพตามฤดูกาลได้ตลอดรอบ 1 ปี ซึ่งถ้าเป็นโครงการที่ไม่มีความยุ่งยากไม่ควรเกิน 3 เดือน อย่างไรก็ตาม บางครั้งก็ต้องขึ้นอยู่กับข้อเสนอของผู้ประกอบการและความเร่งด่วนที่ผู้ประกอบการต้องการ

4.4.3 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของข้อเสนอเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ

ในการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จากการดำเนินโครงการจะต้องมีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไข ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

จากการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามนั้น ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีความเหมาะสมในบางข้อเสนอและความคิดเห็นว่าเหมาะสมบางข้อเสนอนี้ ปรากฏร้อยละ 45 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ

สำหรับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการที่จัดทำรายงานฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 55 เห็นว่ามีความเหมาะสมในทุกข้อเสนองของมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดขึ้น โดยกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 14.3 เท่านั้น ที่ยอมรับความคิดเห็นว่าเหมาะสมในประเด็นนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านทราบหรือไม่ว่ามีจำนวนนิติบุคคลที่รับจัดทำรายงานฯ				
โครงการเหมืองแร่เป็นจำนวนเท่าใดในปัจจุบัน				
ทุกหน่วยงาน	11	22.0	4	18.2
บางหน่วยงาน	5	10.0	0	0.0
ไม่ทราบ	34	68.0	18	81.8
รวม	50	100	22	100
ท่านคิดว่าจำนวนนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ				
มีเพียงพอจะรองรับการขยายตัวของกิจการเหมืองแร่				
ในปัจจุบันหรือไม่				
มากเกินไป	9	18.0	2	9.1
มากเพียงพอ	18	36.0	9	40.9
ไม่เพียงพอ	11	22.0	3	13.6
ไม่ทราบ	22	44.0	8	36.4
รวม	50	100	22	100

ตาราง 9 ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของนิติบุคคลผู้ให้บริการจัดทำรายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<p>ท่านคิดว่าปัจจุบันผู้ชำนาญการมีความรู้และประสบการณ์ ในการจัดทำรายงานฯ ครบถ้วนในประเด็นการศึกษาหรือไม่</p>				
สูงมาก	11	22.0	0	0.0
ปานกลาง	22	44.0	15	68.2
ต่ำ	7	14.0	0	0.0
ไม่ทราบ	10	20.0	7	31.8
รวม	50	100	22	100
<p>ท่านคิดว่าการจัดทำรายงานฯ โดยทั่วไป มักประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใด</p>				
คุณภาพรายงานฯ	7	20.6	2	16.7
ล่าช้าไม่ทันกำหนด	8	23.5	10	83.3
ราคาแพง	12	35.3	0	0.0
บริการไม่ดี	7	20.6	0	0.0
รวม	34	100	12	100

ตาราง 10 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานฯ ที่จัดทำขึ้น โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<p>ท่านคิดว่าคุณภาพของรายงานฯ โครงการ เมืองแร่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร</p>				
สูงกว่ามาตรฐาน	7	24.1	3	15.8
ระดับมาตรฐาน	18	62.1	0	0.0
ต่ำกว่ามาตรฐาน	2	6.9	16	84.2
ไม่แน่ใจ	2	6.9	0	0.0
รวม	29	100	19	100

ตาราง 11 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การกำหนดเวลาในการจัดทำรายงานฯที่ผ่านมาของ ผู้จัดทำรายงานฯมีความเหมาะสมอย่างไร				
เหมาะสมมาก	5	12.8	0	0.0
เหมาะสม	22	56.4	8	44.4
ไม่เหมาะสม	12	30.8	10	55.6
รวม	39	100	18	100
การใช้เวลาในการจัดทำรายงานฯไม่ควรเกินระยะเวลา				
ไม่เกิน 30 วัน	19	39.6	2	9.5
31-60 วัน	17	35.4	7	33.3
61-90 วัน	8	16.7	3	14.3
มากกว่า 90 วัน	4	8.3	9	42.9
รวม	48	100	21	100

ตาราง 12 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของข้อเสนอ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและ
แก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของข้อเสนอ มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่กำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ				
เหมาะสมทุกข้อ เสนอ	5	14.3	11	55.0
เหมาะสมบางข้อ เสนอ	20	57.1	9	45.0
เหมาะสมน้อยมีส่วนที่เหมาะสม				
เพียงเล็กน้อย	5	14.3	0	0.0
ไม่เหมาะสม	5	14.3	0	0.0
รวม	35	100	20	100

4.4.4 ความคิดเห็นด้านภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ และปัญหา
ในการลงทุนเมื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การศึกษาความคิดเห็นในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นได้แก่ ปัญหาค่าใช้จ่าย
ในการจัดทำรายงานฯ และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม

4.4.4.1 ค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ

ค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่จากการศึกษาพบว่าใน
โครงการเหมืองโดยทั่วไปผู้ประกอบการเหมืองแร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 52 ต้องเสียค่าใช้จ่าย
ในการจัดทำรายงานฯ 40,001-55,000 บาทต่อโครงการ รองลงมาร้อยละ 16.0 เสีย
ค่าใช้จ่ายโครงการละ 25,001-40,000 บาท สำหรับโครงการที่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่
1 แสนบาทขึ้นไปปรากฏร้อยละ 10.5

จากค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการเหมืองแร่ได้จ่ายไป เพื่อการจัดทำรายงานฯ ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในส่วนต่อมา เป็นการศึกษาความคิดเห็นของทั้งผู้ประกอบการ และผู้ชำนาญการ ถึงราคาที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำรายงานฯ โดยแบ่งประเภทของ รายงานฯ ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กรณีของรายงานฯ ที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากและ โครงการที่มีความยุ่งยากในการจัดทำรายงานฯ เช่น โครงการที่มีความจำเป็นต้องศึกษา ในรายละเอียดของข้อมูลอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นโครงการที่อาจก่อผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมได้อย่างรุนแรง เป็นต้น

การศึกษาพบว่า ในสองกลุ่มศึกษา ค่อนข้างจะมีความแตกต่างกันในค่าใช้จ่ายที่ คิดว่าเหมาะสมโดยฝ่ายผู้ประกอบการจะเสนอราคาค่อนข้างต่ำ ส่วนผู้ชำนาญการจะเสนอ ในราคาที่ค่อนข้างจะสูงกว่า

โดยโครงการที่ไม่มีความยุ่งยาก ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในกลุ่มผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.8 เห็นว่าควรเสียค่าใช้จ่ายไม่เกิน 2 หมื่นบาทต่อโครงการ ในขณะที่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.3 ในกลุ่มผู้ชำนาญการคิดว่าราคาที่เหมาะสมควรเป็น 4-5 หมื่นบาท

ส่วนราคาที่เหมาะสมสำหรับโครงการที่มีความยุ่งยาก ความเห็นของกลุ่มผู้ ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 69.6 เห็นว่าควรเสียค่าใช้จ่ายในวงเงินไม่เกิน 5 หมื่นบาท รองลงมาร้อยละ 21.7 เห็นว่าราคาที่เหมาะสมควรเป็น 5-6 หมื่นบาทต่อโครงการ

ในขณะเดียวกัน โครงการที่มีความยุ่งยาก ในทัศนของผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ เห็นว่าต่อโครงการควรเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 1 แสนบาทขึ้นไป โดยปรากฏร้อยละ 78.6

สำหรับความเคลื่อนไหวที่ผ่านมาของราคาหรือค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ในความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้จัดทำรายงานฯ การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.7 ในกลุ่มผู้จัดทำรายงานฯ เห็นว่า ราคาทั่วไปต่ำลงมากสอดคล้องกับกลุ่มผู้ ประกอบการ ที่ส่วนใหญ่เห็นว่าราคาต่ำลงโดยร้อยละ 36.4 เห็นว่าราคาต่ำลงเป็นบาง นิติบุคคล และร้อยละ 21.2 เห็นว่า ราคาโดยทั่วไปต่ำลงมาก

สำหรับกลุ่มผู้ที่เห็นว่าราคาไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมปรากฏร้อยละ 42.2
ในกลุ่มผู้ประกอบการและร้อยละ 35.3 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ

ตาราง 13 ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯที่ผ่านมา				
25,000 และต่ำกว่า	4	10.5		
25,001-40,000	6	15.8		
40,001-55,000	20	52.6		
55,001-70,000	4	10.5		
70,001-85,000	0	0.0		
85,001-100,000	0	0.0		
มากกว่า 100,000	4	10.5		
	รวม	38	100	
ข้อเสนอเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ที่ไม่มีความยุ่งยาก				
20,000 และต่ำกว่า	11	47.8	0	0.0
20,001-30,000	7	30.4	0	0.0
30,001-40,000	5	21.7	0	0.0
40,001-50,000	0	0.0	9	63.3
50,001-60,000	0	0.0	2	14.3
60,001-70,000	0	0.0	0	0.0
70,001-80,000	0	0.0	0	0.0
มากกว่า 80,000	0	0.0	3	21.4
	รวม	23	100	100

ตาราง 13 ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อเสนอกับค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ที่มีความยุ่งยาก				
50,000 และต่ำกว่า	16	69.6	0	0.0
50,001-60,000	5	21.7	0	0.0
60,001-70,000	2	8.7	0	0.0
70,001-80,000	0	0.0	3	21.4
80,001-90,000	0	0.0	0	0.0
90,001-100,000	0	0.0	0	0.0
มากกว่า 100,000	0	0.0	11	78.6
รวม	23	100	14	100
ท่านคิดว่า การเสนอราคาว่าจ้างเพื่อจัดทำรายงานฯ โดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร				
ราคาทั่วไปต่ำลงมาก	7	21.2	11	64.7
ราคาทั่วไปต่ำลงเป็นบางแห่ง	12	36.4	0	0.0
ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านราคา	14	42.4	6	35.3
รวม	33	100	17	100

4.4.4.2 ความคิดเห็นด้านปัญหาภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯและการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นที่มีต่อภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ และการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินโครงการ ได้แบ่งกลุ่มกิจการเหมืองแร่ออกเป็น 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ ในฐานะผู้มีประสบการณ์โดยตรงในการทำเหมืองแร่ และดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเหมืองแร่ที่มีขนาดเล็ก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดว่าจะ เป็นปัญหาแก่ผู้ประกอบการเหมืองแร่ขนาดเล็กโดยร้อยละ 50.0 มีความคิดเห็นว่าการจัดทำรายงานฯและการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะเป็นปัญหาในระยะสั้นต่อกิจการเหมืองแร่ที่มีขนาดเล็ก และผู้ประกอบการร้อยละ 21.7 เห็นว่าจะ เป็นปัญหาในระยะยาวต่อกิจการเหมืองแร่ขนาดเล็ก สำหรับกลุ่มที่คาดว่าจะไม่ เป็นปัญหาใด ๆ ต่อการดำเนินการปรากฏร้อยละ 19.6

ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเหมืองแร่ที่มีขนาดกลาง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงคาดว่าจะ เป็นปัญหาต่อผู้ประกอบการ แต่ร้อยละของปัญหาได้ลดลงกว่าเหมืองแร่ที่มีขนาดเล็กโดยร้อยละ 32.1 เห็นว่า การจัดทำรายงานฯ และการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัญหาต่อการดำเนินการของกิจการเหมืองแร่ที่มีขนาดกลางในระยะยาวและจะ เป็นปัญหาต่อการดำเนินการในระยะสั้นร้อยละ 25.0 ส่วนกลุ่มที่คาดว่าจะ ไม่ เป็นปัญหาต่อการดำเนินการเลยร้อยละ 14.3

ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเหมืองแร่ที่มีขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการลงทุนจัดทำรายงานฯและลงทุนปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะก่อปัญหาแก่ผู้ประกอบการได้ ปรากฏต่ำสุดเมื่อ เปรียบเทียบกับเหมืองแร่ขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยกลุ่มที่คาดว่าจะก่อปัญหาระยะยาวปรากฏร้อยละ 62.5 คาดว่า การลงทุนดังกล่าวไม่ ก่อปัญหาสำหรับผู้ประกอบการเหมืองแร่ที่มีขนาดใหญ่

ตาราง 14 ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานและการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการ
ป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่	
	จำนวน	ร้อยละ
ความคิดเห็นในด้านผลกระทบต่อกิจการเหมืองแร่ขนาดต่าง ๆ จากการประกาศให้มีการจัดทำรายงานขนาดเล็ก		
เป็นปัญหาในระยะสั้น	23	50.0
เป็นปัญหาในระยะยาว	10	21.7
ไม่เป็นปัญหา	9	19.6
ไม่แน่ใจ	4	8.7
รวม	46	100
ขนาดกลาง		
เป็นปัญหาในระยะสั้น	7	25.0
เป็นปัญหาในระยะยาว	9	32.1
ไม่เป็นปัญหา	4	14.3
ไม่แน่ใจ	8	28.6
รวม	28	100
ขนาดใหญ่		
เป็นปัญหาในระยะสั้น	3	12.5
เป็นปัญหาในระยะยาว	6	25.0
ไม่เป็นปัญหา	15	62.5
ไม่แน่ใจ	1	4.0
รวม	24	100

ส่วนที่ 4.5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง กับการจัดทำรายงานฯ

ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ดังนี้คือ ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเสนอในรายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณารายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อหลักเกณฑ์การพิจารณารายงานฯ และความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

4.5.1 ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเสนอในรายงานฯ

ความคิดเห็นในส่วนนี้ประกอบด้วย ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพง ความคิดเห็นต่อการจัดหาข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เก็บตามฤดูกาล และความคิดเห็นต่อการนำเสนอข้อมูลแล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

4.5.1.1 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพง

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 35.7 ตอบว่า ไม่เคยมีปัญหาการจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพง รองลงมาในกลุ่มเดียวกันร้อยละ 21.4 ตอบว่า มีปัญหาบ่อยครั้งในเรื่องการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพง

สำหรับความคิดเห็นของผู้ชำนาญการ ร้อยละ 90.9 ตอบว่า มีปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพงเป็นบางครั้ง และมีปัญหาบ่อยครั้งในกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 9.1 โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องนี้ว่า ในการจัดทำรายงานฯ บางครั้งก็มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้อยู่แล้ว และยังเป็นปัญหามากขึ้นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ให้จัดหาข้อมูลซึ่งเป็นไปได้ยากที่จะหามาเสนอได้

4.5.1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดหาข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เก็บตามฤดูกาล

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดหาข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เก็บตามฤดูกาลว่ามีปัญหาบ่อยครั้งปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 19.5 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 18.2 และพบว่า การจัดหาข้อมูลที่กำหนดให้เก็บตามฤดูกาล มีปัญหาเป็นบางครั้งในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 38.5 และผู้ชำนาญการร้อยละ 72.7 โดยผู้ประกอบการได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า

สาเหตุที่การเก็บข้อมูลตามฤดูกาลเป็นปัญหาในบางครั้ง เนื่องจากข้อมูลที่วัดได้ในฤดูกาลทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเสียมากกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยที่วัดได้ ดังนั้นทำให้การเสนอข้อมูลไม่ผ่านการพิจารณา

อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ที่ตอบว่า ไม่เคยมีปัญหาจากการจัดหาข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เก็บตามฤดูกาลเลย มีอยู่ร้อยละ 26.5 โดยไม่มีผู้ชำนาญการที่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้

4.5.1.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอข้อมูลแล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอข้อมูล แล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติว่า ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง พบในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 34.2 แต่ไม่ปรากฏในกลุ่มผู้ชำนาญการ ส่วนความคิดเห็นที่ว่ามีการนำเสนอข้อมูลแล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นบางครั้ง ปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 31.6 และผู้ชำนาญการร้อยละ 35.0 แต่อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ร้อยละ 65 ในกลุ่มผู้ชำนาญการไม่เคยมีปัญหาที่นำเสนอข้อมูลแล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

4.5.2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนด ระยะเวลาในการตรวจรายงานฯ 90 วันระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 61.9 ในกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ชำนาญการเท่ากันเห็นว่า เป็นระยะเวลาที่ยังไม่เหมาะสม ส่วนความคิดเห็นว่าการกำหนดเวลาในการพิจารณา 90 วันมีความเหมาะสมแล้ว อยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 38.1 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 28.6

สำหรับข้อเสนอแนะในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณารายงานฯ และส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 61.1 เห็นว่าควรใช้เวลาในการพิจารณารายงานฯ ให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน ส่วนผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 56.4 เห็นว่าควรใช้เวลาในการพิจารณารายงานฯ ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน

ในการศึกษาความเหมาะสมของการกำหนดระยะเวลาในการทบทวนรายงานฯ 30 วัน พบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 100 เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว ในขณะที่ส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 57.9 เห็นว่าการกำหนดระยะเวลาในการทบทวนรายงานที่ผ่านมายังไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการทบทวนรายงานฯ ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 88.2 และผู้ชำนาญการร้อยละ 42.1 เห็นว่าการกำหนดระยะเวลา 30 วันมีความเหมาะสมอยู่แล้ว ส่วนความเห็นที่ควรกำหนดระยะเวลาในการทบทวนรายงานฯ ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วันปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 11.8 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 57.9

ตาราง 15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดเก็บข้อมูลข้อเสนอในรายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

ปัญหา เนื่องจากการจัดการข้อมูลที่กำหนด

ให้เสนอด้วยเครื่องมือหายากและมี

ราคาแพง

บ่อยครั้ง	9	21.4	2	9.1
บางครั้ง	11	26.2	20	90.9
ไม่เคย	15	35.7	0	0.0
ไม่แน่ใจ	7	16.7	0	0.0
รวม	42	100	22	100

ตาราง 15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเสนอในรายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาจากการจัดหาข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เก็บตามฤดูกาล				
บ่อยครั้ง	5	19.5	4	18.2
บางครั้ง	19	38.5	16	72.7
ไม่เคย	10	26.5	0	0.0
ไม่แน่ใจ	5	19.5	2	9.1
รวม	39	100	22	100
ปัญหาในการนำเสนอข้อมูลแล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ				
บ่อยครั้ง	13	34.2	0	0.0
บางครั้ง	12	31.6	7	35.0
ไม่เคย	13	34.2	13	65.0
รวม	38	100	20	100

ตาราง 16 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา
รายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลา				
ในการพิจารณารายงานฯ 90 วัน				
เหมาะสมมาก	0	0.0	2	9.5
เหมาะสม	16	38.1	6	28.6
ไม่เหมาะสม	26	61.9	13	61.9
รวม	42	100	21	100
ท่านคิดว่ากรกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมควรจะเป็น				
ภายใน 45 วัน	15	38.5	11	61.1
46 - 60 วัน	22	56.4	4	22.2
61 - 75 วัน	0	0.0	3	16.7
76 - 90 วัน	0	0.0	0	0.0
มากกว่า 90 วัน	2	5.1	0	0.0
รวม	39	100	18	100
ความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลา				
ในการทบทวนรายงานฯ 30 วัน				
เหมาะสมมาก	36	100.0	2	10.5
เหมาะสม	0	0.0	6	31.6
ไม่เหมาะสม	0	0.0	11	57.9
รวม	36	100	19	100

ตาราง 16 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา
รายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่าเวลาที่เหมาะสมควรจะเป็น				
15 วัน	4	11.8	11	57.9
30 วัน	30	88.2	8	42.1
รวม	34	100	19	100

4-5-3 ความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ

การสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ ในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น 7 ประเด็นปัญหาประกอบด้วย ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียกเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานในการพิจารณารายงานฯ ของผู้พิจารณารายงานฯ ในปัจจุบัน ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ ในปัจจุบัน ความคิดเห็นที่มีต่อข้อบกพร่องสำคัญที่ทำให้รายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณาหรือให้มีการแก้ไขใหม่ และความคิดเห็นสุดท้าย เป็นการเสนอผลการพิจารณารายงานฯ ที่ผ่านมา

4-5-3.1 ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียกเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ จากการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนดระยะเวลาในการตรวจรายงานฯ ความคิดเห็นนี้ เป็นการศึกษาถึงสาเหตุของการเรียกเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา และผลเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการเหมืองแร่ ในส่วนของสาเหตุการเรียกเอกสารเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ในกลุ่มผู้ประกอบการ และร้อยละ 45.5 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เอกสารหรือข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมเป็นประเด็นปลีกย่อยที่มีได้กำหนดไว้ว่า จะต้องนำเสนอในรายงานฯ

นอกจากนี้ ร้อยละ 45.5 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ และร้อยละ 11.1 ในกลุ่มผู้ประกอบการ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ผู้พิจารณารายงานฯ ได้ขอเอกสารเพิ่มเติมว่า ประกอบด้วย 3 สาเหตุด้วยกันคือ ผู้ประกอบการไม่เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้ผู้ชำนาญการ เนื่องจากคิดว่า ข้อมูลนั้นไม่มีความสำคัญ จึงไม่ได้มอบให้ผู้ชำนาญการใช้ประกอบรายงานฯ อีกส่วนหนึ่งเกิดจากผู้จัดทำรายงานฯบกพร่อง ไม่ได้เสนอข้อมูลในรายงานฯ รวมทั้งข้อมูลที่มีได้นำเสนอเป็นประเด็นปลีกย่อย ที่มีได้กำหนดไว้ว่าจะต้องนำเสนอในรายงานฯ

ความคิดเห็นในกลุ่มผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งร้อยละ 31.1 เห็นว่า สาเหตุที่ผู้พิจารณารายงานฯขอเอกสารข้อมูลเพิ่มเติม เนื่องจากความบกพร่องของผู้จัดทำรายงานฯ ที่ไม่นำเสนอข้อมูล ในส่วนนี้ผู้ชำนาญการได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การขอเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา ในกรณีของผู้จัดทำรายงานฯ ไม่ได้ นำเสนอมาก่อน อาจเกิดจากผู้พิจารณากับผู้ชำนาญการมีมุมมอง เรื่องและปัญหาที่แตกต่างกัน จึงต้องขอเอกสารดังกล่าว

จากการศึกษาความคิดเห็นถึงผลเสียหายในเชิงธุรกิจที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการเหมืองแร่อันเนื่องจากการเรียกเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้น ความคิดเห็นที่ว่า ไม่มีผลเสียหายเกิดขึ้นในเชิงธุรกิจ ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 26.2 และผู้ชำนาญการร้อยละ 45.5 ส่วนความคิดเห็นว่า ได้รับความเสียหายน้อยปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 21.4 และผู้ชำนาญการร้อยละ 13.6 สำหรับความคิดเห็นที่ว่า ได้รับความเสียหายในเชิงธุรกิจพอสมควร ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 38.1 และผู้ชำนาญการร้อยละ 40.9 และความคิดเห็นที่ว่า ได้รับความเสียหายในเชิงธุรกิจมาก ปรากฏเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 14.3

ในกรณีที่การขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา โดยมีผลเสียต่อผู้ประกอบการบ้างนั้น ในเรื่องนี้ผู้ชำนาญการได้มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การขอเป็นสิทธิของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการต้องชี้แจง เพิ่มเติมอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าบางครั้งผู้พิจารณาจะขอทราบข้อมูลที่ไม่มีความจำเป็นต้องทราบ ทำให้ต้องขยายระยะเวลาออกไปเกินกำหนดและไม่สามารถดำเนินการได้ และในกรณีที่ผู้ประกอบการได้รับความเสียหายในเชิงธุรกิจค่อนข้างมากจากการขอเอกสารหลักฐานดังกล่าว สืบเนื่องจากผู้ประกอบการบางรายได้ดำเนินการไปก่อนในระหว่างที่อยู่ในระหว่างการพิจารณารายงานฯ จึงก่อให้เกิดผลเสียหายดังกล่าวได้

4.5.3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการพิจารณา รายงานฯของผู้พิจารณารายงานฯโครงการเหมืองแร่

การสำรวจความคิดเห็นต่อการพิจารณารายงานฯที่ผ่านมาว่า ผู้พิจารณาได้ใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่แน่นอนในการตัดสินรายงานฯ ไม่ปรากฏในความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการแต่อย่างใด ส่วนความคิดเห็นที่ว่า ผู้พิจารณาได้ใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ไม่แน่นอนในการพิจารณารายงานฯปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.5 และกลุ่มผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 และจากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ชำนาญการต่อกรณีนี้ว่า ควรให้ผู้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการพิจารณา เนื่องจากผลการพิจารณาไม่สม่ำเสมอ ดังที่ปรากฏว่าบางโครงการผ่าน บางโครงการไม่ผ่าน ทั้งที่อยู่ในพื้นที่ติดต่อกัน และเป็นการทำเหมืองด้วยวิธีการเดียวกัน ผลิตรั่วชนิดเดียวกัน วิธีการเหมือนกันทุกประการ นอกจากนี้ยังขาดความแน่นอนในการขอข้อมูลเพิ่มเติม

4.5.3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ โครงการเหมืองแร่

จากการสำรวจพบว่า เฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ร้อยละ 8.3 ที่เห็นว่า ผู้พิจารณารายงานฯโครงการเหมืองแร่ในปัจจุบันมีคุณสมบัติที่เหมาะสมมาก และความคิดเห็นที่ว่าผู้พิจารณารายงานฯมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 และกลุ่มผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 55.6 โดยในกรณีผู้ประกอบการได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เนื่องจากผู้พิจารณาได้ผ่านการอบรมและฝึกฝนให้มีความรู้ อย่างเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีความเหมาะสมแล้วก็ตาม ผู้ชำนาญการยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอด้วย

สำหรับความคิดเห็นที่ว่า ผู้พิจารณารายงานฯโครงการเหมืองแร่มีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสมมีปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 41.7 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 44.4 เนื่องจากความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนของผู้ประกอบการต่อกรณีนี้ว่า ผู้พิจารณารายงานฯยังขาดประสบการณ์และความรู้ในการทำเหมืองแร่อีกมาก และความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนของผู้ชำนาญการที่ว่า ผู้พิจารณารายงานฯ ควรมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ที่สำคัญควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ เช่นเดียวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้ชำนาญการ ที่ถูกต้องแล้วผู้พิจารณารายงานฯ ควรจะมีคุณสมบัติสูงกว่าผู้ชำนาญการ

ในความคิดเห็นที่ว่า ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ หรือไม่ ในส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 48.7 และผู้ชำนาญการร้อยละ 63.6 เห็นด้วยว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติดังกล่าว โดยผู้ประกอบการมีความเห็นเพิ่มเติมว่าในการพิจารณารายงานฯนอกจากจะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณาแล้ว องค์กรประกอบของผู้พิจารณารายงานฯยังควรจะต้องเป็นไตรภาคี กล่าวคือ ประกอบไปด้วยคนของรัฐ คนกลางที่อิสระและผู้จัดทำรายงานฯรวมทั้ง ให้มีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลในพื้นที่นั้นเข้าร่วมการศึกษาเพื่อตรวจสอบด้วย ในขณะที่ผู้ชำนาญการมีความเห็นเพิ่มเติมต่อกรณีนี้ว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯเป็นเรื่องที่ควรกระทำ เนื่องจากเป็นเรื่องธรรมดาของการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ หรืออาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเข้าร่วมการพิจารณารายงานฯ

4.5.3.4 ความคิดเห็นต่อสาเหตุที่มีการแก้ไขรายงานฯ โครงการเหมืองแร่

การพิจารณารายงานฯที่ผ่านมามักจะให้มีการแก้ไขรายงานใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขในเรื่องการเสนอมาตรการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 68.7 และกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 46.7 นอกจากนี้เป็นเรื่องการขอข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งปรากฏเฉพาะในกลุ่มผู้ชำนาญการร้อยละ 53.0

4.5.3.5 ความคิดเห็นต่อสาเหตุหรือเหตุผลที่ทำให้รายงานฯโครงการเหมืองแร่ไม่ผ่านการพิจารณา

การศึกษานพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้รายงานฯไม่ผ่านการพิจารณา เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ ประการแรกเกิดจากที่โครงการตั้งอยู่ในภูมิประเทศและพื้นที่ที่มีความสำคัญนิเวศวิทยา เช่น ต้นน้ำลำธาร แหล่งท่องเที่ยว โดยปรากฏร้อยละ 30 ในกลุ่มผู้ประกอบการ และร้อยละ 23.1 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ และประการที่สองเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการทำเหมืองแร่ เช่น การเก็บกักมูลดินทราย ปัญหาน้ำขุ่นข้น ปรากฏร้อยละ 10 ในกลุ่มผู้ประกอบการ และร้อยละ 23.1 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ ประการสุดท้ายที่ทำให้รายงานฯไม่ผ่านการพิจารณาเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้พิจารณารายงานฯ ปรากฏร้อยละ 60 ในกลุ่มผู้ประกอบการ และร้อยละ 53.8 ในกลุ่มผู้ชำนาญการ

ตาราง 17 ความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การที่ผู้พิจารณารายงานฯ ได้ขอเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา เอกสารที่ขออนั้นท่านคิดว่าจะก่อให้เกิด ผลเสียหายในเชิงธุรกิจต่อผู้ประกอบการ มากน้อยเพียงใด				
มาก	6	14.3	0	0.0
พอสมควร	16	38.1	9	40.9
น้อย	9	21.4	3	13.6
ไม่มี	11	26.2	10	45.5
รวม	42	100	22	100
ท่านคิดว่าความต้องการในการขอเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ เกิดเนื่องจากสาเหตุใด				
ผู้ประกอบการไม่เปิดเผยให้ผู้ จัดทำรายงานฯ	0	0.0	0	0.0
ผู้จัดทำรายงานฯ บกพร่องไม่นำ เสนอข้อมูล	14	31.1	0	0.0
เป็นประเด็นปลีกย่อยที่มีได้ กำหนดไว้แน่นอนว่าจะต้อง นำเสนอในรายงาน	18	40.0	10	45.5

ตาราง 17 ความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้จัดทำรายงานฯบกพร่อง ไม่นำเสนอข้อมูลและเป็นประเด็น ปลีกย่อยที่มีได้กำหนดไว้แน่นอนว่าจะต้อง นำเสนอในรายงานฯ	8	17.8	2	9.0
ผู้ประกอบการไม่เปิดเผยให้ผู้จัดทำ รายงานฯและผู้จัดทำรายงานฯบกพร่อง ไม่นำเสนอข้อมูล รวมทั้งเป็นประเด็น ปลีกย่อยที่ไม่ได้กำหนดไว้แน่นอนว่าจะ ต้องนำเสนอในรายงานฯ	5	11.1	10	45.5
รวม	45	100	22	100
ท่านคิดว่าในการพิจารณารายงานฯ ผู้พิจารณาใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน สากลในการตัดสินเพียงไร				
มีมาตรฐานแน่นอน	0	0.0	0.0	0.0
มีมาตรฐานพอสมควร	10	23.8	7	33.4
มีมาตรฐานไม่แน่นอน	17	40.5	12	57.1
ไม่แน่ใจ	15	35.7	2	9.5
รวม	42	100	21	100

ตาราง 17 ความคิดเห็นที่มีต่อการพิจารณารายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่าผู้พิจารณารายงานฯโครงการเหมืองแร่ในปัจจุบันมีคุณสมบัติเหมาะสมเพียงใด				
เหมาะสมมาก	2	8.3	0	0.0
เหมาะสม	12	50.0	10	55.6
ไม่เหมาะสม	10	41.7	8	44.4
รวม	24	100	18	100
จากผลการพิจารณารายงานฯ ท่านเคยถูกให้แก้ไขรายงานในเรื่องใดบ้าง				
- มาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม	11	68.7	7	46.7
เช่น การป้องกันความเสียหายต่อคุณภาพน้ำภูมิประเทศ ผ่นจากการระเบิด ตะกอนไหลลงสู่สาธารณะ การป้องกันการพังทลายของดิน น้ำใต้ดิน				
- การขอข้อมูลเพิ่มเติม เช่น รายละเอียดข้อมูลปลีกย่อยบางประการ หรือข้อมูลที่ผู้จัดทำรายงานฯพิจารณาเห็นว่าไม่สำคัญแต่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ เห็นว่าสำคัญหรือจำเป็นต้องทราบ	0	0.0	8	53.3
- ไม่ต้องแก้ไขรายงาน	5	31.3	0	0.0
รวม	16	100	15	100

ตาราง 17 ความคิดเห็นที่มีต่อการนิจรรายงานฯ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุหรือเหตุผลสำคัญที่ทำให้รายงานฯ โครงการเหมืองแร่ของท่านไม่ผ่านการ พิจารณา				
- อยู่ในสภาพภูมิประเทศและพื้นที่ที่มีความ สำคัญทางนิเวศวิทยา เช่น ต้นน้ำลำธาร แหล่งท่องเที่ยว	3	30	3	23.1
- เกี่ยวข้องกับกระบวนการการทำเหมือง เช่น ปัญหาน้ำขุ่นข้น การเก็บกักมูลดินทราย	1	10	3	23.1
- เกี่ยวข้องกับผู้นิจรรายงานฯ เช่น ผู้พิจารณาไม่เข้าใจและขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำเหมือง การมองปัญหาแตกต่างกันทั้งแง่มุมและประเด็นที่มีความสำคัญที่รายงานฯนำเสนอ ขาดมาตรการตามแนวคิด ของผู้พิจารณาซึ่งมีแนวโน้มว่าผู้พิจารณาต้อง การแก้ไขปัญหามแบบเดียวกันทุกโครงการ	6	60	7	53.8
รวม	10	100	13	100
ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ นิจรรายงานฯหรือไม่				
จำเป็นมาก	14	35.9	6	27.3
จำเป็น	19	48.7	14	63.6
ไม่จำเป็น	0	0.0	0	0.0
ไม่แน่ใจ	6	15.4	2	9.1
รวม	39	100	22	100

4-5-4 ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ความคิดเห็นในส่วนนี้ประกอบด้วยประเด็นศึกษา 3 ประการได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อด้านเอกสารข้อมูล ความคิดเห็นที่มีต่อการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการศึกษา และความคิดเห็นที่มีต่อการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับวิธีการศึกษาในการจัดทำรายงานฯ

4-5-4-1 ความคิดเห็นที่มีต่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อด้านเอกสารข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 26.7 และผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ร้อยละ 45.5 มีความคิดเห็นว่าการติดต่อด้านเอกสารข้อมูลกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในปัจจุบันได้รับความสะดวกขึ้นมาก ส่วนความคิดเห็นว่าการติดต่อด้านเอกสารข้อมูลกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังต้องปรับปรุง ปรากฏอยู่ในร้อยละ 11.1 ในกลุ่มของผู้ประกอบการ และร้อยละ 9.1 ในกลุ่มของผู้ชำนาญการ

4-5-4-2 ความคิดเห็นที่มีต่อการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการศึกษา

ความคิดเห็นในเรื่องการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการศึกษาว่า ได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือดีมากปรากฏเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 10.0 สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 40.0 และส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 54.5 เห็นว่า ความช่วยเหลือทางด้านคำแนะนำในปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร

ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการร้อยละ 24.0 และผู้ชำนาญการร้อยละ 36.4 มีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ว่า สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ยังให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการกำหนดขอบเขตการศึกษาไม่ทัน

4-5-4-3 ความคิดเห็นที่มีต่อการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับวิธีการศึกษาในการจัดทำรายงานฯ

ผลการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 40.0 และส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 45.5 มีความคิดเห็นว่าการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในปัญหาเกี่ยวกับ

วิธีการศึกษาในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ส่วนความคิดเห็นที่ว่า ความช่วยเหลือดังกล่าวยังไม่อยู่ในเกณฑ์ ปรากฏอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ 28.9 และผู้ชำนาญการร้อยละ 36.3

ตาราง 18 ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านได้รับความสะดวกมากน้อยเพียงไรในการติดต่อด้านเอกสารข้อมูลกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ				
ได้รับความสะดวกขึ้นมาก	12	26.7	10	45.5
ได้รับความสะดวกขึ้นเล็กน้อย	11	24.4	8	36.3
ยังต้องปรับปรุง	5	11.1	2	9.1
ไม่แน่ใจ	17	37.8	2	9.1
รวม	45	100	22	100
ท่านได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในเรื่องการกำหนดขอบเขตการศึกษาดีหรือไม่				
ดีมาก	5	10.0	0	0.0
ดี	20	40.0	12	54.5
ไม่ดี	12	24.0	8	36.4
ไม่ทราบ	13	26.0	2	9.1
รวม	50	100	22	100

ตาราง 18 ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ต่อ)

รายละเอียด	ผู้ประกอบการเหมืองแร่		ผู้ชำนาญการสิ่งแวดล้อม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในเรื่องวิธีการศึกษาและจัดทำรายงานฯดีหรือไม่				
ดีมาก	5	11.1	0	0.0
ดี	18	40.0	10	45.5
ไม่ดี	13	28.9	8	36.3
ไม่ทราบ	9	20.0	4	18.2
รวม	45	100	22	100

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ และผู้ประกอบการ กรณีศึกษาโครงการเหมืองแร่ มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในทัศนะของนิติบุคคล ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ และผู้ประกอบการ ตลอดจนการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ ทั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม และกลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ โดยมีตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 72 ราย เป็นประชากรในกลุ่มผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 22 ราย ประชากรในกลุ่มผู้ประกอบการจำนวน 50 ราย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาประกอบด้วยรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ

5.1.1 ข้อมูลเบื้องต้น และสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

5.1.2 ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

5.1.3 ความคิดเห็นต่อนโยบายและบทบาทของหน่วยงานรัฐ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการประกอบกิจการเหมืองแร่

5.1.4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

5.1.5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

5.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นและสภาพทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ผู้ประกอบการเหมืองแร่ส่วนใหญ่เป็นชายมีอายุระหว่าง 40-49 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ การทำเหมืองแร่ส่วนใหญ่เป็นเหมืองดีบุก ในสภาพภูมิประเทศแบบป่าไม้-เนินเขา

ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่เป็นชายอายุระหว่าง 30-39 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่ ประสบการณ์ของผู้ชำนาญการในการจัดทำรายงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3-5 ปี

5.1.2 ความคิดเห็นด้านการจัดทำรายงานฯ และผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ
 ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันกับแนวความคิดที่ว่า ควรจะได้มีการดำเนินการจัดทำรายงานฯ ไปพร้อมๆ กับการวางแผนดำเนินธุรกิจของโครงการเหมืองแร่ เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า การจัดทำรายงานฯ จะมีประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการเหมืองแร่ เห็นด้วยกับการลงทุนจัดทำรายงานฯ ว่า จะส่งผลตอบแทนคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในอนาคต เห็นด้วยกับความคิดเห็นว่า ผู้ประกอบการจะสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุประทานบัตรที่ได้รับ รวมทั้งเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการจัดทำรายงานฯ สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลจากการดำเนินโครงการนั้น ส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ประกอบการเห็นว่า จะก่อผลเสียต่อการดำเนินโครงการ ส่วนผู้ชำนาญการส่วนใหญ่คาดว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะไม่ก่อผลเสียใดๆ ต่อการดำเนินโครงการ

สำหรับแนวความคิดที่ว่า มาตรการป้องกันและแก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ กำหนดขึ้นในการจัดทำรายงานฯ จะส่งผลให้สามารถฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิมได้ภายหลังการดำเนินโครงการนั้น ส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้ ส่วนผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่สามารถที่จะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

5.1.3 ความคิดเห็นด้านนโยบายและบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การประกอบกิจการเหมืองแร่

ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองแร่ และการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นเห็นว่า ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดนโยบายบนพื้นฐานการพิจารณาความสำคัญของการพัฒนาเหมืองแร่ กับการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ความซ้ำซ้อนในการกำหนดนโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ ส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มศึกษาเห็นว่า มีเพียงบางเรื่องเท่านั้น จากความซ้ำซ้อนดังกล่าว โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการก่อให้เกิดปัญหา มาก ในขณะที่ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นปัญหาบ้าง แต่ไม่มีผลกระทบต่อ การประกอบกิจการเหมืองแร่แต่อย่างใด

นอกจากนี้ผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่า ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐ สามารถดำเนินการควบคุมและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควร

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อข้อกำหนดใน พรบ. แร่ ว่าด้วยการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการเห็นว่า การใช้ พรบ. แร่ ควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ สามารถควบคุมได้เพียงบางส่วนเท่านั้น โดยผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาข้อบกพร่องมีได้อยู่ที่ข้อบังคับ แต่อยู่ที่ประสิทธิภาพและความสามารถของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมักจะทำให้ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้ประกอบการอีกด้วย

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่ และจัดทำรายงานฯ ผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่เห็นว่า มีความจำเป็นที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จะทำการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรให้มีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ

เมื่อพิจารณารายละเอียดในพื้นที่ลักษณะต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการเห็นด้วยกับการกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน ว่าไม่ควรมีการทำเหมืองแร่และจัดทำรายงาน ในขณะที่ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว ส่วนการกำหนดพื้นที่เส้นทางเดินเรือ ไม่ให้มีการทำเหมืองแร่และรายงานฯ ความเห็นส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มไม่เห็นด้วย

5.1.4 ความคิดเห็นที่มีต่อนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ

ส่วนใหญ่ใน 2 กลุ่มประชากรศึกษาเห็นว่า นิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ในปัจจุบันมีจำนวนมากเพียงพอ ผู้ชำนาญการมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดทำรายงานฯ ในระดับปานกลาง ปัญหาการจัดทำรายงานฯ ที่ประสบส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการ ได้แก่ ปัญหาล่าช้าไม่ทันกำหนด ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาราคาแพง

ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพรายงานฯ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เห็นว่าคุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ที่จัดทำขึ้นอยู่ในระดับมาตรฐาน ส่วนความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการเห็นว่า การจัดทำรายงานฯ ในปัจจุบันยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร

ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาในการจัดทำรายงานฯ ที่ผ่านมาของนิติบุคคล ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ มีความเหมาะสมดีแล้ว ซึ่งค่อนข้างขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ที่เห็นว่า ระยะเวลาในการจัดทำรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ที่ผ่านมายังไม่เหมาะสม โดยจะเห็นได้ว่า ผู้จัดทำรายงานฯ ส่วนใหญ่ต้องการใช้เวลาในการทำรายงานฯ มากกว่า 3 เดือน ในขณะที่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ใช้รายงานฯ เพื่อธุรกิจเหมืองแร่ส่วนใหญ่ ต้องการให้รายงานฯ เสร็จสิ้นโดยเร็วภายใน 1 เดือน

จากการกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามนั้น ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการเห็นว่า มีความเหมาะสมในบางข้อ เสนอ ในขณะที่ความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการที่จัดทำรายงานฯ เห็นว่า มีความเหมาะสมในทุกข้อ เสนอ

ความคิดเห็นด้านภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ และปัญหาในการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในโครงการที่ไม่มีความยุ่งยาก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเสียค่าใช้จ่ายไม่เกิน 2 หมื่นบาท ในขณะที่ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่เห็นว่า ราคาที่เหมาะสมควรเป็น 4-5 หมื่นบาท สำหรับโครงการที่มีความยุ่งยาก ความเห็นของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่ควรเกิน 5 หมื่นบาท ในขณะที่ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 1 แสนบาทขึ้นไป

ความคิดเห็นด้านปัญหาภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ และการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม การศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดทำรายงานฯ และการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัญหาในระยะสั้นต่อกิจการเหมืองแร่ที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนเหมืองแร่ขนาดใหญ่คาดว่าจะไม่มีปัญหา

5.1.5 ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงาน

ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเสนอในรายงานฯ ผู้จัดทำรายงานฯ ส่วนใหญ่มีปัญหากการจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหายากและมีราคาแพง รวมทั้งปัญหาการจัดหาข้อมูลที่กำหนดให้เก็บตามฤดูกาล ทั้งนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบางครั้งบางคราวเท่านั้น

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอข้อมูลแล้ว ไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติว่า ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และไม่เคยมีปัญหาโดยปรากฏเท่ากันในกลุ่มผู้ประกอบการ ในขณะที่ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ไม่เคยมีปัญหาการนำเสนอข้อมูล แล้วไม่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ

ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลา ในการพิจารณารายงานฯ ส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงการกำหนดระยะเวลา 90 วันในการพิจารณารายงานฯ ทั้งนี้กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้เวลาในการพิจารณารายงานฯ ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน ส่วนผู้ชำนาญการเห็นว่าควรใช้เวลาในการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน

ส่วนการกำหนดระยะเวลาในการทบทวนรายงานฯ ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วันนั้น ปรากฏเป็นส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการ

ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียกเอกสารข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ การศึกษาพบว่า ทั้งกลุ่มผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงสาเหตุของการเรียกเอกสารเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณารายงานฯ ว่าเกิดจากเอกสารหรือข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม นั้น เป็นประเด็นปลีกย่อยที่มีได้กำหนดไว้ว่า จะต้องนำเสนอในรายงานฯ

ส่วนผลเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ เนื่องจากการเรียกเอกสารเพิ่มเติม นั้น ส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มศึกษาเห็นว่า ได้รับความเสียหายในเชิงธุรกิจพอสมควร

ความคิดเห็นที่มีต่อหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการพิจารณารายงานฯ ของผู้พิจารณารายงานฯ โครงการเหมืองแร่ ความเห็นของทั้ง 2 กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่า ผู้พิจารณาได้ใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ไม่แน่นอนในการพิจารณารายงานฯ

ความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ โครงการเหมืองแร่ ส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว และเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ ด้วย

ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ ทั้ง 2 กลุ่มศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่า ได้รับความสะดวกมากขึ้นในการติดต่อด้านเอกสารข้อมูล การให้คำแนะนำด้านการกำหนดขอบเขตการศึกษา รวมทั้งการได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องวิธีการศึกษาและการจัดทำรายงานฯ

5.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของผู้ประกอบการเหมืองแร่ และ นิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ในครั้งนี้ ปรากฏประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

5.2.1 การยอมรับการจัดทำรายงานฯ

5.2.2 บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

- (1) องค์ประกอบและคุณสมบัติผู้พิจารณารายงานฯ
- (2) หลักเกณฑ์การพิจารณารายงาน
- (3) สาเหตุที่รายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณา
- (4) ปัญหาการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับพื้นที่

5.2.3 การดำเนินงานของนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ

- (1) ความพร้อมด้านบุคลากร
- (2) ความพร้อมด้านระยะเวลาและงบประมาณ
- (3) คุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่

5.2.4 ปัญหาอันเนื่องมาจากผู้ประกอบการเหมืองแร่

5.2.1 การยอมรับการจัดทำรายงานฯ

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่า ทั้งผู้ชำนาญการและผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ยอมรับหรือเห็นด้วยกับกฎหมายบังคับให้มีการจัดทำรายงานฯ เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หากแต่ยังขาดความพร้อมในหลาย ๆ เรื่อง อาทิเช่น การขาดการวางแผนการศึกษาและจัดทำรายงานฯ ในระยะแรกเริ่มของโครงการหรือความไม่มั่นใจว่า กิจการเหมืองแร่ขนาดเล็กจะได้รับประโยชน์ที่จะได้รับอย่างคุ้มค่าจากการลงทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยไม่แน่ใจว่าค่าใช้จ่ายในส่วนนี้จะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตมากน้อยเพียงใด รวมทั้งเกิดความไม่เชื่อมั่นว่า การจัดทำรายงานฯ หรือการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะมีความราบรื่นตลอดโครงการ โดยเริ่มจากการเสนอรายงานฯ จะผ่านการพิจารณาหรือไม่ หรือภายหลังจากการดำเนินโครงการแล้ว จะสามารถรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้ตลอดช่วงอายุประทานบัตรหรือไม่ ควรมีการเสนอผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงหรือไม่

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ ควรจะเพิ่มบทบาทในการสร้างความเชื่อมั่น มั่นใจ ให้แก่ผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น โดยผ่านสื่อโฆษณาทุกรูปแบบ การให้การศึกษาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ เพื่อให้ผู้ประกอบการเกิดความมั่นใจ เข้าใจ ที่จะให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ในส่วนของผู้ชำนาญการแม้ว่า ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยและเห็นผลดีด้านต่าง ๆ จากการจัดทำรายงานฯ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ชำนาญการบางส่วนยังไม่มั่นใจว่า ผู้ประกอบการจะสามารถปฏิบัติตามมาตรการป้องกันแก้ไข และติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ทั้งหมดได้ จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขและติดตามตรวจสอบ ที่สามารถจะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ด้วย

สำหรับบทบาทของผู้ชำนาญการในการที่จะพัฒนาการจัดทำรายงานฯ ให้ก้าวหน้าไปในทิศทางที่สอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ในลักษณะของการฝึกอบรม การสัมมนา เพื่อทบทวนบทบาทและแนวคิดของผู้ชำนาญการให้ไปในทิศทางที่มุ่งผลได้ซึ่งการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันดีงาม

5.2.2 บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานฯ

(1) องค์ประกอบและคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ

จากผลการศึกษา ผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ ด้วย โดยผู้พิจารณารายงานฯควรเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่มากเพียงพอ อันจะเป็นการลดข้อผิดพลาดในการพิจารณารายงานฯ ทั้งนี้ผู้พิจารณารายงานฯจำเป็นต้องมีความรู้ในหลายสาขาวิชาการ หรือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาพิจารณารายงานร่วมกัน คุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ ควรเท่าเทียมหรือสูงกว่าผู้ชำนาญการด้วย

นอกจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิจารณารายงานฯ แล้ว ทางออกในการพิจารณารายงานอีกประการหนึ่ง อาจกระทำได้ในรูปของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายฝ่าย

เพื่อร่วมกันพิจารณารายงานฯ โดยประกอบด้วยบุคลากรจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมจากนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ เป็นต้น

การพิจารณาเช่นกันในลักษณะดังกล่าว จะก่อประโยชน์ในแง่ของการแลกเปลี่ยนพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้านไปพร้อมกัน

(2) ปัญหาหลักเกณฑ์การพิจารณารายงานฯ

ผลการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 40.5 และผู้ชำนาญการร้อยละ 57.1 มีความคิดเห็นว่า ผู้พิจารณารายงานฯ ได้ใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ไม่แน่นอนในการพิจารณารายงานฯ อาทิเช่น ความคิดเห็นของผู้ชำนาญการที่เสนอว่า ควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่ให้ความแน่นอน เนื่องจากบางโครงการผ่าน บางโครงการไม่ผ่าน ทั้งที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน แร่ชนิดเดียวกัน วิธีการเหมือนกันทุกประการ ดังเช่น การทำเหมืองแร่ในทะเลแห่งหนึ่งที่พบว่า บางโครงการได้รับอนุญาต แต่บางโครงการไม่ได้รับอนุญาตทั้ง ๆ ที่มีเงื่อนไขต่าง ๆ เหมือนกับที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณารายงานฯ ยังไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้พิจารณารายงานฯ กล่าวคือ ผู้พิจารณารายงานฯ มีความถนัดในด้านใด ก็จะลงลึกด้านนั้นไป นอกจากนี้ ความคิดเห็นเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้พิจารณาไม่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณารายงานฯ ที่แน่นอน ยังเป็นเพราะผู้พิจารณารายงานฯ ในปัจจุบันได้มีการพิจารณาขอบเขตของผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กว้างขวางขึ้น เช่น แต่เดิมเคยพิจารณาเน้นในด้านผลกระทบจากกระบวนการผลิต แต่ปัจจุบันให้ความสำคัญทั้งในการพิจารณาผลกระทบจากการก่อสร้างอื่น ๆ เช่น โรงงาน อาคารต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์การพิจารณาที่แน่นอน ทำให้ผู้จัดทำรายงานฯ คาดไม่ถูกว่าต้องเน้นที่ประเด็นใด

ในกรณีข้างต้นนี้ น่าจะได้มีการพิจารณาปรับปรุงและกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้มีความแน่นอน ทั้งในการพิจารณาโครงการที่มีลักษณะทั่วไป และโครงการที่มีลักษณะเฉพาะ โดยจัดทำเป็นหลักเกณฑ์และหัวข้อที่จะพิจารณาทั่ว ๆ ไป และกรณีเฉพาะ แจกผู้จัดทำรายงานฯ และสามารถใช้เป็นคู่มือหรือแนวทางในการพิจารณาของผู้พิจารณาด้วย เช่น การระบุชนิด ปริมาณของผลกระทบที่จะพิจารณา หรือในกรณีโครงการในพื้นที่เดียวกัน ควรจะพิจารณาความแตกต่างในเรื่องใด ยกเว้นในเรื่องใด เพื่อมิให้เกิดความคลางแคลงใจในกรณีที่ผลการพิจารณาต่างกัน

(๑) สาเหตุที่รายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณา

สาเหตุของการที่รายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณาจากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ประกอบการ และผู้จัดทำรายงานฯ เห็นว่า มีหลายสาเหตุ ประการแรกเกิดจากสภาพภูมิประเทศของโครงการที่ตั้งอยู่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยา เช่น อยู่ในเขตต้นน้ำลำธาร เขตที่มีการท่องเที่ยว หรือใกล้ทางหลวงมากเกินไป ประการที่สองเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากกระบวนการทำเหมืองที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการไม่เพียงพอที่จะดำเนินการป้องกันได้ เช่น ปัญหาเรื่องน้ำขุ่นข้น การเก็บกักมูลดินทราย เป็นต้น ประการที่สาม น่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้พิจารณารายงานฯ กล่าวคือ ความคิดเห็นในการมองปัญหาแตกต่างกันทั้งในด้านแง่มุม และประเด็นที่รายงานฯ นำเสนอ บางครั้งผู้ตรวจสอบไม่เข้าใจสภาพที่แท้จริง ไม่เข้าใจและขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำเหมือง เห็นว่าขาดมาตรการในการป้องกันตามแนวความคิดของผู้พิจารณา ซึ่งมีแนวโน้มว่า ผู้พิจารณาต้องการการแก้ปัญหาแบบเดียวกันทุกโครงการประกอบด้วย หลักเกณฑ์ในการพิจารณาไม่แน่นอน ทำให้ไม่ทราบว่าผู้พิจารณาต้องการข้อมูลพิเศษในเรื่องใด และไม่ได้เสนอไป

ต่อข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ เนื่องจากปัญหาเกิดจากหลายฝ่าย แต่เพื่อป้องกันมิให้รายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณา ควรเริ่มต้นจากส่วนของผู้จัดทำรายงานฯ โดยผู้จัดทำรายงานฯ ต้องมีการเลือกโครงการที่จะทำการศึกษาว่า ไม่ควรอยู่ในเขตที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาหรือในกรณีที่คาดว่าขนาดของผลกระทบรุนแรงมากเกินกว่าจะกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขได้ มิใช่รับจัดทำรายงานทุกโครงการที่ผู้ประกอบการเสนอ และในการจัดทำรายงานฯ ควรอยู่ในความรับผิดชอบของบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องเหมืองแร่ ควบคู่ไปกับการมีความรู้ทางด้านอื่นด้วย เพื่อการมองปัญหาอย่างครอบคลุมทุกประเด็น และมีการวางแผนการศึกษาที่เป็นระบบ กำหนดขอบเขตและประเด็นการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพรายงานฯ ที่จะช่วยให้ผ่านการพิจารณา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ควรพิจารณาปรับปรุงและกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้มีความแน่นอน ทั้งโครงการที่มีลักษณะทั่วไป และโครงการที่มีลักษณะเฉพาะตัว โดยจัดทำเป็นหลักเกณฑ์และหัวข้อที่จะพิจารณาทั่วไป และกรณีเฉพาะแจกแก่ผู้จัดทำรายงานฯ ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์สำหรับเป็นคู่มือหรือแนวทางในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ด้วย

(4) นโยบายเรื่องการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรจัดทำรายงานฯ และทำเหมืองแร่

แม้ว่าผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ จะเห็นด้วยกับหลักการที่จะกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่และจัดทำรายงานฯ แต่เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของพื้นที่อันประกอบด้วย พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุ พื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือแล้ว ความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้ชำนาญการไม่เห็นด้วย ส่วนผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นด้วย ยกเว้นประเด็นของการกำหนดพื้นที่ในเขตเส้นทางเดินเรือ นอกจากนี้แล้วความเห็นของผู้ประกอบการและผู้ชำนาญการยังเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขยายพื้นที่การทำเหมืองในเขตดังกล่าว รวมทั้งเห็นว่า การกำหนดพื้นที่ที่ไม่ควรทำเหมืองแร่ จะก่อผลดีในแง่ของการอนุรักษ์ด้วย

จากข้อมูลดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า หากมีการกำหนดพื้นที่อย่างชัดเจนโดยมีการพิจารณาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดเขตแหล่งแร่ขึ้นมา แล้วจะก่อผลดีต่อการประกอบการเหมืองแร่ ในแง่ที่ไม่ต้องลงทุนสำรวจศักยภาพของแหล่งแร่ในพื้นที่ ดังกล่าว และช่วยลดขั้นตอนที่ยุ่งยากรวมทั้งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีน่าจะยืดหยุ่นให้มีการทำเหมืองแร่ได้ หากให้ผลทางเศรษฐกิจสูง โดยจะต้องมีการกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

5.2.3 การดำเนินงานของนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ

(1) ความพร้อมด้านบุคลากร

ปัจจุบันได้มีนิติบุคคลผู้มีสิทธิ์จัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวนทั้งสิ้น 28 ราย มีผู้ชำนาญการจำนวนทั้งสิ้น 47 คน เมื่อเฉลี่ยต่อหน่วยงานแล้วจะมีผู้ชำนาญการ 1.68 ราย รับผิดชอบการจัดทำรายงานฯ ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างน้อย

เมื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของปัญหาการจัดทำรายงานส่วนใหญ่ ในกลุ่มผู้ชำนาญการเห็นว่า มักจะทำงานเสร็จล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้และประสบการณ์ของผู้ชำนาญการอยู่ระดับปานกลาง และยังเห็นว่าคุณภาพของรายงานฯ ในโครงการเหมืองแร่ ส่วนใหญ่ยังต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น

จากข้อมูลดังกล่าว แม้ว่าสาเหตุที่คุณภาพของรายงานฯ มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ และยังคงล่าช้ากว่ากำหนดในทัศนะของผู้ชำนาญการ อาจเกิดด้วยสาเหตุอื่น ๆ หลายสาเหตุ

แต่เมื่อพิจารณาถึงความพร้อม ด้านบุคลากร ผู้จัดทำรายงานซึ่งมีจำนวนผู้ชำนาญการต่อหน่วยงาน เฉลี่ยเพียง 1.68 คนนั้น น่าจะเป็นประเด็นที่สรุปได้ว่า ความพร้อมทางด้านบุคลากรของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ยังไม่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความเห็นของผู้ชำนาญการส่วนใหญ่ เห็นว่า คุณภาพรายงานต่ำกว่ามาตรฐาน

ทางออกในเรื่องของความพร้อมด้านบุคลากร ประจำนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ อาจกระทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงกฎกระทรวงที่กำหนดว่าจะต้องมีผู้ชำนาญการอย่างน้อย 1 คน เจ้าหน้าที่อย่างน้อย 3 คน เป็นจำนวนที่สูงมากกว่าเดิม เพื่อให้นิติบุคคลดังกล่าวได้เพิ่มจำนวนบุคลากรให้มีความพร้อมมากขึ้น

นอกจากนี้แล้วจำเป็นต้องพิจารณาการศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม จะต้องทำการผลิตในจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเน้นความสำคัญในส่วนของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(2) ความพร้อมด้านเวลาและงบประมาณ

ผลการสำรวจพบว่า ผู้ชำนาญการส่วนใหญ่มีปัญหาว่า การจัดทำรายงานที่ผ่านมามีระยะเวลาในการศึกษาและจัดทำรายงานฯ จำกัดมาก ซึ่งขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนที่เจ้าของโครงการต้องการ และงบประมาณที่ได้รับ ทำให้คุณภาพรายงานฯ ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร (ในรายที่มีเวลาการจัดทำน้อยและมีงบประมาณต่ำ) ทั้งนี้อาจทำให้การเสนอรายงานฯ ไม่ผ่านการพิจารณา สำหรับการกำหนดระยะเวลาที่ผู้ชำนาญการคิดว่ามีความเหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ควรต่ำกว่า 3 เดือน และงบประมาณควรขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการที่ตั้ง และลักษณะของผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการนั้น ๆ

จากข้อมูลดังกล่าว นิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ควรที่จะมีข้อกำหนดร่วมกันกับผู้ว่าจ้างหรือผู้ประกอบการในการที่จะเป็นผู้กำหนดแนวการเขียนรายงานฯ และการเสนอมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามที่ควรจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของงาน รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาในการศึกษาอย่างเพียงพอ อีกทั้งสามารถเจรจาของงบประมาณในอัตราที่เหมาะสมจากโครงการนั้น ๆ

(3) คุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่

จากผลการสำรวจความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการร้อยละ 62.1 มีความคิดเห็นว่า คุณภาพรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ที่จัดทำขึ้นโดยนิติบุคคลผู้มีสิทธิ์จัดทำรายงานฯ อยู่ในระดับมาตรฐาน และความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ชำนาญการร้อยละ 84.2 ที่เห็นว่า การจัดทำรายงานฯ ในปัจจุบันยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ซึ่งรายงานฯ ที่ไม่ได้มาตรฐานน่าจะมีลักษณะสำคัญ ๆ ดังนี้

(3.1) เนื้อหาใจความสำคัญไม่ได้เสนอ หรือเสนอแต่ไม่ชัดเจน เช่น การเสนอขนาดของผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการป้องกันและแก้ไขไม่ชัดเจน หรือ ไม่เสนอทางเลือกอื่น ๆ ในหลาย ๆ วิธีโดยเฉพาะวิธีที่ดีที่สุด ตลอดจนการเสนอมาตรการป้องกันในลักษณะที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้ประกอบการเป็นหลัก ทำให้รายงานฯ ด้อยคุณภาพและไม่หนักแน่น

(3.2) ขาดความสมบูรณ์ของข้อมูลที่น่าเสนอในรายงานฯ เนื่องจากขีดจำกัดในแง่ของงบประมาณ และระยะเวลาที่จัดทำรายงานฯ ดังนั้น ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพของรายงานฯ โครงการเหมืองแร่ จึงควรจะต้องมีทีมงานที่มีประสบการณ์และความรู้ทางด้านเหมืองแร่ที่เพียงพอเป็นผู้จัดทำ และต้องมีงบประมาณที่พอเพียงตลอดจนการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานฯ ซึ่งไม่ควรน้อยกว่า 3 เดือน นอกจากนี้ ควรจะได้มีการประสานงานกับผู้พิจารณารายงานฯ ในส่วนของการกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระที่จะทำการศึกษา ให้มีรายละเอียดที่มากเพียงพอเป็นที่ยอมรับกันได้ ระหว่างผู้พิจารณารายงานฯ และผู้จัดทำรายงานฯ

5.2.4 ปัญหาอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของผู้ประกอบการเหมืองแร่

สาเหตุของปัญหาอันเนื่องมาจากการจัดทำรายงานฯ ที่มีต่อผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยกัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินการของผู้ประกอบการคือ

- (1) ผู้ประกอบการไม่จัดทำรายงานฯ ตามขั้นตอนในระยะแรกของการวางแผนโครงการ
- (2) ผู้จัดทำรายงานฯ เลือกที่จะเสียค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานฯ ที่ถูกกว่า แทนที่จะพิจารณาถึงคุณภาพรายงานฯ ที่จะได้รับ
- (3) ผู้ประกอบการปิดบังข้อมูลที่มีความสำคัญในการศึกษา เพื่อจัดทำรายงานฯ
- (4) ผู้ประกอบการไม่ยอมรับข้อเสนอหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไข ของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผู้จัดทำรายงานฯ เสนอ

ดังนั้น ในการดำเนินโครงการ ผู้ประกอบการจำเป็นที่จะต้องเตรียมการด้านการจัดทำ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกของการวางแผนโครงการ ควรกำหนดงบประมาณที่เพียงพอ สำหรับการจัดทำรายงานรวมทั้งควรคัดเลือกนักนิเทศศาสตร์ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ โดยพิจารณาจากผลงานที่ผ่านมา และคุณสมบัติของคณะผู้จัดทำรายงานฯ ประกอบกันไปด้วย ทั้งนี้ จำเป็นที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญ ของการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และขั้นตอนในการเตรียมการด้านต่าง ๆ ซึ่ง จะมีผลให้กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเหมืองแร่ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันแก้ไขผลกระทบ สิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นติดตามมาจากการดำเนินโครงการ

5-3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของข้อเสนอแนะ ที่ได้จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5-3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- (1) ควรเพิ่มความสำคัญในการพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ ของผู้ชำนาญการและ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบการจัดทำรายงานฯ ในรูปของการฝึกอบรม การสัมมนา เพื่อทบทวนบทบาท และแนวคิดให้มุ่งผลดูไว้ซึ่งการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันดีงาม
- (2) ควรกำหนดคุณสมบัติผู้พิจารณารายงานฯ โดยจะต้องมีคุณสมบัติทัดเทียมหรือสูงกว่า ผู้ชำนาญการ
- (3) ควรมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายฝ่ายเพื่อร่วมกันพิจารณารายงานฯ โดย ประกอบด้วยบุคลากรจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม จากนักนิเทศศาสตร์ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ เป็นต้น
- (4) สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ควรมีการพิจารณาปรับปรุงและกำหนด กฎเกณฑ์ในการพิจารณารายงานฯ ให้มีความแน่นอนยิ่งขึ้น
- (5) ควรมีการกำหนดพื้นที่ที่มีความสำคัญในแง่ของการท่องเที่ยว การเป็นแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือแหล่งสำคัญในลักษณะอื่น ๆ มิให้มีการทำเหมืองและการจัดทำรายงานฯ

(6) ควรเร่งให้มีการกำหนดเขตแหล่งแร่และจัดทำแผนรวมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

(7) ควรเปลี่ยนแปลงกฎกระทรวงที่กำหนดให้นิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ จะต้อง มีผู้อำนวยการอย่างน้อย 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้ร่วมจัดทำรายงานอย่างน้อย 3 คน ให้มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อความพร้อมด้านบุคลากรของหน่วยงานในการจัดทำรายงานฯ

(8) สถาบันการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ผลิตบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม ควรเร่งผลิตบุคลากรให้มีจำนวนมากเพียงพอกับความต้องการของตลาด และคุณสมบัติของบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม จะต้องมีความรู้ด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี

(9) ในส่วนของนิติบุคคลผู้มีสิทธิจัดทำรายงานฯ ควรจะได้มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการ รวมทั้งการควบคุมคุณภาพของรายงานฯ การกำหนดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานต่อโครงการที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(10) ควรจะได้มีการประสานงานกันระหว่างผู้พิจารณารายงานฯ และผู้จัดทำรายงานฯ ในการกำหนดขอบเขตการศึกษา และเนื้อหาสาระที่จะทำการศึกษาให้มีรายละเอียดมากเพียงพอเป็นที่ยอมรับกันทั้งสองฝ่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพรายงานฯ ให้เป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ

(11) สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ควรจะเพิ่มการประชาสัมพันธ์ โดยเน้นความสำคัญของการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และขั้นตอนการเตรียมการด้านต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลให้กลุ่มผู้ประกอบการได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นติดตามมาจากการดำเนินโครงการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่มีต่อการจัดทำรายงานฯ เกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไข ผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรจะได้ทำการศึกษาในโครงการอื่น ๆ นอกเหนือจากโครงการ همینแร่ เนื่องจากอาจมีลักษณะปัญหาที่แตกต่างกันไป

(2) การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพิจารณาปัญหาเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการและผู้จัดทำรายงานฯ เท่านั้น ดังนั้นการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป จำเป็นที่จะต้องศึกษาความคิดเห็นของผู้พิจารณารายงานฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคู่กันไปด้วย เพื่อเห็นภาพรวมของปัญหาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(๑) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้พิจารณาศึกษาปัญหาเฉพาะผู้
ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรให้ดำเนินกิจการเหมืองแร่ได้ การวิจัยครั้งนี้ต่อไปน่าจะ ได้ให้
ความสนใจกลุ่มผู้สนใจประกอบธุรกิจเหมืองแร่ ที่จัดทำรายงานฯ แล้วมิได้รับอนุญาตให้ดำเนินการ
ได้ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาในอีกลักษณะหนึ่ง

บรรณานุกรม

- กรอ.ภูมิภาค. "เอกสารสัมมนาป่าไม้-เหมือนแร่." 2-4 กุมภาพันธ์,
เชียงใหม่, 2527.
- "กำหนดคดีประชุมกรรมการทรัพยากรรุ่นใหม่. "ประชาชาติธุรกิจ. (28
มกราคม 2532): 18
- เกษม สนิทวงศ์. "ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย."
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2523.
(อัดสำเนา)
- ขวัญชัย ลีเผ่าพันธุ์, ดร. "แผนการจัดการทรัพยากรแร่ ถึงเวลาจัดอย่างมีระบบ
หรือยัง." ประชาชาติธุรกิจ. (28 มกราคม 2532): 9-16
- คณะรัฐมนตรี, มติ. "ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
สิ่งแวดล้อม จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
2529" กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2530
- จัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ, กอง. "การพิจารณาทางเลือกเกี่ยวกับการทำ
เหมืองแร่ในพื้นที่ป่าต้นลำธาร." กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้,
2529 (อัดสำเนา)
- จารุอุดม เรืองสุวรรณ. "การประชุมทางวิชาการกรมทรัพยากรธรณี ครั้งที่
2/2526." สำนักงานเลขาธิการกรมทรัพยากรธรณี: กรมทรัพยากร
ธรณี, 2526. (อัดสำเนา)
- จันทนา อินทปัญญา. ก "รายงานการฝึกอบรมเรื่องระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย." กรุงเทพมหานคร: กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2527. (อัดสำเนา)
- จันทนา อินทปัญญา. ข "รายงานการฝึกอบรมเรื่อง การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม."
กรุงเทพมหานคร : กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2529. (อัดสำเนา)
- เฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ. "สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการวันที่ 26-27 กันยายน
2528 เรื่องการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม" กรุงเทพมหานคร: re:ty

กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2528.

ดามพ์ ทิวทอง. ก "สารจากประธานสภาการเหมืองแร่." สภาการเหมืองแร่ ฉบับพิเศษ. (มกราคม 2530):1

ดามพ์ ทิวทอง. ข "เหมืองแร่" ประชาชาติธุรกิจ. (1 มกราคม 2532):4

"แนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรณี." สภาการเหมืองแร่. ปีที่ 1 (มิถุนายน 2530) : 56-57

"นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเหมืองแร่." สภาการเหมืองแร่. ปีที่ 1 (มิถุนายน 2530):58

ทรัพยากรธรณี, กรม. พระราชบัญญัติแร่. กรุงเทพมหานคร : 2528.

ธรรมนุญ โสภาร์ตัน, ดร. เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.

ธีระ พันธุ์วานิช, ดร. "สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม" กรุงเทพมหานคร: กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2528.

หนังสือ ทศนียานนท์. กฎหมายสิ่งแวดล้อมหน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

พรายพล คุ่มทรัพย์. "กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการสำรวจและการพัฒนาแร่ และพลังงานในกลุ่มประเทศอาเซียน." วารสารเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ปีที่ 4 (กันยายน 2529) : 149-150

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สภา. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. กรุงเทพมหานคร : 239

พิชัย ปมาณิกบุตร, ดร. "การพัฒนาประเทศทางด้านอุตสาหกรรมและผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม" การทำเรื่อง. (กุมภาพันธ์ 2526) : 49-51

ปัญญา อุดลยพิจิตร. "ความก้าวหน้าของการใช้แร่อุตสาหกรรมภายในประเทศ." สภาการเหมืองแร่. ปีที่ 1 (สิงหาคม 2530)

- ป่าไม้, กรม. "ระเบียบกรมป่าไม้." กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายควบคุมการ
ใช้ประโยชน์ป่าสงวน, 2530 (อัดสำเนา)
- "ผลการพิจารณาทบทุนมติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการกำหนดชั้นของป่าต้นน้ำ
ลำธารลุ่มแม่น้ำปิง." 2530:7
- มงคล ประสาทเสรี. "หลักการเบื้องต้นของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม."
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2530
- "แร่ดีบุกมีงกทองแปรเป็นเงินหมื่นล้าน." ฐานเศรษฐกิจ (9-14 มกราคม
2532) : 1,32
- วิชาการ, ฝ่าย. "รายงานการวิเคราะห์การศึกษาดูอุตสาหกรรมเฉพาะประเภท
เรื่อง ดีบุก" กรุงเทพมหานคร: หอการค้าไทย, 25
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง. "รายงานการฝึกอบรม หลักการวิ
เคราะห์โครงการและการประเมินค่าทางด้านสิ่งแวดล้อม วันที่
11-22 มีนาคม 2528." สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ,
2528. (อัดสำเนา)
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง. ก "แนวทางทั่วไปในการจัดทำรายงาน
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจการทุกประ
เภท." สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2530 (อัดสำเนา)
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง. ข "การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผล
กระทบสิ่งแวดล้อมโครงการเหมืองแร่วันที่ 7 กันยายน 2531."
สำนักคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2531 (อัดสำเนา)
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง. ค "การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผล
กระทบสิ่งแวดล้อมโครงการอุตสาหกรรม." สำนักงานคณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2526
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง. ง "โครงการเหมืองแร่บนก" กรุงเท
พมหานคร: สำนักคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2529
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง. จ "รูปแบบของรายงานการประเมินผล
กระทบสิ่งแวดล้อม." กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ, 2529. (อัดสำเนา)

- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง . จ "มาตรการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม." กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2524. (อัดสำเนา)
- วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, กอง . ช "รายชื่อนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม." กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2532. (อัดสำเนา)
- เสถียร วิชัยลักษณ์, สืบวงศ์ วิชัยลักษณ์. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518, โรงพิมพ์ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นี้ติเวช, 2530.
- สภาการเหมืองแร่. "การสรุปประเด็นปัญหาที่มีต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจากผลการประชุมหารือระหว่างกรมทรัพยากรธรณี ผู้แทนสภาการเหมืองแร่และผู้จัดทำรายงาน." กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการสภาการเหมืองแร่, 2530. (อัดสำเนา)
- "สถานการณ์ส่งออกแร่และเป้าหมายปี 30." สภาการเหมืองแร่. ปีที่ 1 (สิงหาคม 2530):55-57.
- "เสนอแก้ปัญหาเหมืองแร่รัตนชาติที่จังหวัดจันทบุรีและตราด." จดหมายข่าวสิ่งแวดล้อม. ปีที่ 8 (มกราคม 2532):3
- สัจจา สายโรจน์พันธ์. "การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม." กรุงเทพมหานคร: กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, 2529. (อัดสำเนา)
- สุรินทร์ เศรษฐมานิต, ดร. "ทัศนยะและบทบาทวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ขนาด." ฝ่ายเศรษฐกิจวิจัย กรมทรัพยากรธรณี, 2526. (อัดสำเนา)
- สมลักษณ์รัตน์ วัฒนวิฑูกร. "ต้นทุนบางอย่างทางเศรษฐศาสตร์." กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2528.
- สุภัทรดิศ ดิศสกุล, มจ. กฎหมายสิ่งแวดล้อมหน่วยที่ 8-15. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529
- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม 2529. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.

- Escap. "Status of Environmental Impact Assessment in the Escap Region. Principles, Methodologies and Implementation of EIA procedures in the Escap Region". Bangkok: Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 1989.
- Escap. "Senior Level Expert Workshop to Evaluate Benefits and Constrains of Environmental Impact Assessment Process in SACEP countries." Bangkok 1987.
- United Nations. Environmental Impact Assessment Basic procedures for developing countries. Bangkok, 1988.
- Yusuf J, George k. Guidelines to Environmental Impact Assessment in Developing countries. London: Hodder and Toughton, 1987.

ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและการพลังงาน

เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงาน
เกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไข
ผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17(1) และมาตร 28 แห่งพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช
บัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 และมาตรา
13 แห่งพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.2522
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน โดยคำแนะนำของคณะ
กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนดให้ประเภท และขนาดของ โครงการหรือกิจการของ
ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนตามบัญชีท้ายประกาศนี้ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา
และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะ
เตรียมงานและต้อง เสนอรายงานนั้น ต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อ
พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

ประกาศ ณ วันที่ 14 กรกฎาคม 2524

นาวาอากาศโท ทินกร พันธุ์กระวี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527)

ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ.2518

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 วรรคสาม และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2521 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งมีฐานะ เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย

(2) นิติบุคคลซึ่งได้จดทะเบียนตามกฎหมายไทย

(ก) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย

(ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทยและทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ต้อง เป็นของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีสัญชาติไทย

(ค) บริษัทจำกัดที่กรรมการบริษัทจำนวน ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทยและทุนของบริษัทจำกัดนั้น ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ต้อง เป็นของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และมีสัญชาติไทย

(3) นิติบุคคลซึ่งได้จดทะเบียนตามกฎหมายต่างประเทศ แต่มีนิติบุคคลดังกล่าวต้องมีนิติบุคคลตาม (1) หรือ (2) ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือน ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมในการทำรายงานด้วย

ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำรายงานตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อ 13 (3) (4) (5) หรือ (6) เว้นแต่ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่ถูกสั่ง เพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ 2 การขอรับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย พร้อมด้วยหลักฐานและระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ การศึกษา และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ชำนาญการ และเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีตาม ข้อ 4 ตามแบบ สวล.3 ทำยกกฎกระทรวงนี้

ข้อ 3 ใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ใช้แบบ สวล.4 ทำยกกฎกระทรวงนี้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้มีอายุไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

ข้อ 4 ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีบุคคลดังต่อไปนี้ตลอดระยะเวลาที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(1) ผู้ชำนาญการอย่างน้อย 1 คน ซึ่งอยู่ประจำเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการทำงาน โดยผู้ชำนาญการดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(ก) สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำในระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ในวิชาใดและสาขาใดสาขาใด ดังต่อไปนี้

(1) วิชาวิทยาศาสตร์สาขาสิ่งแวดล้อมนิเวศวิทยาหรือสุขภาพ

(2) วิชาวิศวกรรมศาสตร์สาขาสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพ

(3) วิชาเศรษฐศาสตร์สาขาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

(ข) มีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด

(ค) ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จ เว้นแต่ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่ วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งตนเคยมีส่วนร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

(2) เจ้าหน้าที่อย่างน้อย 3 คน ซึ่งอยู่ประจำเพื่อร่วมในการทำรายงาน โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำในระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าในวิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์

(ข) ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จ เว้นแต่
ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปี นับแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งตนเคยมีส่วน
ร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจยกเว้นคุณสมบัติผู้ชำนาญการตาม

(1) (ก) แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายได้

ข้อ 5 ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตรายใดขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1
ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวหยุดทำรายงานจนกว่าจะดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งแจ้งเป็นหนังสือต่อเลขาธิการคณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายภายใน
สิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุที่ทำให้ขาดคุณสมบัติ และต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง
ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุดังกล่าว

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจผ่อนผันให้
ผู้ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งทำรายงานในระหว่างดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับคุณสมบัติ ใน
การนี้จะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดที่ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

ข้อ 6 ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตเปลี่ยนแปลงผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ตามที่
ระบุไว้ในคำขออนุญาต ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นหนังสือพร้อม
ทั้งระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ การศึกษา และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ชำนาญการหรือของเจ้าหน้าที่ ต่อเลขาธิการคณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้มีการ
เปลี่ยนแปลงผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่นั้น

(7) รายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระ
เทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต้องมีลายมือชื่อของผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ได้รับใบ
อนุญาตซึ่งมีส่วนร่วมในการทำรายงาน และให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ได้รับใบอนุญาตไว้ใน
รายงานดังกล่าวด้วย

ข้อ 8 ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญใน
ลักษณะที่ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความถูกต้องของใบอนุญาตได้ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตยื่น
คำขอรับใบแทนใบอนุญาต ต่อเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายภายใน
สามสิบวันนับแต่ที่ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดเสียหายพร้อมด้วยหลักฐานตามที่
ระบุไว้ในแบบ สวส.5 ทำายกฎกระทรวงนี้

ข้อ 9 ใบแทนใบอนุญาตให้ใช้แบบ สวส.4 กายกฏกระทรวงนี้ โดยมีคำว่า "ใบแทน" พิมพ์ด้วยหมึกสีแดงกำกับไว้ด้านหน้าเหนือตราครุฑ และให้ลงวัน เดือน ปี ที่ ออกใบแทนใบอนุญาต พร้อมทั้งลงลายมือชื่อผู้อนุญาตหรือผู้ซึ่งผู้อนุญาตมอบหมาย

ข้อ 10 ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตหรือใบแทนใบอนุญาตไว้ ในที่ เปิดเผย ณ สถานที่ทำการของผู้ได้รับใบอนุญาต

ข้อ 11 ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อ เลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือเมื่อเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เห็นว่า

(1) ผู้ได้รับใบอนุญาตทำรายงานด้วยความประมาทเลินเล่อจนอาจ เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

(2) ผู้ได้รับใบอนุญาตยินยอมให้ผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ได้รับ ใบอนุญาตอื่นซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตเพราะทำรายงานอันเป็นเท็จ หรือซึ่งมีส่วนร่วมในการ ทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จ มาทำรายงาน

(3) ผู้ได้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติตามข้อ 1

(4) ผู้ได้รับใบอนุญาตไม่จัดให้มีผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ตาม ข้อ 4

(5) ข้อความในคำขอรับใบอนุญาตในส่วนที่เป็นสาระสำคัญในการขอ รับใบอนุญาตไม่ตรงกับความจริงทั้งหมดหรือบางส่วน

(6) ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใบอนุญาตตามข้อ 12(1) หรือ (2) ซ้ำอีก

(7) ผู้ได้รับ ใบอนุญาตทำรายงานอันเป็นเท็จ

(8) ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฏกระทรวงนี้

ให้เลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจเสนอเรื่องต่อคณะ กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาสั่งพัก หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อ 12 หรือ ข้อ 13

ข้อ 12 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งพักใบอนุญาตของผู้ได้ รับใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) ผู้ได้รับใบอนุญาตทำรายงานด้วยความประมาทเลินเล่อจนอาจ เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

(2) ผู้ได้รับใบอนุญาตยินยอมให้ผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตอื่นซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตเพราะทำรายงานอันเป็นเท็จ หรือซึ่งมีส่วนร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จ มาทำรายงาน

การสั่งพักใบอนุญาตตาม (1) ให้มีกำหนดครั้งละไม่น้อยกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินสิบสองเดือน และการสั่งพักใบอนุญาตตาม (2) ให้มีกำหนดครั้งละไม่น้อยกว่าสามเดือนแต่ไม่เกินหกเดือน

ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใบอนุญาตต้องหยุดทำรายงาน นับแต่วันที่ถูกสั่งพักใบอนุญาต

ข้อ 13 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่า

- (1) ผู้ได้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติตาม ข้อ 1
- (2) ผู้ได้รับใบอนุญาตไม่จัดให้มีผู้ชำนาญการหรือเจ้าหน้าที่ตาม ข้อ 4
- (3) ข้อความในคำขอรับใบอนุญาตในส่วนที่เป็นสาระสำคัญในการขอรับใบอนุญาตไม่ตรงกับความจริงทั้งหมดหรือบางส่วน
- (4) ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใบอนุญาตตามข้อ 12 ได้กระทำการตามข้อ 12(1) หรือ (2) ซ้ำอีก
- (5) ผู้ได้รับใบอนุญาตทำรายงานอันเป็นเท็จ
- (6) ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ต้องหยุดทำรายงานนับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ 14 ก่อนพิจารณาสั่งพักหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดำเนินการไต่สวน โดยให้โอกาสแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตได้ทราบข้อกล่าวหาและยื่นคำชี้แจงรวมทั้งการนำพยานหลักฐานอื่นมาเพื่อแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในการนี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตหยุดทำรายงาน จนกว่าจะมีคำสั่งให้พักหรือเพิกถอนใบอนุญาตหยุดทำรายงาน หรือมีคำสั่งให้ทำรายงานต่อไปก็ได้

ในกรณีที่มีการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อ 13(5) ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติระบุชื่อของผู้ชำนาญการและเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีส่วนร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จของผู้ได้รับใบอนุญาต ซึ่งทำรายงานอันเป็นเท็จไว้ในคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นด้วย

ข้อ 15 ให้กำหนดค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้

- (1) ค่าขอรับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาผล
กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ฉบับละ 20 บาท
- (2) ใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบกระ-
เทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมปีละ 2,000 บาท

ให้ไว้ ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2527

ดำรง ลัทธนิพนธ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และการพลังงาน

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2529)

ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ.2518

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 วรรคสาม และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2521 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงานออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกความในข้อ 1 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ 1 ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสถาบันวิจัย ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

(2) นิติบุคคลซึ่งได้จดทะเบียนตามกฎหมายไทย

(ก) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย

(ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย และทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ต้องเป็นของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีสัญชาติไทย

(ค) บริษัทจำกัดที่กรรมการบริษัทจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทจำกัดนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีสัญชาติไทย

(3) นิติบุคคลซึ่งได้จดทะเบียนตามกฎหมายต่างประเทศ แต่นิติบุคคลดังกล่าวต้องมีนิติบุคคลตาม (1) หรือ (2) ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมในการทำรายงานด้วย

(4) รัฐวิสาหกิจซึ่งมีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น เฉพาะแต่ในกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้น

(5) สภาการเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยสภาการเหมืองแร่เฉพาะแต่ในกิจการของสมาชิก

ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำรายงานตาม (1) และ (2) ต้องมีสำนักงานใหญ่ หรือที่ทำการในราชอาณาจักร สำหรับนิติบุคคลตาม (2) และ (3) ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและให้คำปรึกษาทางวิชาการด้วย

ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำรายงานตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อ 13 (3) (4) (5) (6) หรือ (7) เว้นแต่ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่วันถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต"

ข้อ 2 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของข้อ 3 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518

"ในการออกใบอนุญาตให้ผู้ใดเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจกำหนดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติ หรือเงื่อนไขจำกัดขนาดลักษณะ หรือประเภทของกิจการที่ผู้ได้รับใบอนุญาตจะมีสิทธิทำรายงานดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตตามที่เห็นสมควรก็ได้"

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 7 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ 7 รายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต้องมีลายมือชื่อผู้อำนวยการซึ่งอยู่ประจำตามข้อ 4(1) และมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำรายงานอย่างน้อยหนึ่งคน กับลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งอยู่ประจำตามข้อ 4(2) และมีส่วนร่วมในการทำรายงานอย่างน้อย

สามคนรวมทั้งให้ระบุชื่อ ที่อยู่และเลขที่ใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาตไว้ในรายงานดังกล่าวด้วย"

ข้อ 4. ให้ยกเลิกความใน (๘) ของข้อ 11 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ 12 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งพักใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) ผู้ได้รับใบอนุญาตทำรายงานด้วยความประมาทเลินเล่อจนอาจเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

(2) ผู้ได้รับใบอนุญาตยินยอมให้ผู้ชำนาญการ หรือเจ้าหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตอื่นซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตเพราะทำรายงานอันเป็นเท็จ หรือซึ่งมีส่วนร่วมในการทำรายงานในส่วนที่เป็นเท็จ มาทำรายงาน

(๓) ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

การสั่งพักใบอนุญาตตาม (1) ให้มีกำหนดครั้งละไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินสิบสองเดือน และการสั่งพักใบอนุญาตตาม (2) หรือ (๓) ให้มีกำหนดครั้งละไม่น้อยกว่าสามเดือนแต่ไม่เกินหกเดือน

ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใบอนุญาต ต้องหยุดทำรายงานนับแต่วันที่ถูกลักพักใบอนุญาต"

ข้อ 6 ให้ยกเลิกความใน (4) ของข้อ 13 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(4) ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใบอนุญาตตามข้อ 12 ได้กระทำการตามข้อ 12 (1) (2) หรือ (๓) ซ้ำอีก"

ข้อ 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (7) ของข้อ 13 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518

"(7) ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ในกรณีที่เงื่อนไขในใบอนุญาตนั้นได้ระบุว่า การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเป็นเหตุให้เพิกถอนใบอนุญาตได้"

ที่ได้รับใบอนุญาตทำรายวิชาโดยวิทยุศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไข
ผลกระทบภาวะเพ้อฝันของนักศึกษาในสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่	ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่
1.	บริษัท แอ็กทีฟคอนซัลท์ จำกัด เลขที่ 2102/31 ซอยหมู่บ้านเกษ ถนนรามคำแหง ต.หัวหมาก อ.บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 374-4180, 374-0074 (อายุใบอนุญาต 23 พค.31-22 พค.36)	5.	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10500 โทร. 252-5929, 251-4426-7 (อายุใบอนุญาต 21 กย. 31-20 กย.36)
2.	บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด เลขที่ 9/158 ซอยมหาดไทย 2 (ลาตพราว 130) ถนนลาตพราว แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ โทร. 377-0879 (อายุใบอนุญาต 8 มิย.31-7 มิย.36)	6.	บริษัท ธรณีเท็ค จำกัด เลขที่ 584/34 ซอยอยู่เจริญ ถนนอโศก-ดินแดง แขวงห้วยขวาง กรุงเทพฯ โทร. 245-5474 (อายุใบอนุญาต 22 กย. 31-21 กย.36)
3.	บริษัท เทสโก้ จำกัด เลขที่ 21/13-14 ซอยสุขุมวิท 18 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพฯ โทร. 2581320 (อายุใบอนุญาต 30 สค.31-29 สค.36)	7.	บริษัท โรงดูแลแร่ที่บุกสยามเจริญ จำกัด เลขที่ 22/21 อาคารเกษรวิลล่า ถนนงามวงศ์วาน เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900 โทร. 579-6182, 579-7354 (อายุใบอนุญาต 30 สค. 31-29 สค.34)
4.	บริษัท เซ้าท์อีสท์เอเชียเทคโนโลยี จำกัด เลขที่ 123 ซอยบ้านกล้วยเหนือ ถนนสุขุมวิท 57 แขวงพระโขนง เขตพระโขนง กรุงเทพฯ โทร. 3922711 (อายุใบอนุญาต 29 สค. 31-28 สค. 36)	8.	บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง จำกัด เลขที่ 51/301-5 ซอยไคร้ฟอน ถนนลาตพราว แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ โทร. 377-1770-1 (อายุใบอนุญาต 21 กย.31-20 กย.36)

ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่	ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่
9.	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ 130 หมู่ 1 ถนนห้วยแก้ว ต.สุเทพ ส.เมือง จ.เชียงใหม่ โทร. 211484 ต่อ 405, 427, 428 (อายุใบอนุญาต 8 กย.31-7 กย.36)	14.	บริษัท เมตริก จำกัด 132 อาคารสินธร ถนนวิฑู เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10500 โทร. 250-0580-3 (อายุใบอนุญาต 19 ธค.31-18 ธค.34)
10.	มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2 ถนนพรานนก แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ โทร. 411-5038 (อายุใบอนุญาต ๒๑ พค.๓๑-๒๑ พค.๓๖)	15.	บริษัท เอ็นวายรอนเมทอล ซีส์เต็มส์ซีชายส์ จำกัด 24/12 ซอยประสานมิตร ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10110 โทร. 258-4213, 258-4185 (อายุใบอนุญาต 6 ธค.31-5 ธค. 34)
11.	สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ตู้ ปณ. 2754 กรุงเทพฯ 10510 โทร. 529-0100-13 (อายุใบอนุญาต 23 ธค.28-22 ธค.31)	16.	บริษัท เอส ที เอส เอ็นจิเนียริง คอนซัลแทนท์ จำกัด 196/10-12 ซอยกิ่งจันทน์ ถนนประดิษฐ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 278-2355, 278-5650 (อายุใบอนุญาต 6 ธค.)
12.	บริษัท เทคโนโลยี เอส จำกัด 65/3 เซลียง 1, สุขุมวิท 103 บางนา พระโขนง กรุงเทพฯ 10260 โทร. 3984561 (อายุใบอนุญาต 18 ธค.28-17 ธค.31)	17.	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็นไวรอนเมทอล แอนด์ เมเนจเม้นท์ เซอร์วิส 198/5 ชั้น 3 อาคารปาปา กลองประปา ถนนพระราม 6 พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 271-3486-7, 271-3465 (อายุใบอนุญาต 12 ธค.-28-11 ธค.31)
13.	บริษัท เมโทรโพลิटेค เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด 19/2 ซอยประสานมิตร 23 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10110 โทร. 258-0314-5 (อายุใบอนุญาต 12 ธค.28-11 ธค.31)		

ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่	ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่
18.	บริษัท ซีเอสเอ็มเอส เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด 45 ซอยอรรถวิมล ถนนราชปรารภ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 234-2506, 246-3101 (อายุใบอนุญาต 30 มค. 32-29 มค.37)	22.	มหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 ถนนมิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น โทร. (043) 237604 (อายุใบอนุญาต 3 ธค.29-2 ธค.32)
19.	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตู้ ปณ. 1 ต.กอบัง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร. 244877 ต่อ 2180, 2181 (อายุใบอนุญาต 4 มีค.29-3 มีค.32)	23.	บริษัท พอล คอนซัลแตนท์ จำกัด 39/117 ซอยอภาภิรม ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900 โทร. 511-3834 (อายุใบอนุญาต 11 มิย.30-10 มิย.33)
20.	บริษัท เอส.พี.เอส.คอนซัลติ้ง เซอร์วิส จำกัด 1418/33 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900 โทร. 513-4221 (อายุใบอนุญาต 25 มีค.29-24 มีค.32)	24.	บริษัท ยูนิเวอซัลเอ็นจิเนียริ่ง คอนซัลแตนท์ จำกัด อาคารพลอยมิตร 81 สุขุมวิท ซอย 2 กรุงเทพฯ 10110 โทร. 252-8372, 251-0040, 251-0689 (อายุใบอนุญาต 23 กค.30-22 กค.33)
21.	บริษัท สบแก้วไพฑูริย์ และเพื่อน จำกัด 223 ซอยเพชรเกษม 20 แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ โทร. 467-1966 (อายุใบอนุญาต 2 มิย.29-1 มิย.32)	25.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย 196 พหลโยธิน บางเขน กรุงเทพฯ 10900 โทร. 5791121 -30 ต่อ 138 (อายุใบอนุญาต 24 พย.31-23 พย.33)

ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่	ลำดับที่	ชื่อ - ที่อยู่
26.	บริษัท เอ็น เอส คอนซัลแทนท์ จำกัด 1131/318 อาคารสหกรณ์เกษมสถานกรุงเทพ ถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 (อายุใบอนุญาต 19 มค.31-18 มค.34)		
27.	บริษัท ไท-ไท วิสวกร จำกัด 69/62 ซอยแผนกินทอง ถนนคิวานนท์ ต.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 (อายุใบอนุญาต 20 พค.31-19 พค.34)		
28.	บริษัท อีสท์ คอนซัลท์ จำกัด 20/102 ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900 (อายุใบอนุญาต 20 พค.31-19 พค.34)		